

ప్రజ్ఞాపీఠి

సాహిత్య సాంస్కృతికోద్యమ మాసపత్రిక

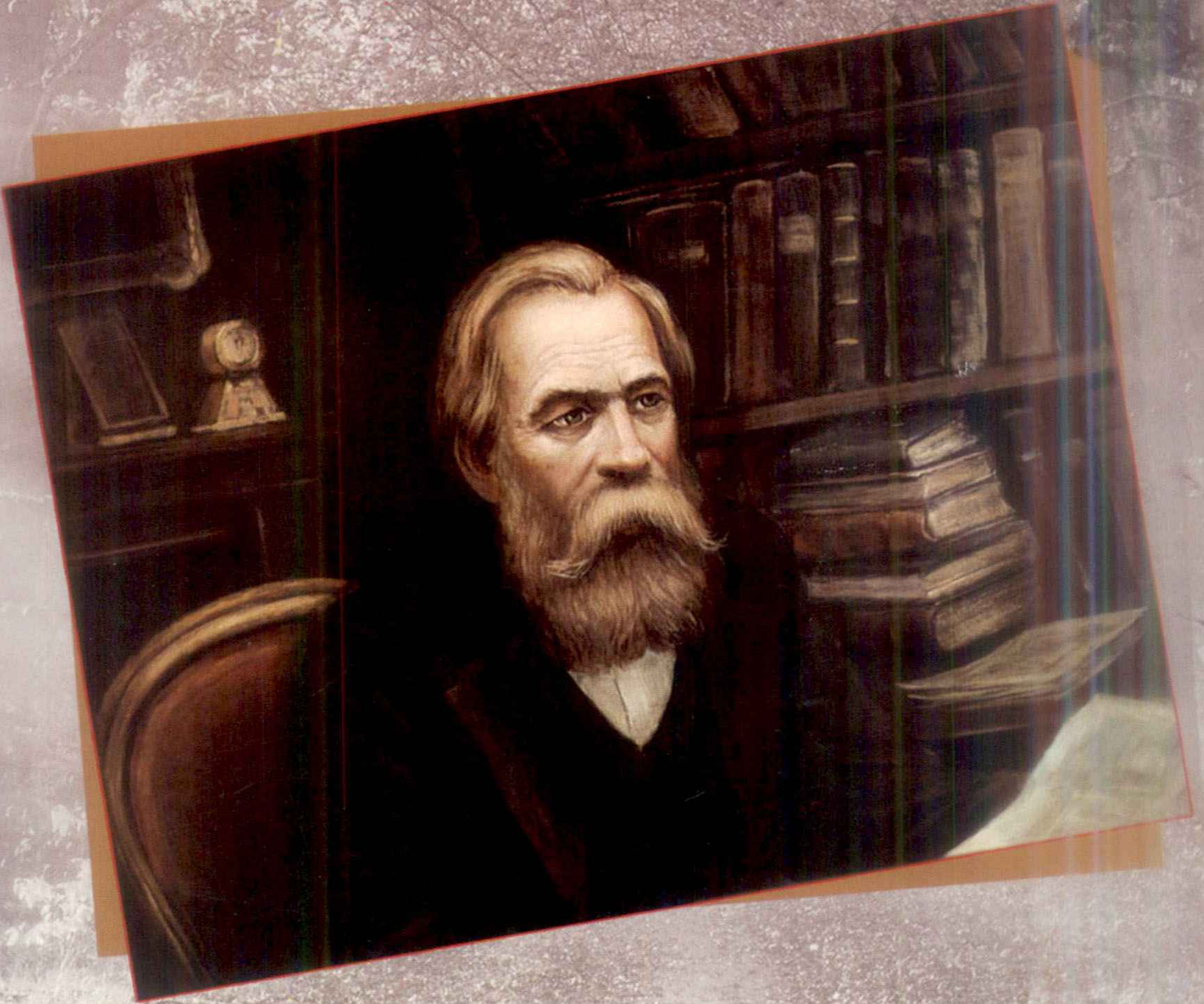
జనవరి, 2020

సంచిక : 433

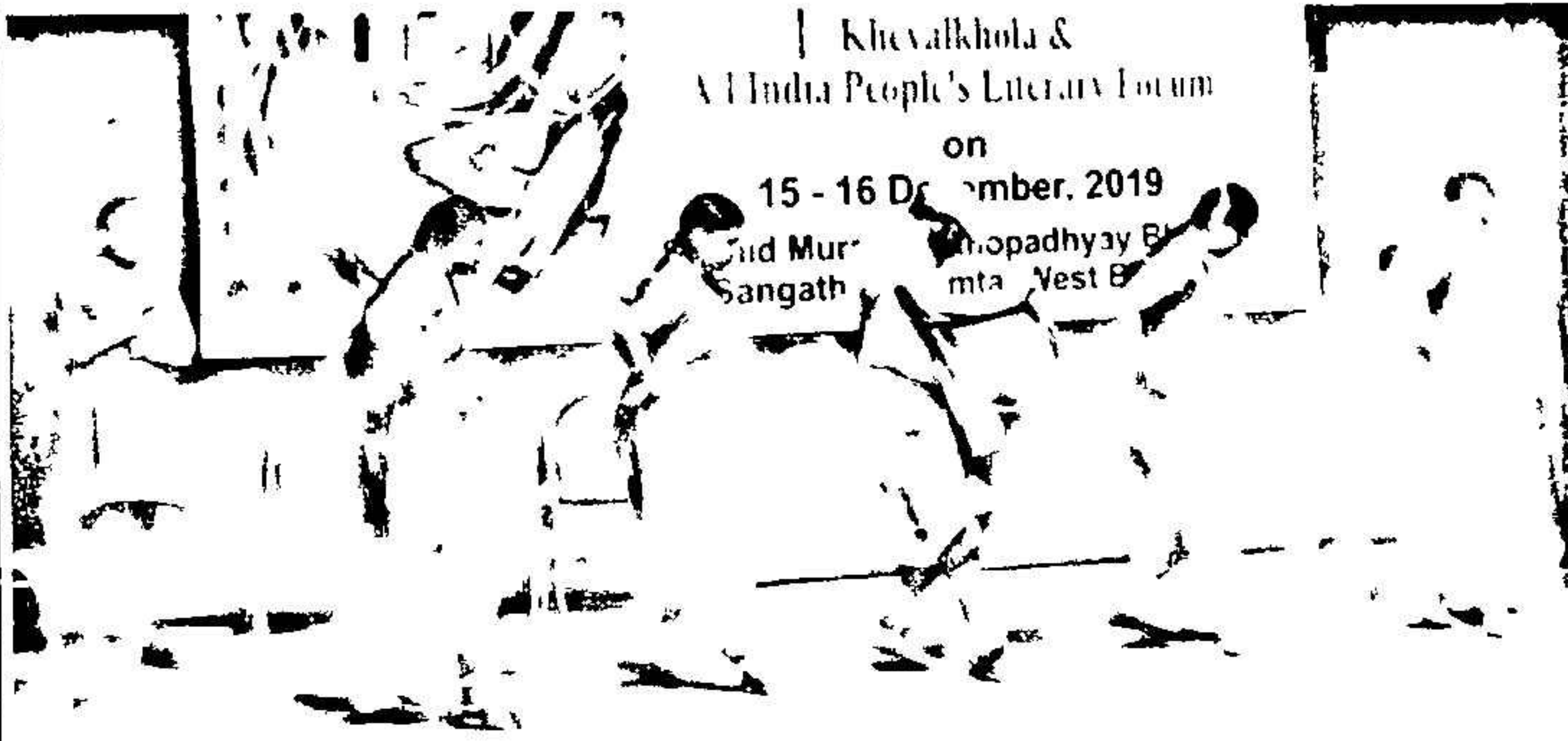
వెల : 25/-

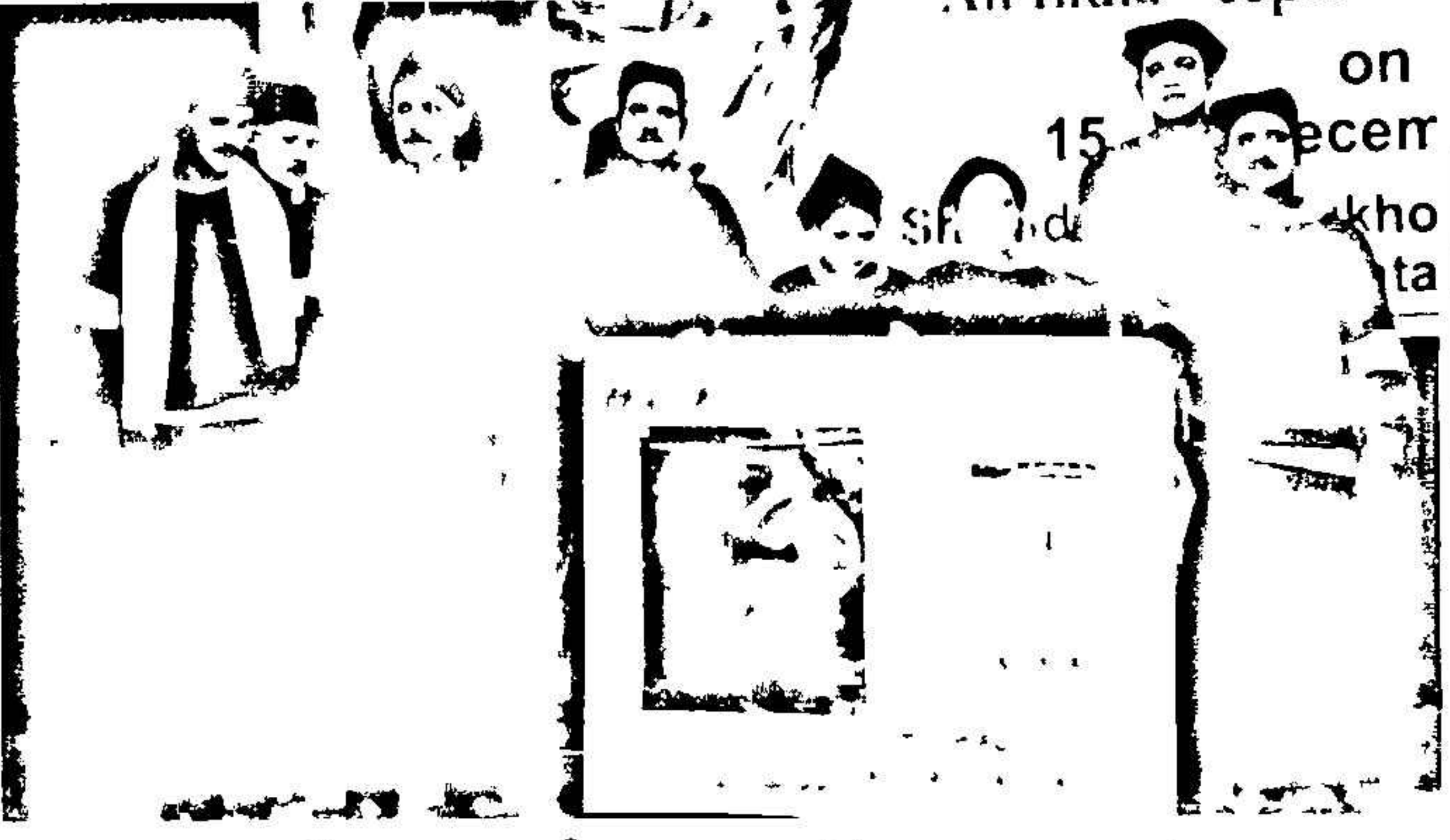
ప్రజ్ఞాపీఠి ప్రచురణ

15, 16 డిసెంబర్ 2019 కలెక్టరల్ జిల్లాగల ఎజ్జల భారత ప్రజాసాహిత్య సాంస్కృతిక నిమిత్త సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు

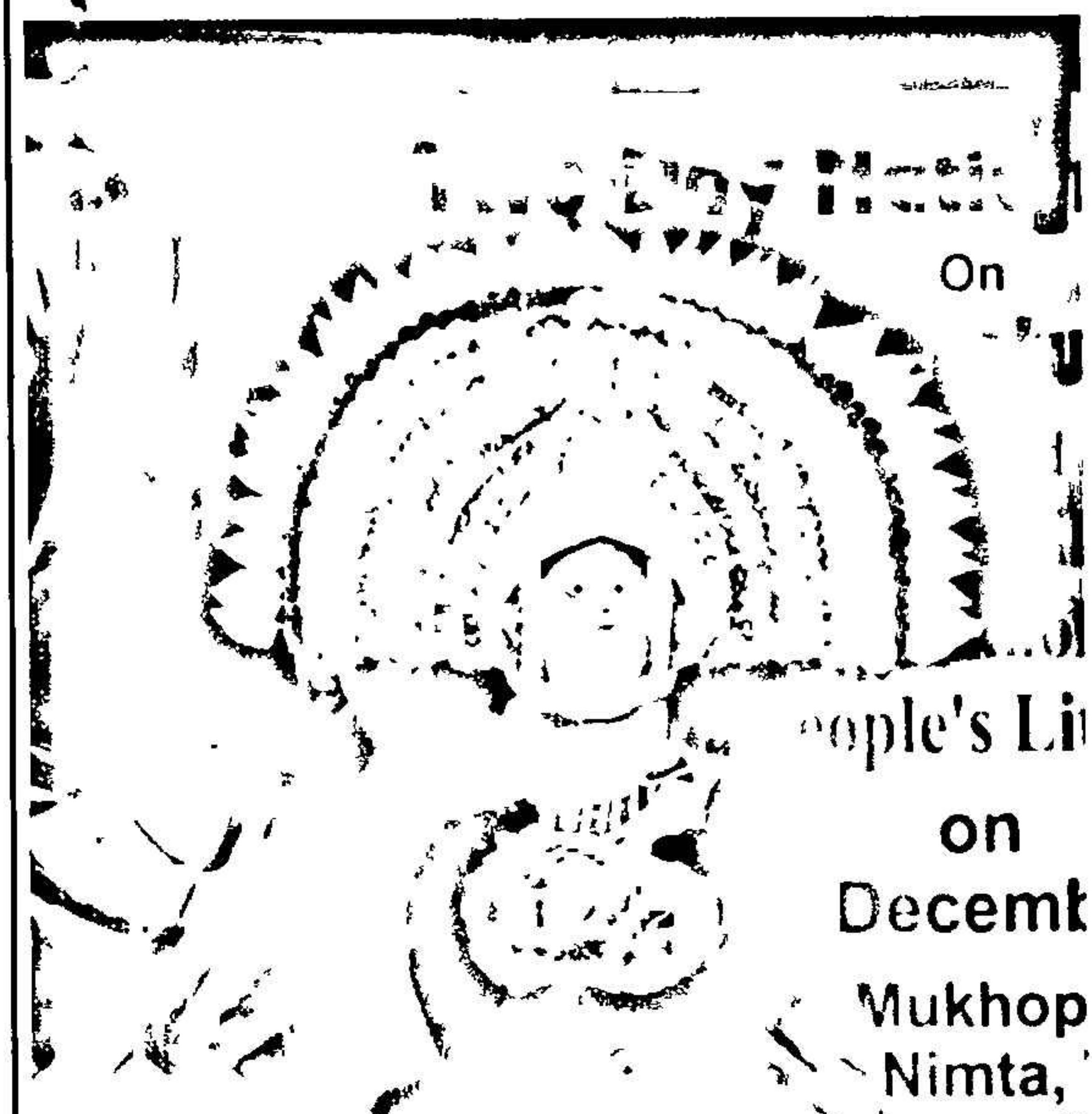

ప్రజా కళాకారుల సమాఖ్య

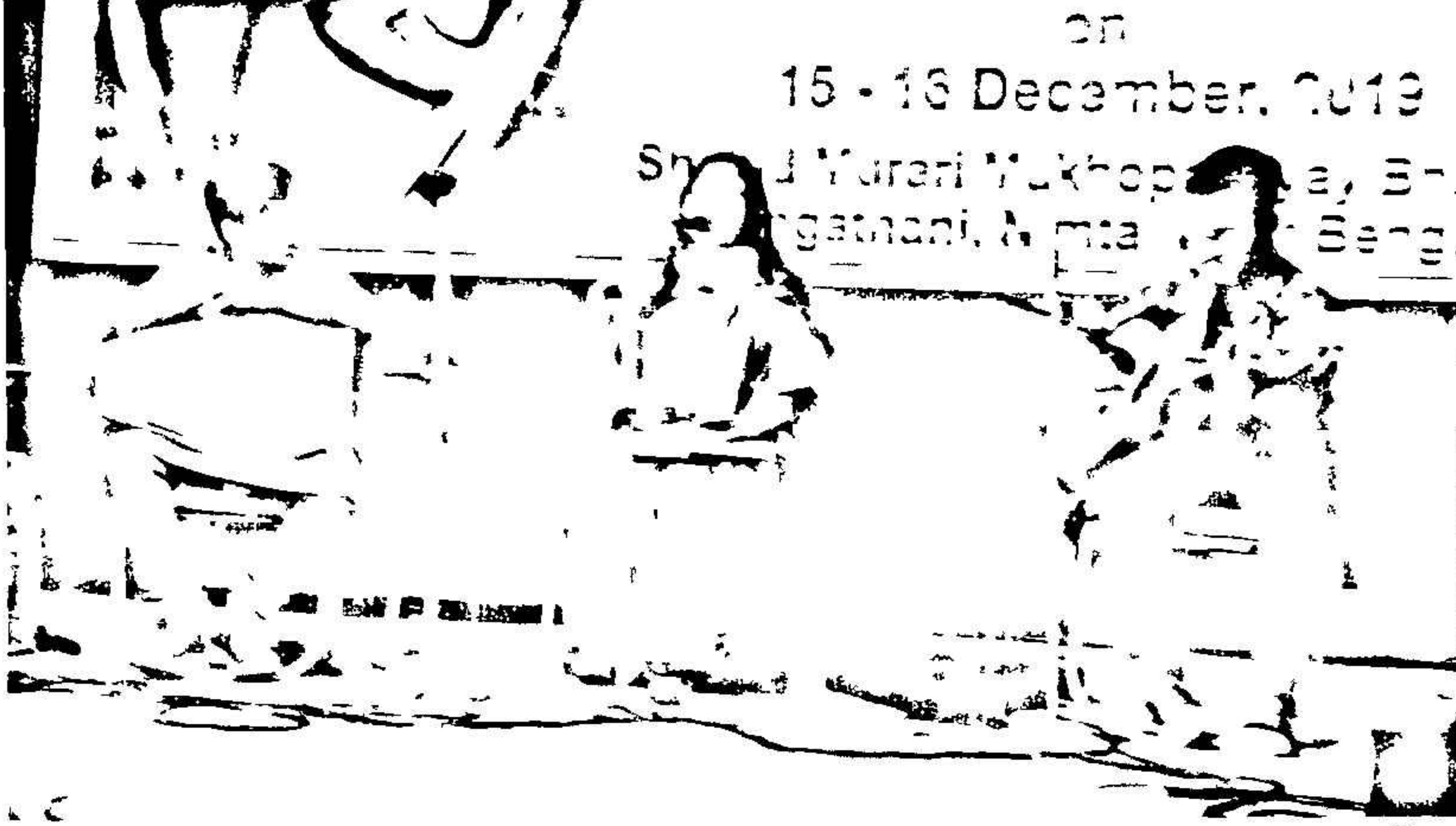
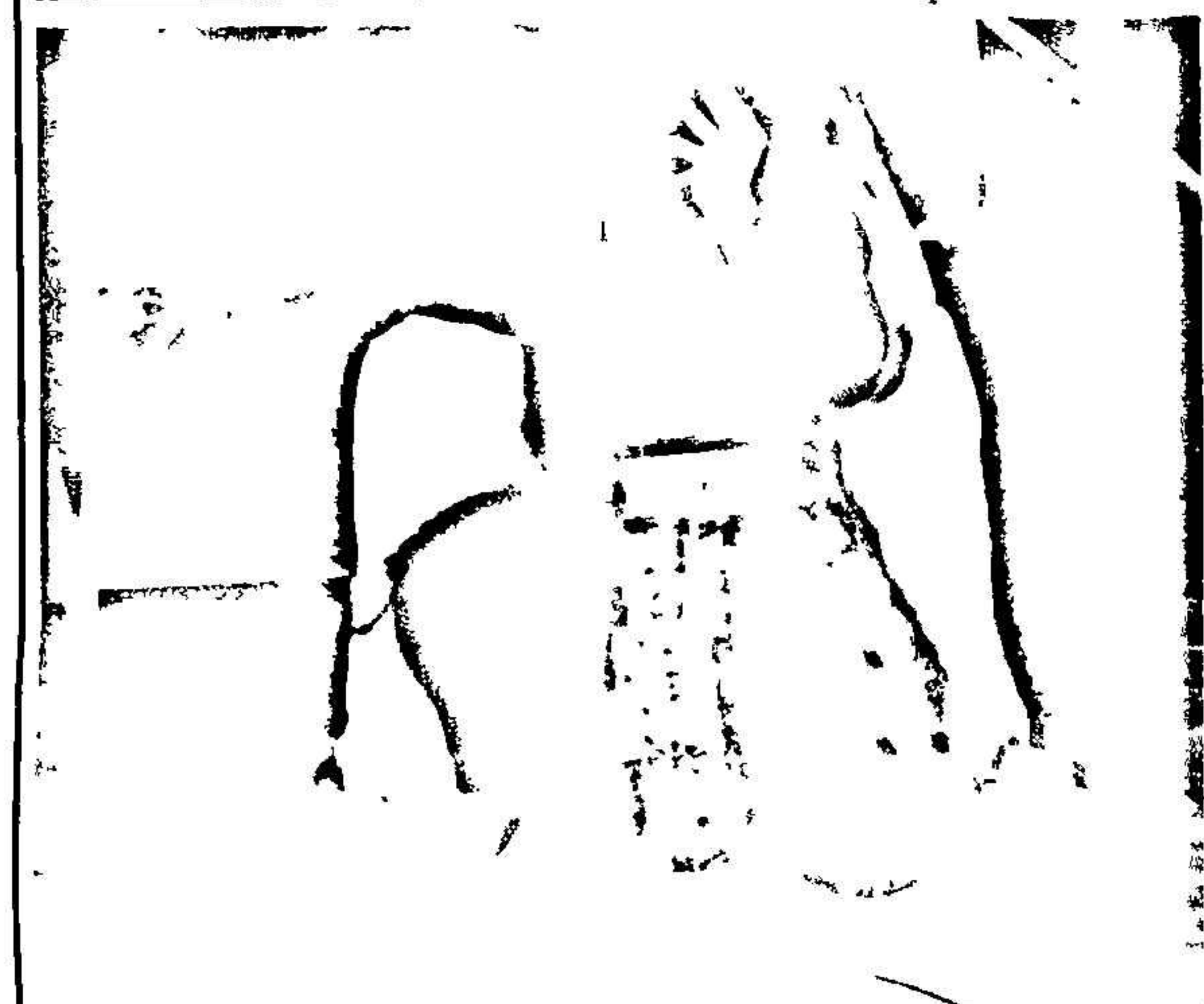

అరుణోదయ(తెలంగాణ)

మక్కళ్ కళై ఇలక్కియ మనమ్ (తమిళనాడు)

సావిక్ సాంస్కృతిక చక్ర (బెంగాల్)

ప్రీతా చటర్జీ బృందం (బెంగాల్)

జనసాహితీ ప్రచురణ

43 ఏళ్ళుగా నిరంతరాయంగా ప్రచురింపబడుతున్న

ప్రజాసాహితీ

సాహిత్య సాంస్కృతికోద్యమ మాసపత్రిక

KLVARAHITHI

సంపుటి : 43

సంచిక : 06

జనవరి, 2020

www.prajaasahithi.com

ఈ సంచికలో...

- ☐ ముఖచిత్రం : ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ (అంతర్జాలం నుండి)
- ☐ రెండవ అట్ట : అఖిల భారత సాహిత్య, సాంస్కృతిక సదస్సు ఫోటోలు
- ☐ మూడవ అట్ట : అఖిల భారత సాహిత్య, సాంస్కృతిక సదస్సు ఫోటోలు & మైత్రీ బుక్ హౌస్ ప్రకటన
- ☐ నాల్గవ అట్ట : మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం! (కవిత) అనువాదం : కొత్తపల్లి రవిబాబు
- ☐ సంపాదకీయం : నేరస్త ఉద్యోగాల్ని, హింసా ప్రవృత్తిని పెంచి పోషిస్తున్న పాలకుల పతన సంస్కృతి
- ☐ సమకాలీనం : భాజపా భుజంగం పడగ దింపినట్లా? తోక ముడిచినట్లా? - దివికుమార్
- ☐ కథ : పిండి, బీము ఎత్తుకొని పిన్నమ్మింటికి పోయినట్టు! - ఎండపల్లి భారతి
- ☐ వ్యాసం : ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ రెండవ శతజయంతి - డా॥ ఆర్కే
- ☐ : ఆరామ మోహనీయం - అద్దేపల్లి కవిత్వం - వి.యస్.ఆర్.ఎస్. సోమయాజి
- ☐ : కైఫీ అబ్బీ శతజయంతి ముగింపు సందర్భంగా - కొత్తపల్లి రవిబాబు
- ☐ కవిత : ఏటూరి నాగేంద్రరావు
- ☐ పాట : అమ్మమ్మో - ఓవీవీయస్
- ☐ బాలసాహితీ : గొడ్డు స్వప్నారాణి; 'బాలబంధు' అలపర్తి వెంకట సుబ్బారావు
- ☐ స్పందన : జార్జిరెడ్డి బయోపిక్ - చెరుకూరి సత్యనారాయణ
- ☐ ప్రస్తావన : మూగబోనివ్వమంటున్న పద్ధం అనసూయ - "చప్పుడు" - ప్రజాసాహితీ నాగరాజు
- ☐ వ్యంగ్యం : మేరా భారత్ మహాన్ - శంకరం
- ☐ ధారావాహిక : ముక్కానీ నవల (13) - బెర్నోల్డ్ బ్రెహ్ట్ - జి.వి.భద్రం, కె.గౌరీశంకర్
- ☐ అవగాహనోపకరణం : అఖిలభారత ప్రజాసాహిత్య, సాంస్కృతిక వేదిక ఆమోదించిన అవగాహనాపత్రం
- ☐ సినిమా సమీక్ష : జల్లికట్టు - బాలాజీ
- ☐ ఈ సెల ప్రస్తావన : మాతృభాషా మాధ్యమమే ఎందుకు? - సింగమనేని నారాయణ
- ☐ వివిధ : గొల్లపూడి మారుతీరావు మరణం (4), ముప్పై ఏళ్ళక్రితం ప్రజాసాహితీ (19), ఉత్తరం 27 చైతన్యవాహిని (39); ఈ పుస్తకాలు అందాయి (41)
- ☐ శిశ్వుతపిధి : తుమ్మల తిరుమలరావు (4), కంఠంనేని రవీంద్రరావు (6), చల్లా వెంకటరెడ్డి (8) సజ్జా నారాయణరావు (32), నందూరి రాఘవయ్య (38), గోరంట్ల వెంకటేశ్వరరావు (4)
- ☐ సంతాపాలు : నవోదయ రామ్మోహనరావు (35)

ప్రధాన సంపాదకుడు : కొత్తపల్లి రవిబాబు. ఫోన్ : 9490196890 E-mail : ravit at us @ yahoo

చందాలు సంపాదించే చిరునామా :

డా॥ బి. అరుణ, జనసాహితీ ప్రధాన కార్యదర్శి
జనసాహితీ కార్యాలయం : ప్రజాసాహితీ
30-7-6, అనపర్తివారివీధి, అన్నదాన సమాజం రోడ్డు,
దుర్గాఅగ్రహారం, విజయవాడ - 520002.

ఫోన్ : 7075957010 prajasahithi1977@gmail.com

రచనలు, ప్రస్తావనలు సంపాదించే చిరునామా :

పి.ఎస్.నాగరాజు, ప్రజాసాహితీ
ప్లాట్ నెం. 59 రాధాకృష్ణ నగర్
అర్చి క్యాంపస్ దగ్గర, దుర్గా సూర్య విజయవాడ -
520002

ఫోన్ : 9441913829 prajasahithi@gmail.com

'ప్రజాసాహితీ'

కెనరాబ్యాంకు అకౌంటు వివరాలు

"అకౌంట్ నెం.

0680101004936

IFSC No. CNRB0000680

ఫోన్ : 94901 96890

వ్యక్తులకు సం॥ చందా రు. 300-00
విదేశీకు చందా రు. 1300-00
సంస్థలకు సం॥ చందా రు. 500-00

చేందాలు, ఔరాళాలు

మనియార్దరు, డి.డి.ల. ద్వారా పంపండి.

చిరునామా స్పష్టంగా తెలియ జేయాలి.

డి.డి.లపై 'ప్రజాసాహితీ, విజయవాడ' అని రాయండి

ప్రజాసాహితీ ప్రకటనల ధరలు

1/4 డెమ్మీ పరిమాణం

రెండవ, మూడవ అట్ట మట్టికలర్

రు. 20,000

లోపలి పూర్తి పేజీ రు. 15,000

లోపలి అరపేజీ రు. 7,000

ప్రజాసాహితీ పాఠకులు, అభిమానులు

తమతమ ప్రాంతాల నుండి (దేవుళ్ళు,

సినిమాలు, వైన్ షాపులు లాంటివి తప్ప)

ప్రకటనలు సేకరించి

పంపించవలసిందిగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం

చేందాదారులకు విజ్ఞప్తి

1. మీ చిరునామా పైన మీ చందా ప్రారంభమైన నెల, సంవత్సరం - చందా పూర్తయ్యే నెల, సంవత్సరం వివరాలు మీ పేరు పైన వుంటాయి. దాని ప్రకారం చందా పూర్తికాకమునుపే, చందా పంపిస్తే, పత్రిక ఆగకుండా మీకు చేరుతుంది.
2. ప్రతినెల పత్రిక మొదటివారంలో పోస్టు చేస్తున్నాం. 10వ తేదీ లోపు మీకు పత్రిక రాకపోతే పోస్టుమాన్ ని వాకబు చేయండి. కార్యాలయానికి ఫోన్ చేసి తెలియచేయండి.
3. చందా పూర్తయి కొన్ని సంవత్సరాలు దాటినా పత్రిక పంపిస్తున్నాము. ఇకముందు చందా పూర్తికాగానే, ఆపై నెల వచ్చే సంచిక నుండి ఆపేస్తాము.
4. మీ మిత్రుల చేత, సన్నిహితుల చేత 'ప్రజాసాహితీ'కి చందాలు విరాళాలు సేకరించండి. - సంపాదకవర్గం

బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి

గాల్లపూడి మారుతీరావు మరణం

రచయిత, రేడియో ప్రయోక్త, విలేఖరి, సంపాదకుడు, నాటకాలలో, సినిమాలలో నటుడు, నాటక దర్శకుడు, సినిమా మాటల రచయిత అయిన గాల్లపూడి మారుతీరావు తన 80వ ఏట 12 డిసెంబరు 2019న చెన్నైలో మరణించారు. ఆయన 1939 ఏప్రిల్ 14న విజయనగరంలో ఒక మధ్యతరగతి కుటుంబంలో జన్మించారు.

విజయనగరంలో ప్రాథమిక విద్య, విశాఖపట్టణంలో బిఎస్సీ ఆనర్స్ పూర్తిచేశారు. విశ్వవిద్యాలయదశలోనే నాటికలు రాశారు. రాఘవ కళానికేతన్ అనే నాటక బృందాన్ని నడిపారు. 'కళ్ళు' ఆయన రాసిన ప్రసిద్ధ నాటిక. సినిమాగా కూడా వచ్చింది.. 1959లో 'ఆంధ్రప్రభ'లో ఉపసంపాదకుడిగా పనిచేశారు. ఆ తర్వాత ఆకాశవాణిలో ప్రయోక్తగా చేరి, సంబల్ పూర్, చెన్నై, కడపలో పనిచేశారు. 1982లో ఆకాశవాణిలో అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ పదవికి రాజీనామా చేసి సినిమారంగంలో ప్రవేశించి, 250 చిత్రాలలో నటించారు. 'జీవనకాలమ్' పేరుతో పాతికేళ్ళపాటు వ్యంగ్య వ్యాసాలు వారం వారం రాశారు. ఆయన నాటకరంగంపై రాసిన వ్యాసాలను ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం థియేటర్ ఆర్చ్ విభాగంవారు పౌర్యగ్రంథాలుగా నిర్ణయించారు.

'కళ్ళు', 'ఆడది', 'కుక్కపిల్ల దొరికింది', 'స్వయంవరం', 'రిహార్సల్స్', 'వాపస్' మొదలైనవి ఆయన రాసిన కొన్ని నాటికలు. తన స్వీయచరిత్రను 'అమ్మకడుపు చల్లగా' పేరుతో ప్రచురించారు. 'వందేళ్ళ కథకు వందనం' పేరుతో దూరదర్శన్ లో కథకులనూ, కథలనూ పరిచయం చేసి వాటిని ప్రచురించారు. ✽

తుమ్మల తిరుమలరావు గారి 10వ వర్ధంతి

తుమ్మల తిరుమలరావుగారు 25, జనవరి 2010 నాడు తన 86వ ఏట మరణించారు. వారి జ్ఞాపకార్థం వారి ప్రథమ వర్ధంతి సందర్భంగా 2011 జనవరిలో వారి కుమారుడు సురేష్ బాబు, కుమార్తెలు సుధ, ప్రతిమ, లక్ష్మీప్రసూనలు 'ప్రజాసాహితీ' శాశ్వతనిధికి 40 వేల రూపాయలు అందించారు. తిరుమలరావుగారి పదవ వర్ధంతి సందర్భంగా వారిని జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్నాం.

- ప్రజాసాహితీ

నెలనెలా ప్రజలకు పాఠశాల విద్య అందించే పథకాన్ని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది

21వ శతాబ్దం ఇరవైవయ్యవ సంవత్సరంలోకి అడుగు పెట్టింది. కానీ మానవ ప్రవృత్తిని ఆదిమ గుహంతర ఆటవిక సంస్కృతికి మళ్ళించేందుకే వ్యవస్థ నడుం కట్టింది. మహిళని మనిషిగా చూసే కనీసపాటి ఇంగిత జ్ఞానాన్ని అతలాకుతలం చేసి, ఇటు భూస్వామ్య, పురుషస్వామ్య వెనుకపట్టు సంస్కృతి జడలు విచ్చుకుని తిరుగుతోంది. దానికి తోడు మహిళల్ని లైంగికంగా, శారీరకంగా, మానసికంగా వాడుకొని - విసిరేసే సామ్రాజ్యవాద వ్యాపార సంస్కృతి వెర్రితలలు వేస్తోంది. సామాజిక విధ్వంసాన్ని పెంచి పోషించడానికే ఈ అర్థభూస్వామ్య, అర్థవలసల సంకర సంస్కృతి రాజ్యమేలుతోంది. వ్యక్తిత్వాల్ని పనిగట్టుకుని విచ్చిన్నం చేస్తూంది.

హైదరాబాద్ నగరారణ్యంలో ప్రియాంకపై హత్యాచారం జరిగినరోజే ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో బేకులక్ష్మి, వరంగల్లో మానసలపై కూడా హత్యాచారాలు జరిగాయి. ఇవి ఒకనాటి వరంగల్ ప్రణీత - స్వప్నిక దుర్ఘటననీ, ఢిల్లీ నిర్భయ దుర్ఘటననీ మించిపోయాయి. ప్రియాంక సంఘటనలో ఎన్కౌంటర్ కి గురైన నలుగురి ఉదంతం ఇంకా చల్లారక ముందే రోజువారీ దినపత్రికల నిండా ఆడపిల్లల ప్రాణాలతో చెలగాటలాడే లైంగిక వేధింపులు, హత్యలు అడ్డా అదుపూ లేకుండా కొనసాగి పోతున్నాయి. కర్నూలులో ఒక పాఠశాలలో సుగాల్ ప్రీతీపై లైంగికదాడి, హత్య ఒక వార్తగా కాలప్రవాహంలో కలిసిపోయింది. ఆయేషామీరా కేసులో సత్యం నిర్దోషిగా తీర్పు వచ్చింది. రాజకీయ వ్యక్తులకు, పరపతి వున్నవాళ్ళకి చట్టాలెప్పుడూ చుట్టాలే. ఉన్నావ్ కేసులో శాసనసభ్యుడే దోషి అని ఢిల్లీ కోర్టు తీర్పు ఇచ్చేలోగా, బాధితురాలి బంధువులు, తండ్రి, చివరికి ఆమె బతుకు చావు అంచులకి వచ్చింది. ఇందులో నేర పరిశోధన సంస్థని (సిబిఐ) న్యాయస్థానం తప్పుపట్టిందని సాధారణ వార్తగా చెలామణి అయ్యింది. ఈలోగా ఉన్నావ్ లోనే మరొక దారుణం జరిగింది. బాధితురాలిని నేరస్తులే పెట్రోలుతో తగలబెట్టారు. పలుకుబడి వర్గాలకు ఒక నీతి, దిక్కు మొక్కు లేని వాళ్ళకి మరో నీతి. అన్నది ఒక విధానమా అన్నట్లు సాగుతున్నాయి.

పాలకవర్గాలు ప్రజల్లో నేరస్త ఉద్యేగాల్ని, న్యాయం అంటే ప్రతీకారమే అన్నట్లు ప్రేరేపిస్తున్నాయి. న్యాయస్థానాలు ఎప్పుడో సామాజిక నీతికి అతీతంగా నాలుగోడల మధ్య చెవులూ, కళ్ళూ మూసుకొని ఈ దుర్మార్గమైన అసమాన వ్యవస్థని కాపాడడానికే అంకితమై వున్నాయి. ఆఖరికి పోలీసులకు కూడా న్యాయవ్యవస్థపైన నమ్మకం లేదన్న కఠిక నిజం ప్రియాంక కేసులో స్పష్టమైంది. న్యాయవ్యవస్థ పాత్రని పోలీసులే పోషించడం - అదీ ప్రజల ఆవేశకావేషాలను తృప్తిపరచడానికే అన్నట్లు పరిస్థితిని తీసుకురావడం ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థల దొల్లతనాన్ని బయట పెడుతున్నాయి.

కుర్రకారుని ఒక నిర్లక్ష్యపు సంస్కృతి నడిపిస్తోంది. న్యాయస్థానాలూ అన్నీ దుర్లుటన జరిగిన తరువాతే ఒప్పుకోవడం అనవాయితీ అయిపోయింది. ఇక్కడే ఈ పిడిన్న కేసు వ్యక్తిత్వం మీద జల్లుతున్న పెట్టుబడిదారీ వ్యాపార సంస్కృతి - ఆక్టోపస్ టెంటకిల్స్ సామాజిక అశాంతిని ఎలా కెం చేసిందో అర్థం చేసుకోవాలి. జీవితం విలువలు తెలియనిస్తూ నిర్లక్ష్య వినోదాలపేరుతో విధ్వంసక భావజాలాల్ని రెచ్చగొడతూ ఉన్న మాధ్యమాలు - టీవీలూ - సినిమాలూ అంతర్జాలాలూ వలలూ యువతరాన్ని శాసిస్తున్నాయి. మన బాధ్యతారాహిత్యంలో - నిర్లక్ష్య వైఖరుల్లో - నేరస్త పరిస్థితులు తేలుతుంటే, అదే ఇళ్ళల్లో ఆడపిల్లలు మాన ప్రవేశించి పిల్లల పెట్టుకుని బిక్కుబిక్కుమంటూ బతుకుతున్నారు.

అసమానతల్ని, హింసనీ పెంచి పోషించే భూస్వామ్య విధాన భావజాలం వెదజల్లుతున్న వెనుకపట్టు భావాంశాలే సామాజిక ఓడిపోయే తరాలు ఇవాళ చంపడమో, చనిపోవడమో దారిలేనట్లు - అన్యాయాలకీ, అక్రమాలకీ, అత్యాచారాలకీ - ప్రతీకారమే న్యాయంగా చెలామణి చేస్తూ చాటుకోవడం వండడానికి, ఉద్యోగం చేస్తే ఇంటిపనితో పాటు ఒకప్పుడే నెత్తిన వేసుకొని డబ్బు యంత్రంలా మారడానికీ, తన దుర్మార్గ 'ఉపయోగవిలువ' గల పరికరాలుగా అరిగిపోవడానికీ విలువలను నిర్దేశిస్తోంది. మరోపక్క అరచేతిలో బూతులను, యువతరాన్ని విశృంఖలత్వం, విచ్ఛలవిడి తనంతో కలిపి వయస్సు మీరినవారు కూడా - నెలల పిల్లలపైగా క్రూరుగా చేయడం నిత్యవార్తల్లో భాగం అయిపోయాయి.

ఈ విచ్ఛలవిడి సంస్కృతికి పసిపిల్లలు కూడా బలమైన నేరస్తులుగానూ ఇంటి నుండే బయలుదేరుతున్నారు. తమ వేలితో తమ కళ్ళే పొడుచుకున్నట్లుగా సామాజిక ప్రమాదం అంచుల్ని తాకుతోంది.

ఒకపక్క పరిస్థితి ఇంతదారుణంగా వుంటే - ప్రజల శక్తులు లేకుండా పాలకవర్గాలు బాధితులే తలపెట్టుతున్నాయి. ఉత్తరప్రదేశ్ లో ఉన్నావ్ లో తనపై దాడిని సంబంధించి బాధితురాలు 43 వీడియోల్ని పోలీస్ స్టేషన్ లో సాక్ష్యంగా ఇస్తే - బాధితురాలి తండ్రిని చంపే ప్రయత్నం పోలీసు వ్యవస్థ ఎలా భ్రష్టు పట్టిపోయిందో స్పష్టమైంది. వేధింపుకి కారణమైనది. బి.జె.పి. ఎం.ఎల్.ఎ. కామలక్ష్మి బెయిల్ కూడా మంజూరు చేసారు. కేసు విచారణ బాధితురాలి కారుని ట్రక్కుతో గుద్దించి ఆమె లాంటి వారి

బంధువులైన సొక్కులనూ చంపిస్తే బాధితురాలు ఎట్టకేలకు బతికింది. సుప్రీంకోర్టు జోక్యంతో చివరకు నేరస్థుడికి జీవించి వున్నంతకాలం శిక్షలు విధించారు. ప్రాణాలకు తెగించి పోరాడినా న్యాయం జరుగుతుందనే నమ్మకం లేని అతిపెద్ద ప్రజాస్వామ్య దేశమిది.

ఆ మధ్య పసిపిల్లలు వరుసగా చనిపోతున్నప్పుడు ఆక్సిజన్ సిలెండర్లు కొని తెచ్చి పిల్లల్ని కాపాడినందుకు ఆ వైద్యునికి జైలుశిక్ష విధించిన ఘనచరిత్ర మనదేశంలోనే చూశాం. మూఢత్వం అశాస్త్రీయ భావజాలానికి ప్రజలు ఎలా బానిసలవుతున్నారో అనడానికి మరో ఉదాహరణ దెయ్యం వదిలించాలని భార్యను మాంత్రికులతో అత్యాచారం చేయించిన భర్త గురించిన వార్త.

ఈ పరిస్థితి అంతా చూసిన తెలంగాణా ఐ.పి.ఎస్. అధికారి - జైళ్ళలో పేదలే మగ్గుతున్నారు, ప్రజలకు పోలీసులతో ఎలాంటి లాభం లేదని అర్థమవుతోందన్నారు. ఐజాక్ అసిమోవ్ అనే రచయిత చెప్పినట్లు మూఢత్వాన్ని దేశభక్తిగా గుర్తించిన దగ్గర ప్రజా మేధావులకు స్థానం వుండదు. ఈ విధ్వంసానికి తోడుగా మధ్యం, మాదకద్రవ్యాల సంస్కృతికి కళాశాలలూ, విశ్వవిద్యాలయాలూ అడ్డాలవుతున్నాయి. చట్టం, న్యాయం మధ్యం, మాదకద్రవ్యాల వ్యాపారస్థుల బానిసలయ్యాయి. పాలకులు వ్యాపింపచేస్తున్న విషసంస్కృతి యువతరాన్ని బాధ్యత లేని అరాచక మూకలుగా తయారు చేస్తున్నాయి.

స్పృహ లేని కుర్రకారు నేరస్థులుగా దొరికినప్పుడు కనీసం ఎఫ్ఐఆర్ కూడా చేయకుండానే - ప్రజలు కోరుకుంటున్నారని నేరము - శిక్ష'కి పరిమితంచేసిన సంఘటనల మూలాల్ని అర్థం చేసుకోనివ్వకుండా చివరికి ప్రజాభిప్రాయం అంటూ ప్రతీకార చర్యలకి పోలీసులే పాల్పడుతున్నారు. మధుర చట్టం వచ్చినా, నిర్భయచట్టం వచ్చినా ఇప్పటి దిశా చట్టం వచ్చినా కూడా ఈ లైంగిక వేధింపులూ, హత్యాచారాలూ ఆగాయా అంటే అదీలేదు.

చట్టం పెత్తందారులకు, ఆధిపత్యవర్గాలకు చుట్టమైనపుడు - ఏ విధమైన న్యాయాన్నీ అమలు చేయలేనపుడు బాధితులే నేరస్థులుగా మిగులుతారు, మిగులుతున్నారు కూడా. దేశంలో పోలీసు స్టేషన్లు పెరిగిపోతున్నాయంటే దేశం నేరస్థులనుత్పత్తి చేసే ఫ్యాక్టరీగా రూపొందిందనీ, కేవలం చట్టాలతో వాటిని అదుపు చెయ్యలేం అన్నది నిష్ఠుర సత్యం. సంస్కృతీ విలువలు బలపడితేనే చట్టాల అవసరాలు తగ్గిపోతుంటాయి.

సమస్యల్ని పరిష్కరించడం పరిపాలన అని కాకుండా సమస్యల్ని తమకి అనుకూలంగా మలచుకోవటమే పాలకవర్గాల, ప్రభుత్వం పనిగా దళారీ రాజకీయాలు అరాచకంగా విరుచుకుపడుతున్న కల్లోల పరిస్థితులు ప్రస్తుతం వ్యాపించి ఉన్నాయి. వ్యక్తులు సమష్టిత్వాన్ని కోల్పోయి ఆందోళనాపూరితమైన నిరాశ ఉచ్చులో బిగుసుకుంటున్నారు. వ్యక్తిత్వం విచ్చిన్నమై, నిలకడ పోగొట్టుకొని - పెట్టుబడిదారీ సంక్షోభ సంస్కృతిలో కొట్టుమిట్టాడుతున్నారు. వ్యక్తి సాంఘికంగా మృత్యువుకి దగ్గరవుతున్నాడు. ఆఖరికి నిరాశావాదంతో తాత్కాలిక ప్రయోజనాల వెంటే కొట్టుకు పోతుంటారు.

గోర్కీ చెప్పినట్లు - సామూహిక అనుభవాన్ని భావాలరూపంలో, ప్రతిపాదనల రూపంలో, సిద్ధాంతాల రూపంలో సంఘటితం చేయాలనే తన అత్యున్నత సృజనాత్మక కర్తవ్యాన్ని నిరాకరిస్తున్నాడు.

పాలకుల పడగ నీడలో వ్యాపిస్తున్న క్షీణ పతన విలువలకు ప్రత్యామ్నాయంగా నూతన ప్రజాస్వామిక సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమాన్ని బలోపేతం చేయాలంటే ముందు కవి, రచయిత, కళాకారులు ఈ ప్రపంచీకరణ కాలానికి ఎదురీదాలి. ప్రజలలో వికాసవంతమైన ఆలోచనలని రేకెత్తించాలి.

25-12-2019 ✱

ప్రజాతంత్ర న్యాయవాది కంఠంనేని రవీంద్రరావుగారి 5వ వర్ణంతి

కంఠంనేని రవీంద్రరావుగారు విజయవాడలో విలువలకు కట్టుబడిన న్యాయవాదిగా ప్రసిద్ధి. వీరు కృష్ణాజిల్లా మోపిదేవి గ్రామంలో 1936లో జన్మించారు. ఆయన 11-1-2015న విజయవాడలో మరణించారు. హైస్కూలు అవనిగడ్డలోనూ, ఇంటర్+డిగ్రీ మచిలీపట్నంలోనూ, న్యాయశాస్త్రాన్ని విశాఖపట్నంలోనూ పూర్తిచేసి 1962లో అవనిగడ్డలో న్యాయవాదిగా వృత్తిని ప్రారంభించారు. విద్యార్థి దశనుండి వామపక్ష రాజకీయాలతో సాగుతూ, వృత్తిపరంగా పేదల పక్షాన నిలిచి పీడిత ప్రజాఉద్యమాలకు న్యాయవాదిగా సహకరించారు. పార్వతీపురం, హైదరాబాదు కుట్రకేసులలో న్యాయవాదిగా సాయపడ్డారు. దివిసీమ ఉప్పెనకు గురయినప్పుడు (1977 నవంబరు) సహాయక చర్యలనందించే కృషికి బాధ్యత వహించారు. టంగుటూరు పొగాకు రైతుల ఉద్యమాలపై అణచివేతలో భాగంగా కేసులు మోపినపుడు బాధితుల పక్షాన కేసులు వాదించారు. ఓ.పి.డి.ఆర్. రాష్ట్రకార్యవర్గ సభ్యునిగా వుంటూ తనకు ఆరోగ్యం సహకరించినంత వరకు ఉద్యమానికి తోడ్పడ్డారు. వారు కోరిన ప్రకారం వారి దేహాన్ని వైద్యవిద్యార్థుల అధ్యయనానికి తోడ్పడేవిధంగా వైద్య కళాశాలకు అప్పగించారు.

‘ప్రజాసాహితీ’ ప్రారంభంనుండి పాఠకునిగానేకాక తగు అభిప్రాయాలూ, సూచనలూ యిస్తూ నిశిత పరిశీలకునిగా వుండేవారు. కంఠంనేని రవీంద్రరావుగారి జ్ఞాపకార్థం వారి కుటుంబసభ్యులు ‘ప్రజాసాహితీ’ పత్రికకు ఏభైవేల రూపాయలు శాశ్వతనిధికి అందజేశారు. రవీంద్రరావుగారి 5వ వర్ణంతి సందర్భంగా ‘ప్రజాసాహితీ’ వారిని జ్ఞాపకం చేసుకుంటోంది.

భాజపా భుజంగం పడగ వింపినట్లా ? తాక ముడిచిందా??

కన్నతల్లికి కూడు పెట్టనివాడు పినతల్లికి కోక పెడతానన్నట్లుగా దేశంలో 130 కోట్లమందికి భద్ర జీవితాలను కల్పించలేని భారత పాలకులు ఆఫ్ఘనిస్తాన్, పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశాల నుండి శరణార్థులుగా వలసవచ్చే ముస్లిమేతరుల కోసమంటూ పౌరసత్వ సవరణ చట్టం పేరిట మత విభజన రాజకీయ అజెండాను దేశం మీద రుద్దారు. అయితే భారత పాలకుల 'చేయూతను' పాకిస్తానులోని హిందూ సంఘాలు ఆహ్వానించకపోగా తిరస్కార ప్రకటన చేశాయి. అక్కడకు వచ్చి శరణార్థులుగా బ్రతకలేమని అంటున్నారు. పాకిస్తాను హిందూ కౌన్సిల్ ప్రతినిధి రాజా అసర్ మంగ్లానీ దీనిపై స్పందిస్తూ "మత ప్రాతిపదికన తీసుకొచ్చిన ఈ చట్టాన్ని పాక్ హిందువుల తరపున నిర్వృద్ధంగా ఖండిస్తున్నాము. నిజమైన హిందువు దీనికి మద్దతునివ్వడు. ఈ చట్టం భారత రాజ్యాంగాన్ని ఉల్లంఘించింది." నిజానికి ఈ చట్టం ఇరుగు పొరుగు దేశాలలోని హిందువులను ఎక్కువ అభద్రతలోకి నెట్టి వేస్తుంది. కానీ భాజపావారికి కావలసినది వేరు. రోగుల కోసం మందులూ, వైద్యశాలలూ కాకుండా, మందుల మాఫియా కంపెనీల కొరకూ, కార్పొరేట్ వైద్య వ్యాపారుల కొరకూ వలె మత విద్వేష చిచ్చులో రాజకీయ లాభాలనే బొగ్గులను ఏరుకోవటం వారికి కావాలి. అందుకే సినీ నటుడు కమల్ హాసన్ అన్నట్లు - "ఏ వ్యాధి లేనివానికి శస్త్ర చికిత్స చేసినట్లుగా" పౌరుల జాతీయ జాబితా తయారీ యత్నం సాగుతూ వుంది. అందులో భాగంగా మూకబలంతో పౌరసవరణ చట్టం తెచ్చారు. దానిపై పార్లమెంటు ఉభయసభలలో చర్చ జరుగుతూండగానే ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో నిరసన జ్వాలలు ఎగసి పడినా అణచివేతకు పూనుకున్నారు తప్ప బిల్లులను కనీసం సెలెక్ట్ కమిటీకి కూడా పంపకుండా త్వరత్వరగా ఆమోదింప చేసుకున్నారు. భారత రాజ్యాంగచట్టం దేశ ప్రజలకు ఇచ్చిన మతవివక్ష లేని మౌలిక హక్కుల చట్టబద్ధ హామీకి ఇది విరుద్ధమని దేశమంతా కోడై కూసినా భాజపా పాలకులు లక్ష్యపెట్టటం లేదు.

పౌరసత్వ జాతీయ జాబితా : అస్సాం అనుభవాలు

సుప్రీంకోర్టు ఆదేశాల మేరకు అస్సాం రాష్ట్రంలో ఐదు సంవత్సరాల పాటు, 2000 కోట్ల రూ. ఖర్చుతో పౌరసత్వ జాతీయ జాబితాను రూపొందిస్తే అనేకమంది ప్రముఖులు కూడా తమ పౌరసత్వాన్ని రుజువు చేసుకోలేకపోయారు. కార్గిల్ యుద్ధంలో పాల్గొన్నవారు కూడా పౌరసత్వాన్ని పొందలేకపోయారు. ఇక సాధారణ ప్రజలూ, నిరక్షరాస్యులూ, పొట్ట చేతపట్టి పనుల వేటలో వుండేవారూ తమవీ, తమ తల్లిదండ్రుల పత్రాలూ ఎలా సమర్పించగలుగుతారు? ఒకనాటి తూర్పు పాకిస్తాను (నేటి బంగ్లాదేశ్) నుండి 1970-71లో సామూహిక వలసను భారత పాలకులు రెండు చేతులా ప్రోత్సహించగా, దాదాపు కోటిమంది ఆనాడు తరలివచ్చారు. అందులో సగంమంది మాత్రమే వెనుతిరిగి వెళ్ళారు. సుమారు 50 లక్షలమంది ఇక్కడే మిగిలిపోగా వారిలో ఎక్కువ మంది అస్సాం రాష్ట్రంలో వుండిపోయారు. స్థానిక

ప్రజల అవకాశాలకు వలసదారులు పోటీ వస్తున్నారని పేర్కొన్న అస్సాం గణసంగ్రామ పరిషత్తు ఆందోళన చేయగా 1985లో రా ప్రభుత్వం, 1971 మార్చి 24కు ముందు నుండి ఇక్కడే మ. రుజువుపరుచుకున్నవారికే పౌరసత్వముంటుందనే ఒక ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది. ఇప్పుడు భాజపాలకులు 2014 మార్చి 24 నాడు పెంచారు. 3 కోట్ల 30 లక్షల మంది జనాభా ఐదేళ్ళపాటు తీసుకు 19 లక్షలమంది తమ పౌరసత్వాన్ని రుజువు చేసే కోరిక పొడ ముస్లిములు మాత్రమే రుజువుచేసుకోలేక పోతారని భావిస్తే ఊహలకు భిన్నంగా 15 లక్షల మంది హిందువులు తమ జీవన పత్రాలను సమర్పించుకోలేక పోయారు. ఇప్పుడు భాజపాలకుల పౌరసత్వసవరణ చట్టం ప్రకారం శరణార్థులుగా ముస్లిమేతర ఆరు మతాల వారికి మాత్రం పౌరసత్వం కల్పించు అవకాశం లభిస్తుంది. శరణార్థులకు ఆశ్రయం కల్పించే ఆశ్రయ ప్రమాణాలకు గానీ భారత ప్రభుత్వం ఈనాటి వరకూ ఆమోద విధానాలకు గానీ ఇది పూర్తి విరుద్ధమైనది. కేవలం శరణార్థుల వివక్షను చూపటానికే పరిమితం కాకుండా అది దేశస్థులూ, ఆలోచనలనూ ప్రవర్తనలనూ, మంచి చెడులను సూచించే నిర్ణయించే దిశగా తీసుకువెడుతుంది. ఈ సామాజిక నిధి 1 జరిగిన దేశ విభజన రాజకీయాలకు కొనసాగించే ! కాక పోతే పాకిస్తాన్ గా భారతదేశాన్ని మార్చే ప్రయత్నంలో భాగమే మత

ఈశాన్య రాష్ట్రాల ప్రజలూ, నూతన తరలయిన వాడ వివక్షా పూరితమయిన ఈ చట్టానికి నిరసనగా పెద్ద ఎత్తున దేశ ఆందోళనకు దిగారు. పాలకుల క్రూరనిర్బంధాన్ని ఢిల్లీలోనే సాగించిన నిరసన ప్రదర్శనలు, వాటికి లభించిన ప్రజాదండన ఆధునిక చరిత్రలో ఇదొక "అమోఘ, మగాధ, చురుకైన మత ఢిల్లీలోని జామియా మిలియా విశ్వవిద్యాలయం వుండి నిక విశ్వవిద్యాలయాలు, ప్రఖ్యాతిచెందిన ఐ.ఐ.టి.ఎం, ఇంజనీరింగ్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్సెస్ బొంబాయిలోనిలాగా ఆఫ్ ఫండమెంటల్ రీసెర్చ్ మొదలయిన పెరుబద్ద లా చెందిన విద్యార్థిలోకం భాజపా పాలకుల మత వివక్షన ప్రజా వ్యతిరేకంగా మతాతీతంగా ఎలుగెత్తి ఖండించారు. ఇదు భాజపా పాలనలో వారి మాటలకూ చేతలకు పొంతం లే నూతన తరాలు తెలుసుకుంటున్నాయి. ముస్లిం యువకుల విభజన రాజకీయాలు మొత్తంగా భారత ఉపఖండంపై చేటుని అర్థం చేసుకుని విశాల ఐక్య ప్రజాఉద్యమ ఆందోళన క్రమం ఆరంభమయింది. పశ్చిమ ఆసియాలో, ఛాల్లీ ఉ లక్ష్యంగా చేసుకుని అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం సాగిస్తున్న అగ్ర రాజ్యాధిపత్య రాజకీయాలను ఓడించకుండా ప్రజల సౌఖ్యాల సమకూరవని అర్థం చేసుకోవాలి. భారత - పాకి-

లిరువురూ అనుసరిస్తున్న మతోన్మాద రాజకీయాలు - సామ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణకు లొంగిపోయి అమలు జరుపుతున్న ఆర్థిక విధానాల నుండి తమ తమ ప్రజలను పక్కదారి పట్టించటానికేనన్న నగ్నసత్యాన్ని గ్రహిస్తేగాని నేటి సంక్షుభిత అసమానతల చిరకాల సమస్యలకు నిజమయిన పరిష్కారానికి చేరువ కాలేము, 1857 నాటి ప్రథమ భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంలో రూపొందిన “హిందూ - ముస్లిం - సిఖ్ హమారా, భాయీ భాయీ ప్యారా” అనే ఐక్యతా స్ఫూర్తిని నూతన తరాలు దృఢంగా అంది పుచ్చుకోవాలి.

అమరులు అస్సాఖుల్లాఖాన్, రాంప్రసాద్ బిస్మిల్ సూర్తితో ..

92 సంవత్సరాల క్రితం డిశంబరు 19 బ్రిటీషు సామ్రాజ్యవాదులు రాం ప్రసాద్ బిస్మిల్, అస్సాక్ ఉల్లా ఖాన్లను ఉరితీసిన రోజు. వారిరువురూ సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక దేశభక్తి కేక, హిందూ - ముస్లిం ఐక్యతకు కూడా అత్యుత్తమ స్ఫూర్తిదాయక ప్రతీకలు. ఆ రోజున దేశ వ్యాపితంగా పౌరసత్వ సవరణ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా సభలూ, నిరసన ప్రదర్శనలూ నిర్వహించాలని వామపక్షాలిచ్చిన పిలుపుకు విశేష స్పందన వచ్చింది. శ్రామికవర్గ ఉద్యమాలు బలంగా ఉన్న చోటనే మత సామరస్యమూ, లౌకికతత్వమూ సాంస్కృతిక చైతన్యం వేళ్ళూను కున్నాయనే సత్యం మరొకసారి మనకు అర్థమయింది. దేశవ్యాపితంగా విద్యార్థుల, ప్రజల నిరసనోద్యమంతోపాటు జార్ఖండులో ఓటమికి ఖంగుతిని పౌరసత్వ జాతీయ జాబితా (ఎన్ఆర్ఐసి) గురించి ఎప్పుడూ చర్చించనేలేదని ప్రధాని మోడీ ప్రకటించారు. ఇది ప్రజలను మభ్య పెట్టటానికి వారికి అలవాటైన అలవోక అబద్ధాల ప్రకటన తప్ప మరొకటి కాదు. తాత్కాలికంగా పడగ దింపుకున్నట్లుగా కనిపించినా ఇంకా తోక ముడిచినట్లుకాదు.

మతోన్మాదం X అఖండ భారత్ !

సంఘ పరివార్ శక్తులు అఖండ భారత్ అని అప్పుడప్పుడు నినదించటం అందరికీ తెలుసు. ఆఫ్ఘనిస్థాన్తోసహా ప్రస్తుత భారతదేశం, పాకిస్తాను, బంగ్లాదేశ్లను కలిపి ఒకే దేశంగా - అఖండ భారత్గా - నిర్మిస్తామని ఒక ఊహ కల్పిత చిత్రపటాన్ని విద్యార్థి, యువజనుల ముందు వారు ప్రదర్శిస్తూ వుంటారు. ప్రస్తుతం ఏ ఏ దేశాల నుండి వచ్చే శరణార్థులలో ముస్లిములను మాత్రం మతం పేరిట వేరుచేయాలని వీరు ప్రయత్నిస్తున్నారో ఆ దేశాలు మూడూ వీరి అఖండ భారత్లో వున్నాయి. భారతదేశంతో కలసిపోయి వుంటే తమకు ఎక్కువ ప్రయోజనాలు వుంటాయని ఆ దేశ ప్రజలు స్వచ్ఛందంగా భావించే విధంగా భారత ప్రభుత్వం మతసామరస్యంతో ప్రజాస్వామికంగా వ్యవహరిస్తే అందుకు ఆస్కారం కలుగుతుందేమోకానీ మత విద్వేష రాజకీయాలు ప్రదర్శిస్తే ఇతరులు ఎందుకు అఖండ భారతంలోకి వస్తారు? భారతదేశంలోని వివిధ జాతుల ప్రజలపట్ల అప్రజాస్వామిక ఆధిపత్యాన్ని స్థాపించే దిశగానూ, హిందూ సమాజంలోని సాంఘిక అసమానతల నిచ్చెనమెట్ల కులవ్యవస్థ సమర్థకులుగానూ వుంటున్న వీరిని భారత ప్రజలే నమ్మలేకపోతుంటే వీరి అఖండ భారతం ఆభిజాత్యహంకార భావన తప్ప మరేమి కాగలుగుతుంది!! వారి ప్రకటిత ఆదర్శాలకూ ఆచరణకూ నడుమ ఎంత వైరుధ్యమో ఇది చెప్పకనే చెపుతుంది. అసలు విషయం ఏమిటంటే, మత విద్వేష రాజకీయాలతో

ఉపఖండ ప్రజల నడుమ అనైక్యతను పెంచలేకపోతే, మరుక్షణం వారిని సామ్రాజ్యవాదులు వదిలేసుకుంటారు.

ముగింపు :

రెండవసారి అధికారంలోకి రాగానే రాజకీయ అశ్వమేధయాగం చేస్తున్నారా అన్నట్లుగా అన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను ఎలాగో అలా కైవసం చేసుకోవాలనే దురాశతో భాజపా పాలకులు దూకుడుగా వ్యవహరించటాన్ని మిగిలిన పాలకముఠాలు కూడా చాలామంది జీర్ణించుకోలేక పోతున్నారు. అభివృద్ధిపేరిట చేసిన ఏ వాగ్దానాన్ని అమలుపరచకపోగా, చెప్పా పెట్టకుండా పెద్దనోట్ల రద్దు ప్రకటించి ప్రజలను బజారుపాలు చేసి నల్ల కుబేరులను ఆదుకున్నారు. నిరుద్యోగం, రైతాంగ ఆత్మహత్యలూ, మహిళలపై హత్యాచారాలూ పెరుగుతూండగా వీరి నిర్వాకం వల్ల దేశాన్ని ఆర్థికమాంద్యం కమ్మేసింది. నిరంకుశ చట్టాలతో అణచివేయటానికి కావాల్సిన చట్ట సవరణలన్నీ చేశారు. అయినా నిత్యం మత విద్వేషాలతో ప్రజల నడుమ చీలికలు సృష్టించకుండా పాలన సాగించలేకపోతున్నారు. అధికార సోపానాలకు ఎగబాకటానికి మాత్రమే మొదట అవసరపడిన మతతత్వ రాజకీయాలు అనునిత్య పాలనావైఫల్యాలను కప్పిపుచ్చు కోవటానికి కూడా వినియోగ పెట్టాల్సినంతగా దిగజారిపోయారు. అది క్రూరరూపాలలో కనిపిస్తున్నప్పటికీ వారి బలహీనత కూడా అక్కడే వుంది. విశాల ప్రజారాసులను మౌలిక సమస్యలపై ఉద్యమింప చేయటం ద్వారా, వారి ఐదున్నరేళ్ళ పరిపాలనా వైఫల్యాలను ప్రజలకు అర్థమయ్యేట్లు చేయడం ద్వారా, ఆ క్రమంలో మత సామరస్యాన్నీ, లౌకిక సాంస్కృతిక విలువలనూ బలోపేతం చేసుకోగలుగుతాము.

25-12-2019

- దివికుమార్ ✽

చల్లా వెంకటరెడ్డిగారి 6వ వర్ధంతి

26 జనవరి 2014న గుంటూరు జిల్లా ఫిరంగిపురం మండలం నుదురుపాడు గ్రామంలో చల్లా వెంకటరెడ్డిగారు తన 85వ ఏట మరణించారు. వీరు 14 జనవరి 1930న జన్మించారు. సీతమ్మగారు తన భర్త వెంకటరెడ్డిగారి జ్ఞాపకంగా 'ప్రజాసాహితి'కి 25 వేల రూపాయల శాశ్వత నిధిని సమకూర్చారు. వీరికి ముగ్గురు కొడుకులు, ఒక కూతురు వున్నారు. పెద్దకొడుకు శివారెడ్డి ప్రజాసాహితి శ్రేయోభిలాషి. చల్లా వెంకటరెడ్డిగారి ఆరవ వర్ధంతి సందర్భంగా వారిని 'ప్రజాసాహితి' గుర్తుచేసుకుంటోంది. ✽

పిండి, బీము ఎత్తుకాని పిగ్గమ్మంటికి పోయిగట్టు !

- ఎం.ఎస్.ఎస్.ఎస్.ఎస్.

రేపు మాది టెమాటకాయల కోత. సీతపెద్దమ్మ మాకు పనికొస్తుందేమో అని అడిగే దానికి వాళ్ళింటికి బోతి. ఆయమ్మ నట్టింట గోడకొరుసుకోని రెండు కాల్లు పారజాపు కొని ఉసూర్న కుసోనుండ్య. నేను ఆయమ్మను యాల అట్లుండావు అంటి. ఆయమ్మ వుండుకోని “ఈపొద్దు ఎండకు మడి కోసినా అందుకే పానం సుగ్గకపోయింది పాపా, మూడుపూట్లకు ఒక కూడు గాని, ఎండకాలం ఎల్లిపోయే దంక నేను పనికి పోనమ్మ. పొద్దు నడి నెత్తికి వచ్చినబుడు చూడల్ల. సూరుడే దిగొచ్చి మింగేసినట్టుంటది. నేను పుట్టి బుద్దెరిగిందే ఈ పాటిగా ఎండ కాసిండ్లా. ఎండకు వొళ్లు మింద సీర దానిమిందకు సొక్కాయి, నెత్తికి తువాలు కట్టుకోని వొంకొని పని చేస్తావుంటే ఒల్లుమింద గుడ్డలు కూడ కాగిపోతాయి. సర్దు కారతా తలకాయి మగం మలమల మాడిపోతా వుంటే ఏంటికి రా ఈ బతుకు అనిపిస్తాది. అగ్గి సెగదోలినట్టు గాలి తోలతా ఉంది. సూర్యునికి ఎర్ర బట్టింది అందుకే ఉచ్చి పచ్చి లేకుండా ఎర్రెండా కాస్తా ఉంది. ఎన్నినీళ్లు తాగినా ఒక సుక్క ఒంటికి రావు. చుట్టుపక్కల వొగ ఆకు కూడ అల్లాడదు. పొలింమింద నీల్లు లేవు, మాండ్లులేవు. అగ్గి సెగ వున్నట్లు వుడుకు గాలి తోల్తా ఉంది. పానం అలిసిపోయుండాది, రేపు నేను రాలేను నాయినా” అనే!

సర్దే అని ఊర్లో మిగిలిన ముగ్గురు కూలోలను పిలిస్తే. పొద్దన్నే వొగడుగు ముందుగా పన్నోకి పోతేనే పొద్దు నడిమిట్టకు వచ్చేసరికి అన్నం తిని కాసేపు నీడన తల దాసుకోవచ్చు. అందుకే ఆ మర్పునాడు నేను ఉడకేసింది టిఫన్ క్యారీకి ఏసుకోని పైన తొడుక్కోను సొక్కాయి, నెత్తికి తువాలుగుడ్డ రెండూ భుజాన ఏసుకొని, కాయలు పెరికి ఏసుకునేకి రబ్బరు బక్కిట్లు నాలుగు ఎత్తుకోని ఈదిలోకి వస్తే. మా బజారు వాళ్లందరూ నన్ను ఏమక్కా మీకు ఈ పొద్దు కాయలకోతా అని

తొమ్మిది నెల్లు బిడ్డుమోసి కనేస్తే ఏమి బిడ్డంటా అని అడగతామే అట్లా సంబరంగా అడిగిరి. ఇంతలో మా చెల్లెలు లచ్చిమి వుండుకోని “పానీలే మీ అదురుస్టం, రేట్లు సుమారుగా వుండాయంట, మూడేండ్లు ఆయ ఇంతమటుకు ఆమ్మి. ఇదే రేట్లు వుంటే పెట్టుబడులన్నా సొమ్ము చేసుకోవచ్చు” అనేసి పాయ. ఇంతలో మా చిన్నాయన “ఈసారి దుడ్డంతా మీకే అని ఎగరబెట్టిపాయ”. ఆయప్ప ఎట్లా వాడంటే “గుర్రం గుగ్గిళ్ళు తింటే గాడిదికి కడుపు ఊదందంటారే” అట్లాంటోడు. సాల్ని కొదవకి ఈరిగాడు వుండుకొని “ఇంగ మా భారతమ్మను పట్టేము” అనేసి పాయ. వాడు ఇంగా కులప. పొరుగు బాగుంటే పొయిలో వుచ్చలు పోసేరకం. నేను వుండుకోని “సేద్యంలో బాగుపడేదీను మూగోడు అమ్మా అనేది రెండు ఒగటే” అనేసి పోతి.

మేము నలుగురు ఆడోళ్ళు కాయలు పెరికి పోస్తే నా మొగుడు వాట్ని ఎత్తకపోయి వుడ్డపోసి, పుచ్చినకాయలు ఏరేసి కేట్లుకు పోసుకొంటున్నాడు. ‘దరిద్రుని పెళ్ళికి వడగండ్ల వాన’ అన్నట్లు మేము పన్నోకి ఒంగిన రెండు గంటలకల్లా సావు కబురు వచ్చింది. కాయలకోత ఆపేదానికి లేదు మాగిన కాయలు చెడిపోయి రెండు దినాలకి కుళ్ళిపోతాయి. పొద్దు తిరిగితేనే సచ్చినోల్లను సాగనంపేది. ఆ లోపల మేము బిరిన్నా కాయలు బెరికేస్తేమి. పదమూడు కేట్లు అయినాయి. ఒక్కొక్క కేటుకి ముప్పై కేజీల కాయలు పడతాయి. వాటిని కేట్లుకు బేర్ని మానిక్రిందబెట్టి మా పనులు సక్కుబెట్టి ఊర్లో సావుకి మేమూ ఎగుసుకుంటిమి. అందురూ గుంపులు గుంపులుగా జేరి సచ్చిన మన్ని గురించి మాట్లాడుకుంటా వుండిరి.

ఊర్లో అరవై గడపలు. వాటిలో నాలీసుగ వుండే కుటుంబాలు మూడు, నాల్గు వుండాయి. ఆ కుటుంబాల్లో ముప్పై ఏండ్లుకు ముందు ఎట్ల బతకతావున్నారో ఇబ్బుబీకీ అట్టే బతకతా ఉండి పోయినారు. ఇబ్బుడోళ్లు వాళ్లను తెలివి

లేనోళ్లు, జరగనోళ్ళు, మొర ఊర్లో వుండ జమకట్టేసినారు. వాళ్లు కూడా పోలిక పోల్ లేరు. ఈ సిన్నులు పదేపాల్లతో మాత్రం సంబంధం లేదన్నట్లు ఎవరితోనూ వుండ ఊరి జనంలో వాల్లంటే చిన్న పాపం లా మంచి, చెడ్డు ఏమి జరిగినా దుష్ట పట్టించుకోరు. అట్లాంటి కుటుంబాలలో ఇంట్లో ఈరోజు చావు జరిగిందే అంటే ఆడమనిషి పెద్దగా పలుకుబడి ఉండక అనే తాస్కారం మా ఊరి ఊర్లోకి వుండ ఎందుకంటే ఆయమ్మని పెట్టే పక్క మొగుడు వొదిలేసినాడు. బిర్రే చేసు పక్కం తల దాసుకునింది. కొంతకాలం ఆ నాయనా ముసిలోల్లు అండ్ల సేద్యంలాటాన్లో ఏరేవాన్ని తగలాటం చేసు ఏండ్లు అయ్యింది ఉర్రోపింట్లో ఒదిలేసినాడు. మరలా దాడి చేత తో చేరింది. అన్నవదిన్ను వుంటే కాదు చేరింది. వాళ్లు ముకున గడ్డే పుట్ట చిట్టించుకుంటా, నానా బుల్లు అర వాల్లకు ఈలున్నబ్బుడు అయ్యేసరికి, ఆయమ్మ కాయలాకు పెట్టే ముట్టి నెల్లు అయ్యింది. కాల్లు చేతులు పోయాయి.

“మా ఊరు అరవై గడపల మాఊర్లో బతికింది. ఎక్కడలేదు ఒగరింటి సంగటి చార లేని ముట్ట మింద ఎంటికి పడసొచ్చి పక్కం లే కాదు, కాలిచ్చతిరిగింది. ముట్ట ఎడమాయనిచ్చేది కాదు పెట్టే వారి పక్కన కుటుంబాల్లో కా పిత్తినా దగ్గినా చీదరింతుకుం బడిన ఆడది! కాలం వెలుగులో వు రూకలు ఎనకేస కొర్రు పు చూసన్నా కడేసం మరేం నాగక్క ఎల్లిపోయిందే పోయ గాని, అయ్యోపాపం ఊర్లో అంచుకు పోయి చూడ్డా సాగనంపడానికి పోసిగా” అని

నీళ్లు పోయడం గాని చేద్దాం, ఆయమ్మను పట్టి ఈడద్దామని అన్నోళ్లు లేరు. ఊర్లో కనికరం వున్నోళ్లు ఒక పదిమంది తప్ప మిగతా ఎవరేగాని లేరు వాళ్లు ఇంటి కాడ.

“సినిమాల్లో అంటారే వీరుని శవం ఒంటిగా పోదని” అట్లా ఆ పొద్దే మాఊర్లో ఆయమ్మకు తోడుగా మరో మూడు పానాలు పోయినాయి.

ఒక ఆవు సచ్చిపోయింది. అసలే ఎండాకాలం. కరువుకు పచ్చి మేత లేక ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. గొడ్డు అమ్ముకుంటే పోతాయి. మల్లా సంపార్న లేక అగ్గవగా వస్తుందని బీరు ఫ్యాక్టరీలో ఎనిక్కి పడిన తొక్కను ‘బీరు ఫీడు’ అని, ఆవులు బాగా పాలిస్తాయని ఆవులకి మరిపినారు. ఈ కరువుకు గెడ్డి తక్కువ ఏసి, ఫీడు ఎక్కువ వేయడంతో గర్భంతో వున్న ఆ ఆవు బిడ్డని కనేసి వాయువు కనపడి నడుములు పడిపోయి లేయలేక ఏమిరోగమో అంతు చిక్కక, అయిన దుడ్లంతా ఖర్చు పెట్టినా అది సచ్చిపోయింది. డాక్టర్ వచ్చిదాన్ని చూసి దొమ్మ చెడిపోయింది. దాని ఓంట్లో ఒకచుక్క రగతం కూడా లేదు అని చెప్పినాడంట.

అదేనాడు ఒక మేక సచ్చిపోయింది. దానికి కూడా మేత దొరకక ఎర్రటి ఎండలో పొలింమింద ఎండిపోయిన గెడ్డితిని, భూమ్మింద యాన్నేగానీ గువ్వ దాగను కూడా నీళ్లు లేక పోవటంతో, టయానికి నీళ్లు దొరకక ఇంటికొచ్చి తాగేలోపల దప్పి ఎక్కువయి శలగొని సచ్చిపోయింది.

అదేదినం ఒక వూరకుక్కపదిండ్ల కాడ పది కల్లు తిని బతికేది. అది సాలకంటే పొలింమింద కాయో, గసురో తిని బతికేది. కాలంమారి పూరిండ్లు పోయి మిద్దెలు కట్టుకోని అప్పులు చేసి బిల్డప్పులకి ఇండ్ల ముందరా, ఇండ్లలోన టైల్స్ ఏసుకోని, అవి మురికైతాయని వాళ్లు సాకడ కుక్కలను తప్ప వూరకుక్కల్ని ఇండ్ల ముందరికి కూడా రానీయరు. ముందు అడ్డపిండ్లు వున్నబుడు వూరకుక్కలు వాకిట్లో వుంటే మేము నట్టింట కుసోని అన్నం తింటా ఒగపిడన ఇసిరి బయటేస్తే, తినేసిపోయేవి. వూరకుక్కల్ని ఇండ్లముందరికి రానిస్తే, గార మాసిపోతుందని, అన్నం టైల్స్కి అంటుకుంటుందనీ, గలీజు చేస్తాయని రానీరు. పాపం

వొగ కుక్క నాలుగు బిడ్డను ఈనింది. బిడ్డతల్లి. దాని బిడ్డలు దానిదగ్గర పాలకు దానిరొమ్ము పెరికి, పెరికి, కడుపుకు కడిలేక, పిల్లల పాలపీకట తట్టుకోలేక ఆకలకి అకోరించి, అకోరించి, అది సచ్చిపోయింది. ఈ పాపంలో నాకూబాగముంది. ఒగరోజు మాయింటి ముందరికి ఒచ్చి నిలబడింది. నేను తరిమేసినా. సచ్చిపడిన దాన్ని జూసి బలే బాదైపోయింది నాకు.

ఆ కుక్కను పెద్దోళ్లు ముగ్గురు, పిల్లోలు ముగ్గురు పోయి ఏట్లో పూడ్చేసి వొచ్చిరి. ఆవును ఆవుగల్లోలు మిగిలినోళ్లు ఏడెనిమిది మంది పోయి దానినీ ఏట్లోనే పూడ్చిరి. ఆ మేకను కోసుకోని తినగలిగినోళ్లు తిండి.

నాగక్కాడికి వచ్చేసరికి వాళ్లు అయినోళ్లు ఐదుమంది. ఊరోళ్లు ఐదుమంది అంతా పదిమంది కలిసి ఆయమ్మను మొంటిమెరుగు చేసిరి. నాగక్కను మొన్నుచేయను పోయినోలంతా “మనూర్లో ఇంతమంది వుండి ఆయమ్మను గుంతకాడికి ఎత్తుపోతా వుంటే ఏవరేగానీ రాలేదే అని కొంతమంది అంటే, పోయోచ్చినోళ్లు మేము పోయింటిమి అంటే, మిగిలినవాళ్ళు ఏదేమైనా చచ్చినంకా నలుగుర్ని సంపారించుకోవల్ల అని, కొందరు బతికున్నబుడు నీతిమంతులు అనిపించుకోవాలని, ఈ కాలం దుడ్లు పలుకుబడి వున్నోళ్లకే పుట్టుక, చావులు అని ఎవరకి దగిన నీతులు వాళ్లు చెప్పుకుండి.

మా ఊర్లో ఒక చెవుటోడు వుండాడు వానికి ఎవరూ లేరు. ఒంటరోడు. మా ఊర్లో ఎవరన్నా “నువ్వు సంపార్నింది ఎవరికన్నా ఇచ్చిపెట్టు, ఆపొద్దు నిన్ను ఎవరెత్తుతారు” అంటే ఆయప్ప ఒగటేమాట అనేవాడు “చచ్చిన గొర్రె అగ్గికి ఎరుస్తుందా” అని.

సావు ఎవరికైనా ఒకటే! కాకపోతే మనిసి సావు ఈనమైందిగా ఉంది చూస్తే!

ఆవుగల్లోళ్లు ఇట్లా అణకవైన ఆవు మాకు దొరకదే, సెడిపోతిమే, మా ఇంటి లచ్చిమిదేవి సచ్చిపోయినే అని ఏడ్చిరి. మేక సచ్చినదానికి మేకగల్లోళ్లు ఈత ఈతకు అమ్మడాల బిడ్డలు ఈనేది, అది జేసిన బిడ్డలతోనే మా ఇల్లు నిలబడింది అని ఏడ్చిరి. సచ్చినకుక్కను, దాని రొమ్ములు పెరుకుతున్న కుక్క పిల్లలను చూసి అయ్యో పాపమని అందరి కొనకండ్లల్లో నీరు నిండినాయి. దాని బిడ్డలను తలా ఒకరు

ఎత్తుకుపోయిరి సాకను. నాగక్క సావుకాడికి వచ్చేసరికి ఎవరేగాని ఒక సుక్క కన్నీరు గార్చినోళ్లు లేరు. ఇంటికాడనుండి ఎబుడెబుడు పాడె లేస్తుందా అని చూసినోల్లే! మనిషి పానానికి విలువేలేదు.

ఆ పొద్దు అట్లా గడ్చిపాయె.

ఆమర్చునాడు నా మొగుడు కోడిగుజామనే లేసి బాడిగ బండ్ని పిల్చి టెమాట బాక్సులు ఏసుకొని మదనపల్లె టమాటమండీకి పాయ. నా మొగుడు మండీకి పోయేటబుడు నేను ఇంట్లోకి సరుకులు, అట్లే ఒగకేజి సికెను కూడా తెమ్మంటి. మూన్నెల్ల నుండి చేను దున్ని నారుతెచ్చినాటి, సత్తవలు, పురుగులమందులు ఏసి, గడ్డి తవ్వకాలు అయ్యి, ముప్పైవేలు అప్పులు చేసి పంట మింద పెట్టి పంట పండిస్తే, కాయి గంపలో పడినకాడి నుంచి అవి అమ్మతాయో లేదో అని దిగులుపడి నోటికి రుచిగా తిని ఎన్నాలైయిందో. రేట్లు సుమారుగా వున్నాయని ఈ రోజు సికెను తెమ్మంటి. మా ఆయన కాయిలు అమ్ముకోని రెండు మూడు గంట్లకు వస్తాడు. ఈ పొద్దు తెంపుగా చేసుకొని తినల్ల అనుకోని మసాల నూరుకుంటా ఉండా.

నేను అనుకున్న యాలకంటే ముందుగానే వచ్చేస నా మొగుడు. మగం నల్లగ వాడిపోయుండాది. రెండు చేతులు కాలీగా వుండాయి. ఆయాలకి సరిగ్గా పొద్దు నడిమిట్లు వుంది. నోట్లో నీళ్లు పోసినట్లు ల్యా. నేను చొమ్ముతో నీళ్లు ఇచ్చి, గిన్నిలో అన్నం పెడితి. సంగటి అర్దము తిని చొమ్ము నీళ్లు తాగేశా. పానం బెండగిల్లి పోయింది అనే. ఏమి రేటు అమ్మినాయి కాయలు నేను చెప్పిన సరుకులు తేలేదే ఏమి అంటి.

“మనకాయిలు సైజు లేవని రేటు తగ్గింది. టాపురేటు నాలుగు నూర్లు, మనవి మూడు నూర్లుకు ఏసిరి అయినా “ఏందిమే పిండి, బీము ఎత్తుకొని పిన్నంమింటికి పోయినట్లు “మనం ఆరుగాలం ఎండకు నెత్తరుచ్చలు పోసుకొని పంట పెట్టి ఆ మార్కెట్టుకు ఎత్తకపోయి వాళ్లకు కోరుఎసినట్లయ్యి, పండించే వానికి కేజీకి పదిరుపాయిలు ఇస్తే, మారమ్మే వానికి కేజీకి అరవై రూపాయిలు. పైగావాడు ఎంతకు చెబితే అంతకు ఇచ్చేసి రావల్ల. మన ఖర్చులు, ఇంటి నుండి మార్కెట్టుకు ఏసకపోయి నందుకు బాక్స్కు పడైయిదు రుపాయల బాడిగి

ఇయ్యల్ల. ఆ మార్కెట్లో బాక్స్లు పెట్టెతావుకి ఒగ్గ దానికి పదిరుపాయిలు ఇయ్యల్ల. ఆదవుందే కూలీలు వాట్ని బ్యారసల్ల. దానికి బాక్స్కు ఏడు రుపాయిలు ఇవ్వల్ల. మళ్ల లాటు మింద జాకుపాటు ఒగ బాక్స్ కాయలు ఫ్రీగా ఇచ్చేయల్ల. మనకు ఇచ్చే డబ్బులలో నూటికి పది రుపాయలు మల్ల మండి ఓనర్కు కమీషన్ ఈయల్ల, ఇవన్నీ మండి ఖర్చులు. కాయలు పీకిందానికి మన కూలీలకి వెయ్యి రుపాయలు. ఇవన్నీ పోను పదైదు నూర్లు చేతికొచ్చింది. ఆ మార్కెట్లో ఆ ఎండకి మనుషుల మద్య ఉడికిపోయి ఊపిరి ఆడిండ్ల. నాకు సాధ్యంకాక ఎబ్బుడెబుడు ఇంటికి ఎల్లిపోతామా అని వచ్చేస్తే అనే నా మొగుడు అయినా ఇట్లమ్మితే ఎబుడు అప్పులు తీర్చేది. ఇరవై ఏండ్లకు ముందు టమాటా పంట పెడితే ఆరు నెళ్లు వరసగా కాయ కాస్తా ఉండే, ఇబుడు పంట బెడితే భూమిలో సారంలేక కాసిన కాపు

ఒగనెలకే అయిపోయ్యి చెట్లు వాడుముకం బట్టి ఎండిపోతన్నాయి. మా ఆయన మాట్లాడి నాకే బాదయ్య. సరుకులు తేకపోతేపోనీ అనుకోని మేము మాట్లాడుతూ వుండామా ఈ సందులో మా చిన్నాయన, మా చిన్నమ్మ వచ్చిరి ఏమి రేటు పాయ అని అడిగిరి. నా మొగుడు వుండుకోని కాదత్త సేద్యం చేస్తే ఇబుడు కాలంలో నేరం చేసినట్టె. పండిచ్చినోన్ని నేరం చేసినోన్ని చూసినట్టు చూస్తా ఉండారు. వ్యాపారస్తున్ని దేవున్ని చూసినట్టు చూస్తుండారు. పంట మార్కెట్కు పోతే సవిత్ర బిడ్డను చూసినట్టు చూస్తావుండారు అనే!

దానికి మా చిన్నాయన ఇంగేమి పంటేస్తే మనం నష్టపోకుండా అమ్ముకునేది. ఇంగ ఎర్రచందనం, గంజాయి పంట పెట్టల్ల అనే. దానికి నా మొగుడుండు కోని రైతు దగ్గర వాటికి కూడా విలువుండదు, అదే దొంగల దగ్గరయితే అవికుడా రేటు అమ్ముతాయి అనే!

అయినా కడుష క తీరే లా... లేదు. తాగేనీల్లకు లువరే... ఇలువలేదు, పంట పండించే సాఫీ లేదు, పానానికి ఇంపలేద ఇ... ఇలువుందో అని ఆ పుకో... పదిగంట్ల రెయ్యి కరెండుకు... మొగుడు ఇద్దరం చేతి లైట్లు పోకో అర్థాలు :

పొలింమింద = బూమి పొంగి ప్లాస్టిక్ బాక్సులు; కోరు గిరినట్లకు = ఏసినట్టు; దావిడి చేబుతో = తత్త మొంటిమొరుగు = శూన్య వ్యక్తిలో కల్లు = (కడి) అన్నం కి వసులు. అన్నం = కవలలు, రెండేసి జిత్తులు; దొమ్మ = నాలీసుగ = తక్కువ సిన్నుల = కాయలా = జబ్బు. ఊర్ = గంగ ఫ్యాషన్: శలగొని = నీళ్ల దాహం కే కు ఎరుస్తుండా = భయండుతుండా.

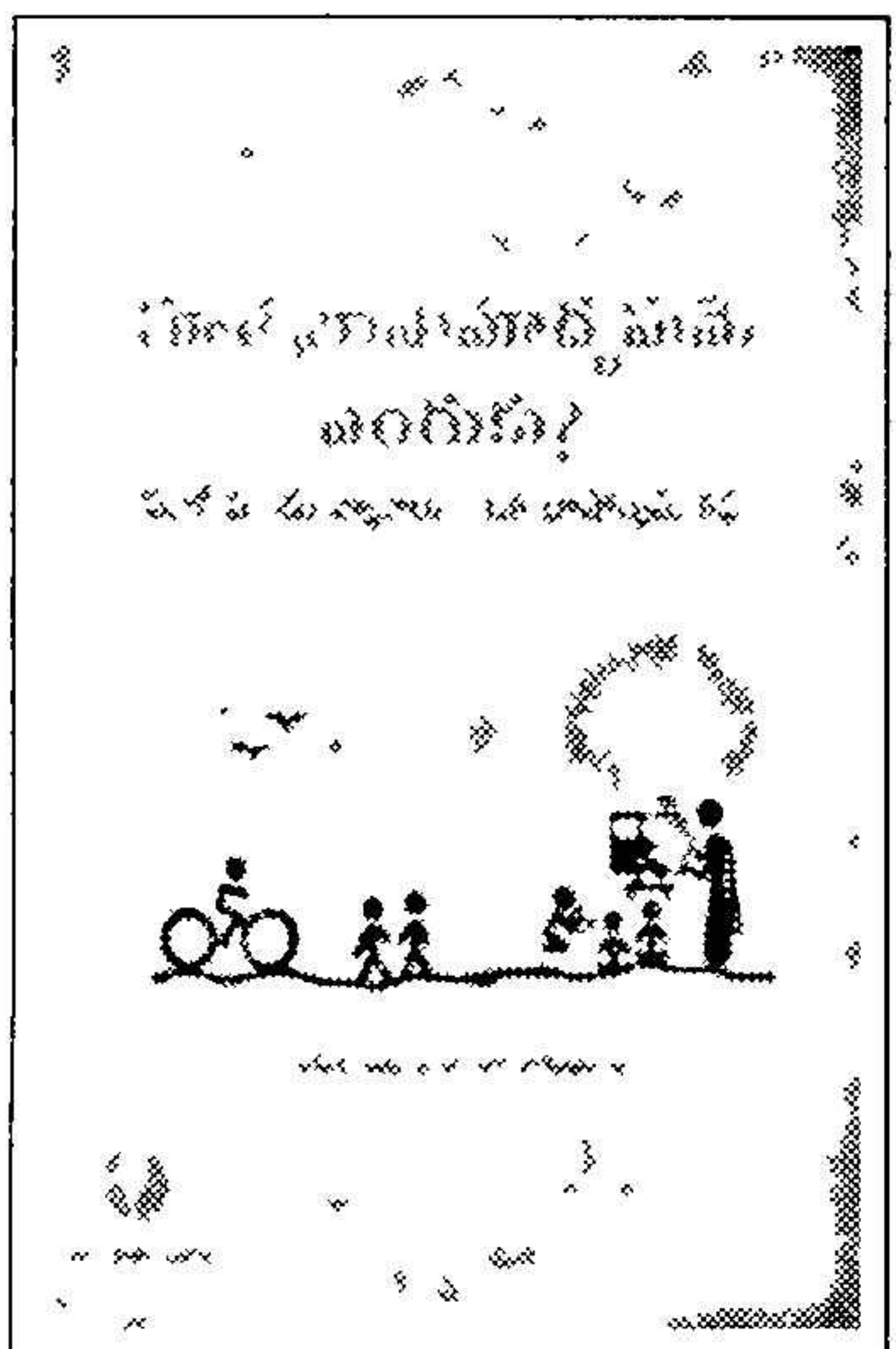

మైత్రీ బుక్ హౌస్, విజయవాడ

అభ్యుదయ, విప్లవ సాహిత్యకేంద్రం

మాతృభాషా మాధ్యమమే ఎందుకు?

రచయిత : సింగమనేని నారాయణ ప్రచురణ : జన సాహిత్య

ప్రాథమిక విద్య నుండి బోధనా మాధ్యమంగా మాతృభాషే వుండాలని ఆధునిక విద్యా విధానం చెబుతుందనీ, అన్ని విద్యా కమీషన్లు దానినే బలపరుస్తున్నాయన్న విషయాన్ని జనసాహిత్య - పాలకుల దృష్టికి గత నాలుగు దశాబ్దాలుగా తీసుకెళ్తుంది.

దీనిలో భాగంగా మాతృభాషను హతమారిస్తే తప్ప దేశీయమైన సంస్కృతి నాశనం కాక పోయే సంస్కృతిని నాశనం చేస్తే తప్ప మార్కెట్ సంస్కృతి మెదళ్ళలో చోటు చేసే కడు పుకుట్ర ఇది. విద్యారంగాన్ని నాశనం చేస్తున్న కుట్ర ఇది.

‘ప్రజాసాహిత్య’లో సింగమనేని నారాయణ ధారవాహికగా రాసిన వ్యాసం - మాతృభాషా మాతృభాషా మాధ్యమమే ఎందుకు? (2007 - తిరుపతి భాషోత్సవ సభాస్థలం) మాతృభాషా మాధ్యమాన్ని కాపాడుకుందాం? (2008 - ఆగస్టు - ‘ఉపాధ్యాయ’) మాతృభాషా మాధ్యమం (‘ఉపాధ్యాయ’ - జూన్ - 2015) మనవరాలి ప్రశ్న (‘అమ్మనుడి’ నవంబర్ 2015) లతో సంకలనాన్ని 29 ఆగస్టు 2015న మొదటిసారిగా ప్రచురించింది. ఇప్పటికి 3 ముద్రణలు జరిగాయి. 1/8 డెమ్మీ, పుటలు : 40, వెల : రూ. 20/-

ప్రతులకు : మైత్రీబుక్ హౌస్, అరండలోపేట, కార్లమార్బోడ్డు, విజయవాడ - 520002. ఫోన్ : 91 79 74622

డిసెంబరు 2019 సంచికలో ప్రచురింపబడిన

హేమ పరిమి మరణం 24-11-2019,

భూపతి నారాయణమూర్తి జననం 17-9-1921గా గమనించగలరు.

ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్ రెండవ జీవిత చరిత్ర - డా॥ ఆర్కే

పుట్టినతేది : 1820 నవంబరు 28
 దేశం : ప్రష్యా, ఈనాటి జర్మనీ
 ప్రదేశం : రైన్ రాష్ట్రం, వుప్పల్టాల్ నదీలోయ, బార్మెన్ నగరం
 కుటుంబ నేపథ్యం : సంపన్న, సాంప్రదాయక క్రైస్తవ కుటుంబం. తండ్రి - జోలి మిల్లుల యజమాని, ఏడుగురు సంతానంలో ఎంగెల్స్ ఇంటికి పెద్దకొడుకు.
 మరణం : 1895 ఆగస్టు 5, లండన్.

రైన్ రాష్ట్రం ఖనిజ సంపదకి కాణాచి. ముడి ఇనుము, బొగ్గు గనులు వున్నాయి. పారిశ్రామిక విప్లవాల ప్రభావం ఆ ప్రాంతంపై ప్రస్ఫుటంగా వుంది. పరిశ్రమలు ప్రారంభమవటంతో వ్యూహాల్ ఉత్పత్తి సంబంధాల్ని వెనక్కి నెట్టి పెట్టుబడిదారీ సమాజం వేళ్లానింది. పెట్టుబడి దారులు, కార్మికులు ప్రధాన వర్గాలుగా ముందుకొచ్చాయి. ఈ కొత్త సమాజం, కొత్త దోపిడీల మధ్య పుట్టి పెరిగాడు ఫ్రెడరిక్ ఎంగెల్స్.

వుప్పల్ టాల్లోనే ఎంగెల్స్ పాఠశాల విద్యను పూర్తిచేసి ఉన్నత విద్యలోకి ప్రవేశించాడు. తరగతి పుస్తకాలనే కాదు, చుట్టూ సమాజాన్ని కూడ చదివాడు. కార్మిక కుటుంబాల దుర్భర జీవితాన్ని, యంత్ర కోరల రాక్షసత్వానికి చిదిమివేయబడినవారి పిల్లల బాల్యాన్ని చూచి చలించిపోయాడు. వీటికి కారణమైన ఫ్యాక్టరీ యజమానుల్ని, నాటి సామాజిక స్థితిగతుల్ని సమర్థించిన క్రైస్తవ మతాన్ని ఏవగించుకున్నాడు.

కుటుంబం ఎంగెల్స్ ఆలోచనలకి భిన్నంగా వుంది. తండ్రి మత ఛాందసుడు. ఎంగెల్స్ భావాల్ని సహించలేకపోయాడు. సాధారణ స్నేహితులు కూడా ఎంగెల్స్ ని అర్థం చేసుకోలేక దూరమయ్యారు. తనకి సంగీతం, సాహిత్యం, క్రీడలంటే ఇష్టం. పుస్తకాలంటే మరీ పిచ్చి. వ్యాపారంలో ఎదగాలనేది తండ్రి బలమైన కోరిక. చివరికి తండ్రి ఒత్తిడితో 1837లో చదువుకి స్వస్తి చెప్పి వ్యాపారంలో మెళకువలు నేర్చుకొనేందుకు బ్రెమెన్ వెళ్ళాడు.

బ్రెమెన్ గొప్ప నౌకా కేంద్రం. విభిన్న భాషలు నేర్చుకున్నాడు. పలు పత్రికలు, పుస్తకాలు చదివాడు. వాటిల్లో కొన్ని ప్రభుత్వం నిషేధించినవి కూడ వున్నాయి. అతనిలోని సామాజిక స్పృహ రెక్క విప్పింది. ఫ్రెడరిక్ ఆస్వాల్ట్ పేరుతో కవితలు రాశాడు. పారిశ్రామికీకరణ ఫలితంగా ఏర్పడిన సామాజిక దుస్థితిని వర్ణిస్తూ పత్రికలలో వ్యాసాలు రాశాడు. విద్యార్థిగా తాను చూచిన కార్మికుల దారిద్ర్యాన్ని, నికృష్ట జీవితాన్ని 'వుప్పల్ టాల్ లేఖావళి' పేరుతో ప్రచురించాడు.

ప్రష్యా యువకులు సైన్యంలో ఒక ఏడాది పనిచేసి తీరాలి. 1841లో ఎంగెల్స్ బెర్లిన్ వెళ్ళి ఆర్మీలో చేరాడు. సైనిక విద్యను అభ్యసించాడు. ఫిరంగి పేల్చటం నేర్చుకున్నాడు. బెర్లిన్ విశ్వవిద్యాలయంలో బయటి

విద్యార్థిగా తత్వశాస్త్ర బోధనలు విన్నాడు. అక్కడే హెగెల్ గతితార్కిక వాదానికి ఆకర్షితుడయ్యాడు. వామపక్ష యువహెగెలియన్లతో కలిసి తిరిగాడు. వారి కార్యకలాపాలలో పాలుపంచుకొన్నాడు. హెగెల్ పై వ్యాసాలు రాశాడు. బెర్లిన్ లోనే రాడికల్ సాహిత్యాన్ని ప్రచురించే మోసెస్ హెస్ ను కలిసిన తర్వాత ఎంగెల్స్ కమ్యూనిజంవైపు మొగ్గాడు. హెగెల్ గతితర్కానికి, తార్కిక ముగింపు కమ్యూనిజమేనని అతడు వివరించాడు.

సైనిక శిక్షణ పూర్తి అయిన తర్వాత ఎంగెల్స్ తండ్రి అతనిని ఇంగ్లాండ్ లోని మాంచెస్టర్ కి పంపాడు. అక్కడ ఆయనకి జోలి మిల్లు వుంది. దాని నిర్వహణ బాధ్యతలను అప్పగించాడు. 1842లో ఎంగెల్స్ మాంచెస్టర్ వచ్చాడు. అప్పటికి అతని వయస్సు 22 ఏళ్ళు.

మాంచెస్టర్ ఒక పారిశ్రామికనగరం. కార్మికోద్యమాలకు కేంద్రం. ఎంగెల్స్ ఉత్సాహం రెట్టింపు అయింది. ఇంగ్లాండులోని కార్మికుల స్థితిగతులను అధ్యయనం చేశాడు. వారి పోరాట రూపాలను పరిశీలించాడు. పరిశ్రమలు బలమైన కార్మికవర్గాన్ని సృష్టించాయి. శ్రమదోపిడీపైనే ఈ సమాజం నిర్మించబడింది. ఈ దోపిడీని నిర్మూలించాలంటే ఇప్పుడున్న పాలకవర్గాన్ని కూలద్రోయాలి. ఇదే ఆలోచనగా వ్యాసాలు రాశాడు. ప్రత్యక్షంగా సమావేశాలలో పాల్గొని ప్రసంగించాడు. ఆ కాలంలోనే వయోజన ఓటింగ్ హక్కు, ఎన్నికల సంస్కరణల కోసం 'చార్టిస్టు ఉద్యమం' ఉధృతంగా సాగుతోంది. ఎంగెల్స్ ఆ ఉద్యమంలో భాగస్వామి అయ్యాడు.

ఎంగెల్స్ రాడికల్ భావాల్ని వదిలించటం కోసం అతని తండ్రి అతనిని మాంచెస్టర్ పంపాడు. కరుడుగట్టిన భౌతికవాదిగా ఎంగెల్స్ మార్పుచెందాడు. 1842లో 'రాజకీయ అర్థశాస్త్రం సంక్షిప్త విమర్శ' వ్యాసాన్ని రాశాడు, అది పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక విధానాన్ని సైద్ధాంతికంగా విమర్శించిన ఎంగెల్స్ తొలి రచన. 1844లో పారిస్ నుండి కారల్ మార్క్స్ ప్రధాన సంపాదకుడిగా వెలువడే పత్రిక (German French Year Book)లో ఈ వ్యాసం ప్రచురించబడింది.

అందులో ఇలా రాశాడు. సొంత ఆస్తి వ్యాపారంగా పరిణమించింది. వ్యాపారంలో ఒకడు అమ్మేవాడు. మరొకడు కొనేవాడు. ఒకరునొకరు నమ్మరు. ఇద్దరి మధ్య ఘర్షణ వుంటుంది. అందువల్లే వ్యాపారంలో

ఎప్పుడూ రహస్యం దాగి వుంటుంది. రహస్యం మోసానికి దారి చూపుతుంది. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే వ్యాపారం ఒక చట్టబద్ధ మోసం!

‘అమ్మే వస్తువుకి విలువ’ ఎలా ఏర్పడుతుంది? ఉత్పత్తికయ్యే ఖర్చులు బట్టి అంటారు ఇంగ్లీషువాళ్ళు. వుపయోగపు విలువ బట్టి అంటారు ఫ్రెంచివాళ్ళు. 19వ శతాబ్దం తొలిలో ప్రారంభమైన ఈ చర్చ ఇంతవరకు ముగియలేదు.

‘శ్రమే ఉత్పత్తి. శ్రమే సంపదలకు మూలం’.

‘జాతీయ సంపద’ - సొంత ఆస్తి వున్నంతకాలం ఈ పదానికి అర్థం లేదు. ఇంగ్లాండ్ జాతీయ సంపద అన్ని దేశాలకంటే ఎక్కువ అయినా గూడులేని కటిక పేదోళ్ళు ఎందరో వున్నారు.

ఈ వ్యాసం మార్క్స్ ని బాగా ఆకట్టుకొంది. “ఆర్థిక విషయాలపై అద్భుతమైన విమర్శనాత్మక రేఖాచిత్రం” అన్నాడు. పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఎంగెల్స్ భౌతికవాద దృక్పథానికి అది దర్పణం.

ఇంగ్లాండ్ లోని మాంచెస్టర్, లండన్, లీడ్స్ నగర శివార్లలోని కార్మిక వాడలలో తిరిగాడు. బతకటం కోసం తమ జీవితాలను ఫ్యాక్టరీలకు తాకట్టు పెట్టిన కార్మిక కుటుంబాలను వాళ్ళ ఇళ్ళకు వెళ్ళి పరిశీలించాడు. 1845లో ‘ఇంగ్లాండ్ లో కార్మికవర్గ స్థితిగతులు’ అనే గొప్ప గ్రంథాన్ని ప్రచురించాడు. పారిశ్రామిక విప్లవం కార్మికులను నాశనం చేసిందన్నాడు. పరిశ్రమలు రాకముందు, వచ్చిన తర్వాత జీవన ప్రమాణాలను ఎత్తిచూపాడు. పెద్ద నగరాలలో అంటువ్యాధులతో మరణించేవారి సంఖ్య గ్రామీణ ప్రాంతాలకంటే ఎక్కువని గణాంకాలతో నిరూపించాడు. ఐదు ఏళ్ళలోపు పిల్లల మరణరేటును జీవన పరిస్థితులకు గీటురాయిగా తీసుకున్నాడు.

కార్మికుల కష్టాలతో ఎంగెల్స్ సరిపెట్టలేదు. పోరాట రూపాలను సూచించాడు. బ్రేడ్ యూనియన్ల స్థాపన, సమ్మెలు కార్మికులకు రాజకీయాలు నేర్పే పాఠశాలలు అన్నాడు. పోరాట లక్ష్యం అంతిమంగా సోషలిజం అయి వుండాలన్నాడు.

పారిశ్రామిక విప్లవాన్ని గురించి రచించే చరిత్రకారులు, సామాజిక శాస్త్రజ్ఞులు ఈ పుస్తకాన్ని ప్రామాణికంగా తీసుకొన్నారు. ఛార్లెస్ డికెన్స్ నవల ‘రెండు మహా నగరాలు’ (A Tale of Two Cities)తో పోల్చి చూశారు.

మార్క్స్ సంపాదకత్వాన పారిస్ నుండి వెలువడే పత్రికలో రచనలు చేయటం ద్వారానే మార్క్స్ తో ఎంగెల్స్ కి పరిచయం ఏర్పడింది. 1842 నవంబర్ 16న పారిస్ లో తొలిసారి వారిరువురు కలుసుకున్నారు. 1844 ఆగస్టు 28న మళ్ళీ సమావేశమై అనేక విషయాలు చర్చించారు. తమ భావాలలోని సారూప్యతను పంచుకొన్నారు. కలిసి పనిచేయాలని నిర్ణయించారు. వారి కలయిక ఒక గొప్ప చారిత్రక సంఘటన. అది అపూర్వ మేధోమైత్రి. చేయి చేయి కలిపి ఈ ప్రపంచాన్ని మరో మలుపు త్రిప్పిన దృఢమైత్రి.

మార్క్స్, ఎంగెల్సులు మొదట్లో యంగ్ హెగెలియన్ వాదులు. హెగెల్ ప్రభావం వారిపై ఎక్కువగా వుండేది. ప్రతిదానిలో పరస్పర విరుద్ధ శక్తులున్నాయని, వాటి మధ్య ఘర్షణే చలనం లేదా మార్పుకు మూలమని, ఈ చలనం పరిమాణాత్మక మార్పులుగా మొదలై గుణాత్మక మార్పులుగా, పాత నుండి కొత్తకు, క్రింది నుండి పైకి, సరళం నుండి సంక్లిష్టతకు నిరంతరం అభివృద్ధి చెందుతాయనేవి గతితార్కిక సూత్రాలు.

కాని హెగెల్ భౌతికవాదాన్ని నిరాకరించాడు. అక్షరాలా వుందని అదే అన్నిటికీ అసలు మూలమని చెప్పి గతి భావవాదాన్ని జోడించాడు.

హెగెల్ భావవాదాన్ని ఫ్యూయర్ బా తీవ్రంగా ఖండించాడు. మనిషిని సృష్టించలేదు. మనిషే దేవుడిని సృష్టించాడు. భౌతికవాదాన్ని సమున్నతంగా నిలిపాడు. అంతే హెగెల్ గా ఫ్యూయర్ బా తిరస్కరించాడు. భౌతికవాదాన్ని ప్రకృతికి మాత్రమే చేసి మానవ సమాజాన్ని మినహాయించాడు. హెగెల్ ఫ్యూయర్ బా ఈ లోపాలను తొలగించి గతితార్కిక చారిత్రక భౌతికవాదాన్ని ఎంగెల్స్ లు సిద్ధాంతీకరించారు. ఇద్దరూ కలసి ‘సమితి’కు ‘జర్మన్ ఐడియాలజీ’ తాత్త్విక గ్రంథాలను రచించారు.

బ్రూన్ బౌవర్, ఇతర జర్మన్ తత్త్వవేత్తలు ఫ్యూయర్ బా పుండాలని, రాజకీయాలు జోలికి పోగూడదని చెబుతూ కాల అలగాజనంగా అపహాస్యం చేశారు. చరిత్ర కొంత దూరమైతే నిర్మించబడుతుందన్నారు. ఈ వాదనని ఖండిస్తూ మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ‘పవిత్ర కుటుంబం’ రాశారు. నిజమైన చరిత్ర నిర్మాణం ప్రపంచాన్ని పునర్నిర్మించే చారిత్రక బాధ్యత కార్మికవర్గం ప్రతిపాదించారు.

‘జర్మన్ ఐడియాలజీ’లో చారిత్రక భౌతికవాదాన్ని తీవ్రంగా భౌతిక విలువల ఉత్పత్తి విధానంపై సామాజిక ఆర్థిక నిర్మాణంపై వుంటుందని నిరూపించారు. భావాలు, ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు ఆయా సామాజిక జీవన పరిస్థితుల ఫలమయ్యాయి. వర్గసమాజంలో వర్గ వైరుధ్యాలుంటాయి. అవి వర్గ వ్యక్తమవుతాయి. ఒక వ్యవస్థ నుండి మరొక వ్యవస్థకు ఆవిర్భవించటం అనేది అనివార్యమైన చారిత్రక నియమం. నుండి పెట్టుబడిదారీ సమాజం, దాని నుండి సోషలిజం వచ్చి తీరుతుందని, ఇందుకోసం శ్రామికవర్గం రాజకీయ సంపాదించాలని సూత్రీకరించారు. శ్రామికవర్గ నియంతృత్వ గూడా బీజ ప్రాయంగా ఈ గ్రంథంలో వుంది. దీనిని ముందు ప్రచురణకర్తలు నిరాకరించారు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల చిరకాల అది ముద్రించబడింది.

“తత్త్వవేత్తలు ఇంతకాలం ప్రపంచానికి రుక్మావలంబులు చెప్పారు. అయితే ఇప్పుడు కావాల్సింది ప్రపంచాన్ని మార్చడమే”. మార్క్స్, ఎంగెల్స్ ల ఈ సూత్రీకరణ అంతర్జాతీయ మార్క్సిజానికి మూర్తివేసింది. గతితార్కిక, చారిత్రక భౌతికవాదం శ్రామికవర్గ ఆయుధమైంది.

1844-48 మధ్య ఊహాజనితవాదంతో తెలలడం దే గ్రూపులు యూరప్ లో, ముఖ్యంగా ఫ్రాన్స్ లో వుండేవాడని ఆఫ్ జస్ట్ ఒకటి. దీనికి జర్మనీ, ఇంగ్లాండ్, స్విట్జర్లాండ్ తదితర శాఖలున్నాయి. శ్రామికవర్గ పార్టీ స్థాపించే ప్రయత్నం ఎంగెల్సులు బ్రస్సెల్స్ ను ఎన్నుకొన్నారు. ‘ది బ్రెస్సెల్స్ కరెస్పాండెన్స్ కమిటీ’ పేర వివిధ దేశాలలో పోషక కార్యకర్తల నాయకులతో ఉత్తర, ప్రత్యుత్తరాలు జరిపే వారు.

సంబంధాలు పెట్టుకొన్నారు. అంతర్జాతీయ కమ్యూనిస్టు మహాసభ జరపాలనే ప్రతిపాదన వచ్చింది.

బ్రెస్సెల్స్ కమిటీ ఆదేశంపై ఎంగెల్స్ పారిస్ వెళ్ళి లీగ్ ఆఫ్ జస్ట్ సభ్యులతో చర్చలు జరిపాడు. వారిలో వున్న తీవ్ర గందరగోళాన్ని గమనించాడు. ఒక సమావేశంలో శ్రామికవర్గ ప్రయోజనాలు కాపాడాలని, ప్రైవేటు యాజమాన్యాన్ని రద్దుచేయాలని, ఇందులో సాయుధ ప్రజాతంత్ర విప్లవమే మార్గమని గుర్తించాలని సూచించాడు. వాగ్వివాదం జరిగింది. అప్పటికే మార్క్స్, ఎంగెల్స్ రచనలు కార్మిక వర్గాలలో చొచ్చుకుపోయాయి. ఓటింగ్లో అత్యధికులు ఎంగెల్స్ను బలపరిచారు. చీలిక వచ్చింది. 1847లో లీగ్ ఆఫ్ జస్ట్ లండన్ శాఖ చొరవ తీసుకొని మహాసభ జరిపింది. 'కమ్యూనిస్టు లీగ్' పేరుతో కొత్త సంస్థను ఏర్పాటు చేశారు. 'ప్రపంచ కార్మికులారా ఏకంకండి' అనే నినాదం ప్రపంచమంతా మార్మోగింది. బ్రెస్సెల్స్లో పత్రికను స్థాపించారు. శ్రామిక విప్లవం అంతిమ లక్ష్యం సోషలిస్టు విప్లవమేనని ప్రకటించారు. కార్యక్రమం ముసాయిదాని మార్క్స్, ఎంగెల్సులు రాయాలన్నారు.

'ప్రిన్సిపల్స్ ఆఫ్ కమ్యూనిజం' పేరున ప్రశ్న-జవాబుల రూపంలో ఒక చిత్తు ప్రతిని ఎంగెల్స్ తయారుచేశాడు. ఇది ప్రామాణిక పత్రం, కొద్దిగా ఆలోచించి మళ్ళీ రాయమన్నాడు మార్క్స్. దాని ఫలితమే 'కమ్యూనిస్టు ప్రణాళిక'. 1847 - నవంబరు - డిసెంబరు మాసాల్లో లండన్లో కమ్యూనిస్టు లీగ్ మహాసభలో ప్రతిపాదించబడి ఆమోదించ బడింది. 1848 ఫిబ్రవరి 21న ప్రచురించబడింది. ప్రపంచ కార్మిక వర్గానికి ఆనాడు నుండి ఈనాటిదాకా కరదీపికగా వెలుగొందినది.

1848-49 యూరప్ అంతటా ఆర్థిక సంక్షోభం మిన్నంటింది. పరిశ్రమలు మూతపడ్డాయి. కార్మికులు వీధినబడ్డారు. రైతులు అప్పుల పాలయ్యారు. ధరలు, కరువు, ఆకలి జనం జవసత్వాలను పీల్చివేశాయి. అంతటా సమ్మెలు, ఊరేగింపులు, చివరికి ఫ్యూడల్ రాజరికానికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాట్లు వచ్చాయి. వీటికి పెట్టుబడిదారీవర్గం నాయకత్వం వహించింది. మధ్యతరగతి, మేధావి వర్గం, కార్మికులు పాల్గొన్నారు.

రాజరికాన్ని కూల్చివేసి రిపబ్లిక్ను స్థాపించాలనే లక్ష్యంతో విప్లవాలు మొదట సిసిలీలో ప్రారంభమై, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, స్విట్జర్లాండ్, ఇటలీ, ఆస్ట్రియా తదితర 50 దేశాలలో ఉవ్వెత్తున లేచాయి. ఈ విప్లవాలను శ్రామికవర్గానికనుకూలంగా మలుచుకోవాలని మార్క్స్, ఎంగెల్సులు నిర్ణయించారు.

ఫ్రాన్స్లో కమ్యూనిస్టులీగ్ కొత్త కేంద్రకమిటీని ఏర్పాటుచేశారు. తమ కార్యకలాపాలకు జర్మనీని కేంద్రంగా ఎంచుకోవాలనుకున్నారు. 1848 నాటికి జర్మనీని కేంద్రంగా ఎంచుకొన్నారు. 1848 నాటికి జర్మనీ 38 చిన్న రాజ్యాలుగా వుండేది. వాటిని సమైక్య ప్రజాతంత్ర జర్మనీగా ఏకీకరణ చేయాలి. ఫ్యూడల్ సంకెళ్ళను తెంచి రైతాంగాన్ని విముక్తి చేయాలి. ప్రైవేటు వనరులను పబ్లిక్పరం చేయాలి. మతాన్ని ప్రభుత్వం నుండి వేరుచేయాలి. ఇవి జర్మనీ కమ్యూనిస్టు లీగ్ డిమాండ్లు. జర్మనీ కార్మికోద్యమ కేంద్రమైన రైన్ రాష్ట్రంలోనే కోలోన్కు మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చేరుకొన్నారు.

జర్మనీ కమ్యూనిస్టు లీగ్ నిర్మాణ క్రమంలో అనేక కష్టాలను ఎదుర్కొన్నారు. విప్లవ పోరాటంలో పారిశ్రామిక కార్మికుల సంఖ్య తక్కువ. అసంఘటిత పనివారు ఎక్కువ. మధ్యతరగతి మేధావివర్గం గందరగోళంలో వుంది. లీగ్ సభ్యులు రెండు, మూడు వందలకు మించి లేరు. వారు ఎవరి దృష్టిని ఆకర్షించే స్థితిలో లేరు. ఈ పరిస్థితులలో ఒంటెత్తు పోకడ పోయేకంటే, ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమంలో భాగమై ముందుకు పోవటం మంచిది. ఇందుకోసం 'నవరైన్ వార్తాపత్రిక', ఉపశీర్షిక 'ప్రజాస్వామ్య పత్రిక' అనే పేరుతో తొలి సంచికను 1848 జూన్ 1న విడుదల చేశారు. మార్క్స్ ప్రధాన సంపాదకులు. ప్రధాన బాధ్యత పూర్తిగా ఎంగెల్స్కి అప్పగించబడింది. మనసా వాచా ఎంగెల్స్ పత్రికా రచనను ఆస్వాదించాడు.

1848 యూరప్ విప్లవాలపై మధ్యతరగతివర్గం అమితమైన భ్రమలతో వుండేది. పెట్టుబడిదారీవర్గ విద్రోహం గురించి ఏమరపాటుగా వుండేది. శ్రామిక పార్టీలు, సంఘాలు బలహీనంగా వుండేవి. ఈ పరిస్థితులలో 1848 జూన్లో పారిస్ కార్మిక, (ప్రజాతంత్ర) ఉద్యమం ఓటమి పొందింది. దీనిని సాకుగా తీసుకొని జర్మన్ కార్మికోద్యమాన్ని రక్తపుబేరుల్లో ముంచాలని ప్రభుత్వ వర్గాలు కుట్ర పన్నాయి. సెప్టెంబర్ 26న కోలోన్ను ముట్టడి ప్రాంతంగా ప్రకటించింది. పౌరసేనను నిరాయుధం చేసింది. 'నవరైన్' పత్రికను నిషేధించింది. ఎంగెల్స్పై అరెస్టు వారెంటును జారీ చేసింది. అరెస్టును తప్పించుకోవటానికి ఎంగెల్స్ బార్మెన్లోని ఇంటికి వెళ్ళాడు. తండ్రి మండిపడ్డంతో బ్రెస్సెల్స్, పారిస్ మీదుగా కాలినకడకన స్విట్జర్లాండ్ వెళ్ళాడు. చివరికి 1849 జనవరిలో తిరిగి జర్మనీకి వచ్చాడు.

1849 వసంతకాలం, ఆఖరిపోరాటం. అమీతుమీ తేల్చుకోవటానికి విప్లవ వర్గాలు, విద్రోహ శక్తులు సిద్ధమయ్యాయి. మధ్యతరగతి వర్గంలో కొందరు రాజీకి ప్రయత్నాలు చేశారు. 'నవరైన్' పత్రికలో ఎంగెల్స్ వారిని తీవ్రంగా విమర్శించాడు. ఆ వర్గంతో తెగతెంపులు చేసుకొని మార్క్స్, ఎంగెల్సులు కోలోన్ కేంద్రంగా అఖిల జర్మనీ కార్మికసంఘాల సమాఖ్యను ఏర్పాటు చేయటానికి కృషిచేశారు. చెల్లాచెదురైన లీగ్ సభ్యులతో సంబంధాలు పెట్టుకొన్నారు.

మే మాసంలో తిరుగుబాట్లు ప్రారంభమయ్యాయి. ఎంగెల్స్ సాయుధ పోరాటానికి ఒక పథకాన్ని రూపొందించాడు. సాయుధ పోరాటంలో ప్రజల విప్లవశక్తి గరిష్టస్థాయిలో వికసించాలని, దృఢమైన కేంద్రీకృత నాయకత్వం కావాలని, మెరుపు వేగంతో నిర్ణయాత్మకమైన కార్యాచరణ వుండాలని రాశాడు. సాయుధ పోరాటం ఒక కళ అన్నాడు. పథకాన్ని రచించటమేగాదు, మే 10న రైఫిల్ పుచ్చుకొని తన జన్మస్థలమైన వుప్పల్ టాల్కి బయలుదేరాడు. రైన్ నదీ తీరంలో రెండుచోట్ల తిరుగుబాటులో పాల్గొన్నాడు. తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించిన మధ్యతరగతి మేధావివర్గం సరైన వ్యూహం - ఎత్తుగడలు అనుసరించక పోవటంతో అది విఫలమైంది.

35 ఏళ్ళ తర్వాత 1849 మే 19న 'నవరైన్' పత్రికను శాశ్వతంగా మూసివేయాల్సి వచ్చింది. 1849 జూలై నాటికి జర్మన్ తిరుగుబాటు పూర్తిగా అణచివేయబడింది. బడా పెట్టుబడిదారీవర్గం విద్రోహం, మధ్యతరగతి మేధావివర్గం ఊగిసలాట, శ్రామికవర్గం బలహీనత,

నిర్మాణలోపాలు, ఆర్థికరంగంలో జర్మనీ వెనుకబాటుతనం ఓటమికి కారణమని ఎంగెల్స్ విశ్లేషించాడు.

మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు చివరికి లండన్ చేరారు. అక్కడ కొంతమేరకు స్వేచ్ఛ వుంటుంది. కమ్యూనిస్టు లీగ్ను పునరుద్ధరించి 1849 సెప్టెంబరు నాటికి కేంద్రకమిటీని ఏర్పాటుచేశారు. ఎంగెల్స్ను కమిటీలోకి తీసుకొన్నారు. ఒక కొత్త పత్రికను తీసుకురావటానికి సన్నాహాలు చేశారు. నూతన అంతర్జాతీయ పరిస్థితిపై మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు సమీక్ష రాశారు. పారిశ్రామికోత్పత్తి సాధారణ పునరుజ్జీవం పొందుతున్న తరుణంలో నిజమైన విప్లవం వచ్చే సమస్యలేదని, ఒక కొత్త విప్లవం ఒక కొత్త సంక్షోభం వెంబడి మాత్రమే రాగలదని అందులో పేర్కొన్నారు. లీగ్ కమిటీలో తీవ్ర చర్చ జరిగింది. రెండుగా విడిపోయారు. మార్క్స్ నాయకత్వాన అధిక సంఖ్యాకులు లీగ్ కమిటీ ఆఫీసును కోలోన్కు మార్చారు. 1848-49 నాటి విప్లవ పోరాటాల ఫలితాలను క్రోడీకరించారు. ఎంగెల్స్ 'జర్మనీలో విప్లవం - ప్రతీఘాతం' అనే పుస్తకంలో విశ్లేషించాడు. వర్గపోరాటంలో రైతుల పాత్ర ఆవశ్యకతను వివరించటానికి 1525లో జరిగిన 'జర్మనీ రైతాంగ పోరాటం'పై మరో పుస్తకాన్ని రాశాడు.

చీలిక తర్వాత లీగ్ గడ్డుకాలాన్ని ఎదుర్కొంది. కోలోన్లో 11 మంది లీగ్ సభ్యులను కోర్టులో విచారించి శిక్షలు వేశారు. లండన్ లీగ్ శాఖకు, ఇతర యూరోపియన్ శాఖలకు సంబంధాలు తెగిపోయాయి. ఆచరణలో లీగ్ అస్తమించినట్లయింది. 1852 నవంబరులో మార్క్స్ సలహాపై లీగ్ను రద్దుచేశారు.

ఒకవైపు మార్క్స్, నిరంతర సైద్ధాంతిక కృషి, మరోవైపు కుటుంబ పోషణ భారం, కష్టాలు ప్రారంభమైనాయి. ఈ పరిస్థితులలో మార్క్స్ కోసం ఎంగెల్స్ తనకేమాత్రం యిష్టంలేని వాణిజ్యంలోకి దిగాడు. మాంచెస్టర్ జేరుకొని తండ్రి కంపెనీలో పనికి ఒప్పుకున్నాడు. ఇదే కాలంలో తన ఫ్యాక్టరీలో కూలీగా పనిచేస్తున్న ఐరిస్ యువతి మేరీ బర్న్స్ని ప్రేమించి సహజీవనం చేశాడు. 1863 జనవరి 6న ఆమె గుండె జబ్బుతో చనిపోయింది. ఎంగెల్స్కు మానసికంగా లోటు ఏర్పడింది. మార్క్స్-ఎంగెల్స్లు దాదాపు 20 ఏళ్ళు వేర్వేరు నగరాలలో నివసించారు. ఇద్దరి మధ్య నిత్యం ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు కొనసాగేవి. అనేక సమస్యలపై పరస్పరం అభిప్రాయాలను పంచుకొనేవారు. ఆర్థిక బాధలతో మార్క్స్ కుటుంబం అమితమైన దారిద్ర్యాన్ని అనుభవించింది. ఒకే కొడుకు చిన్నతనంలోనే జబ్బుతో చనిపోయాడు. ఈ కష్టాలలోనే మార్క్స్ మహత్తరమైన 'కేపిటల్' రచనలో వున్నాడు. ఆ కృషి ఆగకుండా కొనసాగటమే ఎంగెల్స్ ధ్యేయం. తన ప్రియమిత్రుడిని ఆదుకోవటం కోసమే తండ్రి వ్యాపారంలో కొనసాగాడు.

1857 పారిశ్రామిక సంక్షోభం - ఈ సంక్షోభ భారాన్ని కార్మికులపై నెట్టివేయడానికి యాజమాన్యం ప్రయత్నించారు. కార్మికులు సమ్మెకి దిగారు. ఆర్థిక డిమాండ్ల నుండి రాజకీయ డిమాండ్లకు పోరాటం అభివృద్ధి చెందింది. ఫ్రాన్స్ కార్మికవర్గం ముందడుగు వేసింది. జర్మనీ వారిని అనుసరించింది. ఇంగ్లండ్, పోలండ్లు చేయి కలిపాయి. కార్మికోద్యమంలో వచ్చిన ఈ కొత్త వెలుగును మార్క్స్ - ఎంగెల్స్లు సంఘటితం చేయాలనుకొన్నారు. 1864 సెప్టెంబర్ 28న లండన్

తొలి సెయింట్ మార్టిన్ హాలులో 'అంతర్జాతీయ కార్మిక స్థాపించారు. పలు అతివాద, మితవాద పో: డలను ఎదు

అనారోగ్యాన్ని, ఆర్థిక బాధలను కట్టడి చేసే కార్యకలాపాలలో బిజీగా వుంటూనే మార్క్స్ 1867 'కేపిటల్' మొదటిభాగాన్ని పూర్తిచేశాడు; దీని వెనుక ఎంగెల్స్ వెలగట్టలేం. ప్రతి సమస్యపై ఎంగెల్స్తో చర్చించుకునేవాడే కళ్ళేవాడు. కేపిటల్ గురించి ఎంగెల్స్ "ప్రపంచంలో అత్యుత్తమ కార్మికులు వున్నంతకాలం కార్మికుల ధృష్టిలో ఈ ప్రాధాన్యం మరిదేనికి వుండబోదు" అని రాశాడు. ప్రచురించినపుడు పెట్టుబడిదారీ వర్గ ఆర్థికవేత్తల పూర్వోక్త వహించారు. ఎంగెల్స్ తన ఎత్తుగడలతో ఈ కుట్రను ధ్వంసం చేపిటల్పై కొన్ని వ్యాసాలను, విమర్శలను స్పృశించేంతవరకు పంపాడు. వాటిపై చర్చ లేపి మౌనాన్ని బద్దలుకొట్టాడు.

తండ్రి వ్యాపారానికి ఎంగెల్స్ గుడ్డబై చెప్పాడు. 1870 లండన్ చేరాడు. మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు రోజూ కలసి కవిత్వం వ్రాసేవారు. మార్క్స్ కుటుంబం కే: మె: లో ఉండే కాలంలో ఫ్రాన్స్ - ప్రష్యా యుద్ధం కొనసాగింది.

ఎంగెల్స్ పత్రికలకు వ్యాసాలు రాసేవాడు. ఫ్రాన్స్ లో ఉండి అని జోస్యం చెప్పాడు. అన్నట్టే జరిగింది. ఫ్రాన్స్ ప్రభుత్వ రాజీకి దిగింది. ఫ్రాన్స్ కార్మికవర్గం ఈ శాత్రువు వ్యతిరేకించింది. ఫ్రాన్స్ రక్షణకు పూనుకుంది. ఎట్లా శత్రుసైన్యం చుట్టుముట్టింది. తిండి తిప్పల లేని కార్మికుల ప్రభుత్వం ఫిరంగులను ఎక్కుపెట్టింది. ప్రజలు తిరగబడారు. కార్మికుల సహాయార్థం మార్క్స్ ఎంగెల్స్లు అంతర్జాతీయ శ్రామిక సమీకరించే ప్రయత్నాలు ముమ్మరం చేశారు.

పారిస్ కమ్యూన్ కాలద్రోయబడింది. దీని ప్రాజెక్టుకు మార్క్స్ 'ఫ్రాన్సులో అంతర్యుద్ధం' పుస్తకం రాశాడు. శ్రామిక నియంతృత్వం పట్ల తమ వైఖరిని మార్క్స్, ఎంగెల్స్ చాటిచెప్పారు.

1871 సెప్టెంబర్లో లండన్, 1872లో హాగ్లో జరిగిన ఇంటర్నేషనల్ కి మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు నాయకత వహించారు. రాజకీయాలకు దూరంగా వుండాలనే ధో: జీని డి: శ్రామికపార్టీ నిర్మాణ ఆవశ్యకతను నొక్కి చెప్పాడు.

పారిస్ కమ్యూన్, మొదటి ఇంటర్నేషనల్ లో ఎంగెల్స్ సిద్ధాంతంలో అనేక పెడధోరణులు బయట పడ్డాయి.

డూరింగ్ బెర్లిన్ యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్, సోషలిజం ఊహజనిత సిద్ధాంతాల్ని ప్రవేశపెట్టాడు. మార్క్స్ కేపిటల్ సంపుటిపై తప్పుడు వ్యాఖ్యానాలు చేశాడు. ఎంగెల్స్ 'లెటర్ పేరుతో ఒక ప్రఖ్యాత గ్రంథం రచించాడు. అది బర్న్స్ కు ఇంగ్లీషులో 1907లో ప్రచురించబడింది. దీనిలో రా: య: సోషలిజం, తత్వశాస్త్రంపై మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతాన్ని ము: కోణాలలో వివరించాడు. భావవాదానికి ప్రతిరూపం కా: భౌతికవాద దృక్పథంతో ప్రకృతి, సమాజం మధ్య అంతరం

సూత్రాలను అన్వయించి ఒక నూతన శాస్త్రంగా ఎంగెల్స్ అభివృద్ధి చేశాడు. అది ఒక మార్క్సిస్టు ఎన్సైక్లోపీడియాగా ప్రసిద్ధి చెందింది. 'సోషలిజం - ఊహాజనితం, శాస్త్రీయం' మరో చిన్న పుస్తకం. గొప్ప ప్రాముఖ్యత గలది. ఇది 1880లో ప్రచురించబడింది. 'యాంటి దూరింగ్' గ్రంథ సారాంశాన్ని ఎంగెల్స్ ఇందులో స్థాంతుపరిచాడు. ఎన్నో ముద్రణలు పొందింది. పూర్వదలిజం నుండి పెట్టుబడిదారీవర్గం కార్మికవర్గం ఆవిర్భావం గురించి చక్కగా వివరించాడు.

తాత్కాలికంగా వచ్చిన 'శాంతి' కాలాన్ని మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు జాగ్రత్తగా వినియోగించుకొన్నారు. జర్మన్ పార్టీలోని అతివాద, మితవాద పోకడలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడుతూనే మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు ఇంతవరకు ఎవరూ రాయని శాస్త్రీయ సిద్ధాంతాల్ని పరిశోధించి గ్రంథస్థం చేశారు. మార్క్స్ ఆరోగ్యం అంతంతమాత్రంగానే వుంది. కేపిటల్ 2, 3 సంపుటిలను త్వరత్వరగా పూర్తిచేయటానికి తొందర పడుతున్నాడు. ఇందుకు ఎంగెల్స్ అన్నివిధాల సాయపడుతూనే ప్రకృతి శాస్త్రాలను గతితార్మిక దృక్పథంతో పరిశీలించాడు. 'ప్రకృతి - గతితర్కం' అసంపూర్తి రచన 1872-82 మధ్య రాశాడు. పునరుజ్జీవ కాలం నుండి డార్విన్ కాలం వరకు ప్రకృతి శాస్త్రంలో జరిగిన అభివృద్ధిని సమీక్షించాడు. పదార్థ చలన రూపాలను, పరిమాణాత్మక మార్పుల నుండి గుణాత్మక మార్పులు ఎలా సంభవిస్తాయో చర్చించాడు. ఇది ఎంగెల్స్ మరణానంతరం 1920లో మాస్కోలో ప్రచురించబడింది.

జీవం పుట్టుకపై రష్యన్ శాస్త్రవేత్త ఒపారిన్, బ్రిటిష్ శాస్త్రవేత్త జె.బి.యస్. హాల్డేన్ పరిశోధనలు జరిపారు. ఇద్దరూ భౌతికవాదులు. ఎంగెల్స్ ప్రోటోప్లాజం గురించి ఎక్కువగా ప్రస్తావించాడు. 'ప్రోటీన్ల చలనమే జీవం' అన్నాడు. ఎంగెల్స్ గతితార్మిక ఆలోచన తమను ప్రభావితం చేసిందన్నారు.

డార్విన్ 'జీవజాతుల పుట్టుక' గ్రంథాన్ని విడుదలైన 12 రోజులకే ఎంగెల్స్ కొని చదివాడు. మనుగడ కోసం జీవుల మధ్య జరిగే పోరాటంలో అర్హత గల జీవులనే ప్రకృతి ఎన్నిక చేస్తుందని డార్విన్ సూత్రీకరించాడు. దీనిని కొందరు మానవజాతికి ముడిపెట్టి పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో వ్యాపార పోటీ అనివార్యమని, ఈ పోటీలో పెద్ద చేపలు చిన్న చేపల్ని మింగినట్లు పెద్ద వ్యాపారులు చిన్న వ్యాపారుల ఆస్తులను లాగేయటం సహజమని సమర్థించారు.

జంతువును, మనిషిని ఒకే గాట కట్టిన ఈ మార్క్స్ సిద్ధాంతాన్ని ఎంగెల్స్ విమర్శించాడు. 'వానరుడి నుండి నరుడి పరిణామంలో శ్రమ పాత్ర' అనే పుస్తకాన్ని రచించాడు. పనిముట్ల తయారీతో శ్రమ ప్రారంభమైందని, శ్రమ చేతుల్ని సృష్టించాయని నిరూపించాడు. శ్రమ మాటల్ని నేర్పింది. మెదడుకు ఇంధనంగా మారింది. ఆహారాన్ని ఉత్పత్తి చేసుకొని నిల్వ చేసుకొనే శక్తి ఒక్క మనిషికి మాత్రమే వుంది. అసంపూర్ణంగా ముగిసిన ఈ రచనలోనే పర్యావరణ పరిరక్షణ గురించి కూడా ఆయన ఆనాడే చెప్పాడు. "ప్రకృతిపై మన విజయాలు గురించి గొప్పలు చెప్పుకోవచ్చు. ప్రతి విజయానికి ప్రకృతి మనపై కక్ష తీర్చుకొంటుంది." మెసపొటేమియా, గ్రీస్, ఆసియా మైనర్ తదితర ప్రాంతాలలోని అడవుల్ని కొట్టి సాగుచేయటం వాతావరణంపై తీవ్ర ప్రభావం చూపిందని చెబుతూ "మన మెదడు, రక్తమాంసాలు ప్రకృతిలో భాగమే"నన్నాడు.

ప్రకృతిపై పోరాటం విదేశీయులపై దండయాత్రలా ఉండకూడదని ప్రకృతి సూత్రాలను తెలుసుకొని వాటిని సరిగ్గా అన్వయించుకోవలసి వచ్చింది. కారల్ 14 మార్చి 1883న అస్తమించాడు. ఎంగెల్స్ ముసలాధి వద్ద ఇలా అన్నాడు. "ఆ సజీవ మేధస్సు ఆలోచనా శక్తి మేం రెండు నిమిషాలు బయటకు వెళ్ళి వచ్చాం. ఇదొక్కటే మన ప్రశాంతంగా శాశ్వతంగా నిద్రపోతున్నాడు".

డార్విన్ 'జీవజాతుల పుట్టుక' సిద్ధాంతం జీవశాస్త్రాన్ని మార్క్స్ మార్క్స్ 'అదనపు విలువ సిద్ధాంతం' అర్థశాస్త్రాన్ని మార్క్స్ మార్క్స్ కేపిటల్ రెండవ, మూడవ సంపుటులు రాశాడు. మార్క్స్ వున్నాయి. వాటికి ఒక రూపం యిచ్చి ప్రచురించాలి. గెర్మనీలో మార్క్స్ రాత ఎంగెల్స్కి మాత్రమే అర్థమవుతుంది కనుక ఆ తన జీవితకాలంలోనే పూర్తిచేయాలి. అనారోగ్యంగా ఉన్నా కనీసం మందగించినా లెక్కచేయక వాటిని పూర్తిచేశాడు. మార్క్స్ కుటుంబం అండగా వున్నాడు.

మార్క్స్ మరణానంతరం ఎంగెల్స్ 12 ఏళ్ళు బతికాడు. ఈ కాలం "కుటుంబం, వ్యక్తిగత ఆస్తి, రాజ్యాంగ యంత్రాంగం మహత్తర గ్రంథాన్ని రాశాడు. మోర్గన్ పరిశోధనా గ్రంథం 'సమాజం' ఆధారంగా ప్రాచీన చరిత్రను భౌతికవాద దృక్పథంతో ఈ రచన అద్భుతమైనది.

కుటుంబం సమాజంలో భాగము గనుక కుటుంబం పరిణామం సామాజిక పరిణామంలో భాగంగా వుంటుందని ప్రామాణ్య నిరూపించాడు. గణవ్యవస్థ జీవితాన్ని అనివార్యమైనదా పలు సొంత ఆస్తి, వర్గాల పుట్టుకను రాజ్యాంగ యంత్రాంగం అనివార్యమనస్సుకు హత్తుకొనేలా రాశాడు. దంపతీ వ్యవస్థను ఎక్కడ చూశాడు. "స్త్రీ పురుషుల మధ్య వైషమ్యము, మోఘమోఘ వైషమ్యాలు, చరిత్రలో ఏకకాలంలో తలెత్తాయి" అన్నాడు.

మార్క్స్ తర్వాత యూరప్, అమెరికా సోషలిస్టుల ఏకైక నాయకుడిగా వున్నాడు. స్పెయిన్, రుమేనియా, రష్యా దేశాల కార్మిక సంఘాలతో, సంబంధాలు పెంజుకొన్నాడు. రెండవ ఇంటర్నేషనల్ మహాసభ 1889లో జరిగింది. 20 దేశాల నుండి ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారు. ఇంటర్నేషనల్ కార్యకలాపాలలో ఎంగెల్స్ చురుకైన పాత్ర ప్రముఖపాత్ర పోషించాడు. అంతర్జాతీయ కార్మికశాస్త్రంపై మితవాద, అతివాద ధోరణులకు వ్యతిరేకంగా తీవ్రంగా వాదించాడు.

వృద్ధాప్యంలో కూడా ఎంగెల్స్ యువకుడిలా ఉత్తేజంగా, ఉల్లాసంగా వుండేవాడు. 74 ఏళ్ళకు ఇంకా పని ఎంతో వుంది. క్యాన్సర్ వ్యాధి ఆయన్ని కలవడం వల్ల ఎదురైందని అర్థమైంది. ప్రశాంతంగా మృత్యువేదికకు 1895 ఆగస్టు 5న రాత్రి 11 గంటలకు ఎంగెల్స్ ఆయన కోరిక మేరకు అత్యంత నిరాడంబరంగా జరిగాయి. దహన సంస్కారం తర్వాత ఓ తాచగా ఇష్టమైన ఈస్ట్బోర్న్ సమీపంలోని సముద్రతీరానికి దూరంగా

మార్క్స్, ఎంగెల్స్లు భౌతికంగా మన వద్ద లేకపోయినా కార్మికవర్గానికి, పీడిత ప్రజలకు వేగుచుకలగా ఉంటుంది.

మూగబోనివ్వనంటున్న పద్దం అనసూయ “చప్పుడు”

చప్పుడు

“కొండంత బరువున్న
మనసున్న మనుష్యుల్ని చూడాలంటే
అడవుల్లో కాళ్ళెట్టి గూడేల్లో కళ్ళెట్టి
గుడెశల్లో గుండెట్టి చూడాలబ్బీ!

....
ఆకంటే, ఆకా! అని ఆకులై చూస్తారు
పువ్వుంటే, పువ్వా! అని పువ్వులై చూస్తారు!
పువ్వునీ, ఆకనీ
నువ్వెందుకంటావో అర్థమయిందాక
మనసుల్ని విప్పరు! బరువుల్ని దించరు!”

- ఛాయరాజ్

కొండ గుండెల్లో - అడవి ఒడిలో
ఒదిగి బతికే ఆదివాసీ జీవితాన్ని అలనాటి
బ్రిటిష్ వలస నుండి నేటి దళారీ పాలకుల
వరకు వేటాడి, వెంటాడి చెలగాటాలాడుతూనే
వున్నారు.

మట్టికుదురులోంచి వేళ్ళు తెగిపోతున్న
తరతరాల ఆదివాసీ “అడవి” ప్రశ్నల్ని
సంధిస్తూనే వుంది.

ఆ ప్రశ్న పాట కావొచ్చు,
ఆటకావొచ్చు, కవిత కావొచ్చు - కథ కావొచ్చు.
మొనదేలిన పోరాటబాణం కావొచ్చు - కానీ
ఆదివాసీ బతుకు నిరంతరం అటు
ప్రకృతితో, ఇటు నాగరిక మృగాలతో అలుపెరుగని పోరాటం చేస్తూనే
వుంది.

సాంస్కృతికంగా, ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా, చారిత్రకంగా,
సామాజికంగా కొండబిడ్డ దిటవు గుండెల్లో ఎదురొడ్డి పోరాడుతూనే
వున్నాడు.

తన బతుకు గాయాల నొప్పి - ఆదివాసీకి తెలిసి వుండొచ్చు.
కానీ కారణాలు బయట వుంటాయి. తెలిసినంతవరకు ఆ కారణాలతో
నిరంతరం పెనుకులాడుతూనే వున్నాడు అడవి బిడ్డ!

కోయ తెగకు చెందిన - ప్రగతిశీల ఎరుక గల్గిన - తన జాతి
మూలాల్లో కలం ముంచి సాహితీ ప్రస్థానం చేస్తున్న పద్దం అనసూయ
- కోయ జీవితంలో - పగుళ్ళిచ్చిన సాంస్కృతిక కోణాల్ని 4 కథలుగా
సంపుటీకరించి - చేసిన “చప్పుడు” - చిన్నది కాదు. పి. విద్యాసాగర్
“ముంపు” దీర్ఘకవితని కోయ భాషలోకి అనువాదం చేసిన అనసూయ
కలం వెలువరించిన ఈ సంపుటిలోని 4 కథలు సంఖ్యలో తక్కువైనా,
సారంలో ప్రపంచీకరణ విషసంస్కృతి వీచిన పడమటి గాలుల్ని నిలవేసి

- ఈత ముల్లుల్లా వాడిగా ప్రశ్నిస్తున్నాయి కొందరు
ప్రామాణీకరణ కమిటీలో చురుకైన సభ్యురాలు గా తన
కృషి మౌలికమైనది. అటు కవిత్వంలో - ఇటు కథా రచన
తిరిగిన అనసూయ కోయజాతి గొంతుకల్పి అడవిలో
సైతం” అంటూ “భువనభూష”కు విచ్చి మోస్తూ వున్నా

పాల్పించ దగ్గర సుబ్బినపల్లి కోయగూడెం ఆనందరావు
కోయ పిల్లల బడిలో మమేకమైన అనసూయ కథా రచన
కథా రచయిత్రిగా తేటతేటగా, సహజ జీవనాన్ని చూపేందుకు

ఈ “చప్పుడు” కథా సంపుటి ఆగస్టు 2019న విడుదల
అదివాసీ కథలవి. సాహితీ సర్కిల్, హైదరాబాద్ లో
ముఖచిత్రంలో గొంతెండిన “ముసిలి”తో విడదీయబడి

పెంపుడు కుక్క అనుభవం నుంచి
ఏరడానికి వెళ్ళేప్పుడు ఏదే ఎక్కడ
పదేసార్లు పదేసార్లుల చలనోత్సాహం

ఈ “చప్పుడు” సంపుటికి ‘చా
చప్పుడు, ముసలి, మూగబోయిన
పేర్లు గల నాలుగు కథలు కథల సంపుటి
- 28 పుటల కథలకి కానీ న
సమాజాన్ని పుటం పెట్టే వీరి - కథ
“చప్పుడు” వినిపిస్తుంది. గొంతు
మారుమ్రోగుతూ.

నాలుగు కథల్ని పక్కాగా
అంతస్సుత్రంగా మరణాన్ని

ప్రజాకవి ఛాయరాజ్ అన్నట్లు -

“మరణమంటే / అనుభవాల సమర్పణ”

సామాజిక శ్రమ రుణ విముక్తి”

ఈ తాత్విక సారం ఈ నాలుగు కథల పొడవైనా కొద్దిగా
వుంటుంది.

చదును చేసిన పోడు భూమిలా వెడలైన ముంపుకా
జీవన ప్రస్థానం ఇది.

“కాకమ్మ తన సంతానాన్ని ప్రేమించినట్లే ఇంకా
ప్రేమించింది”

ఆమె అవగాహనా సారాన్ని రచయిత్రి ఇలా చెప్తారు -

“పంటల మీద వాలే పక్షుల్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు
ప్రకృతిని అర్థం చేసుకోవచ్చు - కానీ మనసు
అర్థం చేసుకోవడం చాలా కష్టం. ఈ విషయం
కన్న బిడ్డలకు కూడా మినహాయింపు లేదు”

నిజమే నాగరికత ముదిరింది. ప్రపంచీకరణ ఉరికి మీద పడుతోంది. ప్రపంచమంతా గ్రామం అవుతోందో? గ్రామాలే పడమటి ప్రపంచంలోకి గతి తప్పుతున్నాయో!

కూతుర్ని కాకమ్మ చదివించాలనుకొంది. కానీ - ఆధునిక చదువుల వల్ల వచ్చే నూతన పోకడల్ని అంచనా వేసుకోలేకపోయింది. ఆ చదువు వల్ల వచ్చిన ఉద్యోగం జీతాన్నే కాదు - జీవితాన్నీ ఆధునికీకరిస్తుంది.

సూదరోళ్ళని పెళ్ళి చేసుకొనే దాఖలాలు గూడెంలో ఇంతవరకు లేవు. కాకమ్మ కూతురితో మైదాన ప్రాంతపు మనిషిని పెళ్ళిచేసుకోవడం మొదలవుతోంది. “ఇది చదువు మహిమా? ఉద్యోగం తెచ్చిన మార్పా?” ఎంత ఆలోచించినా అంతు చిక్కడంలేదు కాకమ్మకి. కొడుకు కూడా పందిని కోసి - పెళ్ళిచేసే పద్ధతిని గలీజుగా భావించాడు. కాకమ్మ పాతకాలం మనిషిగా మిగిలిపోతోంది. తన పద్ధతిలో తను పెళ్ళిచేసుకున్నాడు కొడుకు. ఇది తరాల అంతరం అందామా? అలా అని సరిపెట్టుకుందామా? దాంతో సొంత ఆస్తి పంపకాలు చేసింది. తన అంత్యక్రియల సరంజామాని తనే సిద్ధం చేసుకొన్న తీరు కాకమ్మ ఓంటరితనాన్ని కోయ ఆచారాలు - సంప్రదాయాలపట్ల మమకారం పట్టిస్తాయి.

కాకమ్మ - పాత - కొత్తల వైరుధ్యాల్లో మనశ్శాంతినీ - పిల్లల పట్ల ఆశనీ కోల్పోయేలా చేసింది.

సాధారణంగా సామాన్య ప్రజలు పాతని వదిలిపెట్టలేరు. కొత్తని విడిచిపెట్టలేరు. సంస్కరణ పాత కొత్తల మేలు కలయిక అని చెప్పుకోవాలి. ప్రతి కాలానికీ మారే గుణంతోపాటు పాతని మిగుల్చుకోవాలనే అవశేషం కూడా ఉంటుంది. ఏదీ స్థిరబిందువు కాదు. మార్పు స్వభావాన్ని అర్థం చేసుకోవాలి. పాతలో, కొత్తలో దాగివున్న మంచిని ఎంచి చూసుకొని, మిగుల్చుకోవాలి. చెడుని వదుల్చుకోవాలి. ఈ సంఘటనే “కాకమ్మ” జీవితం.

చప్పుడులో ‘సుంకులు’ మరణం - సన్నివేశం.

“సుంకులు లేని ఇల్లప్పుడు పక్షులు ఖాళీ చేసిన గూడలూ బోసిపోయింది” ఒక అపార్థ్మెంట్ జీవితానికి వలస వచ్చిన పోతప్ప (సుంకులు భర్త) సుంకులు ప్రాణం విడిచేదాకా కోయ ఆచారాన్ని వదలుకోలేదు. ఆమె మరణంలో కూడా కోయ ఆచారాన్ని పాటించాలని పోతప్ప తాపత్రయం.

‘సుంకులు’ మరణిస్తే చుట్టుపక్కలవాళ్ళెవరూ రాలేదు. అంతా నిర్మానుష్యంగా వుంది. కొందరు నిద్రపోతున్నారు. మరికొంతమంది టీవీ రొదలో మునిగి తేలుతున్నారు. అంత్యక్రియల ఏర్పాట్లు చేసి - పూజపెట్టి - డోలు వాయించేసరికి - ఒక మూగజీవి చర్మపు ఆత్మఘోష అలా రొద పెడుతుంటే - చుట్టుపక్కలవాళ్ళు నిద్రమత్తు ఒదిలిపోయింది. టీవీల రొద చెదిరిపోయింది. డోళ్ళ వాయింపు ఆపాలని గొడవ చేసారందరూ. వాళ్ళ హోం థియేటర్లు ఎంతమందిని డిస్టర్బ్ చేసాయో మరిచిపోయారు. వాళ్ళ అయ్యప్ప భజనలు డిస్టర్బ్ చేసాయి కాదు. వాళ్ళ “మారుమనసు” ప్రార్థనల అరుపుల్లో డిస్టర్బ్ లేదు.

“సుంకులు” అంత్యక్రియల పూర్ణంకి డోళ్ళ మాత్రం డిస్టర్బ్! - పోతప్ప తెగించి డోళ్ళ “చప్పుడు” కొనసాగించాడు. పట్టణాల్లో మానవ సంబంధాలు ఎంత పొడిపొడిగా వుంటాయో ఈ కథ ఎండగడుతుంది. సానుభూతీ - సాటివాళ్ళ నమ్మకాలపై - గౌరవం లేనితనం గిరిజన మూలాలపై దాడిలా కనిపిస్తుంది.

పట్టణాలకు వలసపోయిన గిరిజనులు పడే పరాయీకరణ నరకం ఒక రకం అయితే - అడవిలో ఆకులా, కొండకాడ వాగులా జీవించే “ముసలి” మరణం మరో జీవిత సత్యాన్ని ఆవిష్కరిస్తుంది. కొండ - గూడెం తన గాయాల్ని తానే తడుముకున్నట్లు వుంటుంది. తునికాకు ఏరడానికి అందరితోపాటు వెళ్ళిన “ముసలి” వయసు మీద పడడాన్ని కూడా లెక్కచెయ్యలేదు. అడవిలో దారి తప్పుతుంది. బుర్రలో తెచ్చిన నీళ్ళు అయిపోయాయి. దప్పిక ఎడారిలా గొంతుకీ నాలుక్కి మధ్య పరుచుకుంటుంది. కిరుసు గడ్డ తీగ తవ్వి - దుంప తిని దాహం తీర్చుకోవాలనుకున్న ప్రయత్నం విఫలం అవుతుంది.

పెంపుడు కుక్క - కూడా ‘ముసలి’ని అంటిపెట్టుకొని వుంటుంది. గొంతెండి చనిపోయిన ముసలి జాడ పెంపుడు కుక్క తెలియజేస్తుంది.

ఇంటిపేరుతో సంబంధం లేకుండా గూడెంలో అందరి ఇళ్ళూ అలికి వుంటారు. ‘ముసలి’ అంత్యక్రియలు గూడెం అంతా జరుపుకొంది. పెంపుడు కుక్క ముసలి కాదు పక్కన పడుకుని ప్రాణాలు విడుస్తుంది. పెంపుడు జంతువులతో కోయ ముసలి అనుబంధానికి మానవ సంబంధాలకి ఆనవాలు ఈ కథ.

‘క్రిస్టియన్’ మత మార్పిడి ఒక పక్క - హిందూత్వ మతోన్మాదం తెచ్చిన “ఘర్ వాపసీ” మరోపక్క - కులం - మతంలేని - ఎక్కువ తక్కువలు లేని గిరిజన జీవన వాస్తవికతని వికృతం చేయడమే కాదు - మతపరంగా, సాంస్కృతికంగా, చారిత్రకంగా, ఆర్థికంగా నిలుపు దోపిడీకి గురిచేస్తోంది. మూగబోయిన ఆదివాసీ “తీతు” (పిల్లనగ్రోవి), పూర్ణం (అంత్యక్రియల) డోళ్ళ చప్పుడు ఎలా పరాయీకరణకి గురవు తున్నాయో ‘మూగబోయిన శబ్దం’ కథ చెప్తుంది.

మొత్తంగా ఈ కోయ కథలు నాలుగూ జీవన విధ్వంసం ఎలా చొచ్చుకువస్తోందో - ఆ బీభత్సాన్ని లోతుగా పట్టిస్తాయి.

పట్టణీకరణ - శబ్దకాలుష్యంతో పాటు - అడవుల్లో సంపదల్ని దోపిడీ శక్తులకు ధారపోస్తున్న పాలకవర్గాల విధానాలకు సాంస్కృతికంగా, పర్యావరణపరంగా, ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా ఆదివాసీ బతుకులు ఎలా ఒడ్డున పడిన చేపల్లా కొట్టుమిట్టాడుతున్నాయో పద్దం అనసూయ కలం లోతుగా చూపెడుతుంది.

ఇక్కడే పదునుపెట్టుకోవాల్సిన “చూపు” ఒకటుంది. ప్రజలే చరిత్ర నిర్మాతలు. ప్రజా జీవన సంఘర్షణను రచనల ద్వారా బహిర్గతం చేయడం - ప్రజలకు ఆ ఎరుక కల్గించడానికే. అందుకే పద్దం అనసూయ తన రచన ద్వారా ప్రజల సంఘర్షణకు ఊతాన్నీ, ఊపునీ ఇస్తున్నారు.

అదే సమయంలో గిరిజనుల సమస్యలు గిరిజనులే పరిష్కరించు కోవాలి అనే భావన చాలా నష్టం చేస్తోంది. గిరిజనుల నడుమ ఐక్యత

నెలకొనాలి. వారి భాషా సాహిత్యాలు, సంస్కృతి సజీవంగా అభివృద్ధి చెందాలి. శ్రమజీవులందరి సంఘటిత పోరాటాల ద్వారానే గిరిజన విముక్తి కూడా సాధ్యపడుతుందనే అవగాహన కల్పించడానికి సాహిత్య ప్రపంచం ఎరుకతో నిలబడాలి. ఎంతో విలువైన వారి జీవన సంస్కృతి, విశిష్టతలను వెలికితీసి ప్రజాసంస్కృతిని సుసంపన్నం చేయాలి. మన గిరిజన గిరిజనేతర పేద రైతాంగం; కార్మికులు - తమకు బతుకునిచ్చే భూమినీ, పశువుల్నీ, పరికరాల్నీ ఎంత భక్తి ప్రేమలతో అభిమానిస్తారో అందులోని ఆత్మిక గుణ సంపదను మానవీయ ప్రజాస్వామిక

సామాజిక సంబంధాలుగా అభివృద్ధి చెందడానికే దోహదపడాలి!

చర్చలు

రచయిత్రి : పద్దం అనసూయ; సాహితీ సర్వే ప్రచురణ

తొలిముద్రణ : అగస్టు 2019, 1/8 డెమీ, 28 పేజీలు

వెల : రూ.50/- ప్రతులకు : పద్దం అనసూయ, హైదరాబాద్

ఇంటర్మీడియట్ కాలనీ, కె.టి.పి.ఎస్., పాల్వంచ - 5171

భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లా, తెలంగాణ. ఫోన్ : 70131 2738

ముద్దై విశ్వక్రితం ప్రజాసాహితీ

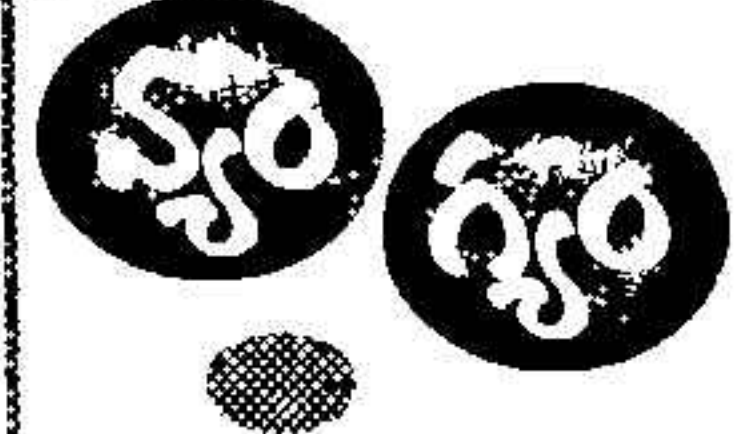
సంపుటి : 12, సంచికలు 12, 13

డిసెంబరు 1989 - జనవరి 1990

'రాల్ఫ్ ఫాక్స్' 53వ వర్ధంతి (1937 జనవరి 2) సందర్భంగా ఆయన ముఖచిత్రంతో ఈ సంచిక వెలువడింది. 'హింసావాదులు?' అన్న సంపాదకీయంలో ఎన్నికల సందర్భంగా పాలకులు అనుసరించిన హింసాత్మక విధానాలను ముద్ర వేసి పాలకుల ప్రజావ్యతిరేక, దేశ వ్యతిరేక, అవినీతిపాలన, నిరంకుశ విధానాలను ప్రజలు నిరశిస్తున్నారని రాశారు. నిరంకుశ చిహ్నం పై రద్దుచేయండి! అని, సాహితీ సాంస్కృతిక సభలకు కూడా అవకాశం లేకుండా చేసిన పోలీసుల అప్రకటిత నిషేధాన్ని తొలగించు రచయితలు, కళాకారులపై పెట్టిన అక్రమ కేసుల్ని రద్దుచేయమని డిమాండ్ చేశారు. రాల్ఫ్ ఫాక్స్ 53వ వర్ధంతి సందర్భంగా స్వైరైన జరిగిన ఫాసిస్టు వ్యతిరేక యుద్ధం గురించి, రాల్ఫ్ ఫాక్స్ మరణం గురించి క్లుప్తంగా కొత్తపల్లి రవిబాబు - 'స్పెయిన్లో ఫాసిస్టుల యుద్ధం పూర్వాపరాలు - రాల్ఫ్ ఫాక్స్ వీరోచిత మరణం' వ్యాసంలో పరిచయం చేశారు. సజీవ సాహిత్యం శీర్షికలో శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యం రాసిన 'కలుపు మొక్కలు' కథను ప్రచురించారు. కవితార్పురి శీర్షికలో 'గోర్బచీయం' - బైరవి, 'సూర్యుని మీదకి ఆకాశం' - సూర్యచంద్రరావు, 'క్యాపిటలిస్ట్' - సూర్యచంద్రరావు, 'డిసెంబరు 26' - దివికుమార్, రాసిన కవితలను ప్రచురించారు. 'సీతాకోకచిలుకలు పట్టే ఆమె' - అనే జాహిదా హినా రాసిన పాకిస్థానీ కథను నిర్మలానంద అనువాదం చేశారు. వివేచన అనే శీర్షికలో 'మేధావి అంటే ఎవరు?' - మావో-సే-టుంగ్ రాసిన వ్యాసాన్ని జనశక్తి 20-1-1982 సంచిక సౌజన్యంతో ప్రచురించారు. శీర్షికలో 'జ్యోతిష్యం బూటకమని రుజువు చేసిన జ్యోతిష్కులు' అనే వ్యాసాన్ని, స్పందన-2 శీర్షికలో 'గిరిజనుల్ని వేటాడతన్న తెలంగాణ టీ.వి' అనే వ్యాసాన్ని ప్రచురించారు. డాక్యుమెంట్ శీర్షికలో బాబ్రీమసీదు - రామజన్మభూమి వివాదం నేపథ్యంలో 'రాజకీయ ప్రయోగం కోసం చరిత్రను దుర్వినియోగం చేయడం తగదు!' అంటూ 25 మంది సమకాలీన ప్రసిద్ధ చరిత్రకారులు, మేధావుల ప్రతిపక్షం డాక్యుమెంటును ప్రచురించారు. ఆంక్షలూ-నిషేధాలు శీర్షికలో 'కిస్సా కుర్బీకా' చలనచిత్రం ఏమైంది? అనే వ్యాసంలో కాంగ్రెస్ పార్టీ ప్రభుత్వం ఈ చలనచిత్రాన్ని నెగెటివ్లు దొరక్కుండా కాల్చివేసిందని వివరించారు. వాడని మందారాలు : 6 శీర్షిక క్రింద 'మారాయి' సినిమాలో ఘంటసాల - పి.లీల బృందం ఆలపించిన 'మారాజ వినవయ్య మాగాణి నాటేసె మానవులకుండే' పాటను ప్రచురించారు. కరపత్రాలు - కదిలేచరిత్ర - 12 శీర్షికలో 'రచయితలకు సవాల్' అంటూ విశాఖ విద్యార్థులు 1970 ఏప్రిల్ 1, 2 తేదీల్లో విశాఖలో జరిగిన శ్రీశ్రీ పబ్లికేషన్స్ మహోత్సవాల్లో పంచిన కరపత్రాన్ని ముద్రించారు. 'శ్రీకాకుళ' కావ్యంపై చర్చ - శీర్షికలో 'అతివాదాన్ని సృష్టిస్తున్న అసలు వినాశకరశక్తి ప్రథమ ముద్దాయి' అని కాకరాల రాశారు, 'శ్రీకాకుళం నాకు నచ్చలేదు' అని రామమోహనరాయ్ రాశారు. అనుభూతి - శీర్షికలో 'మనస్సుని ద్రవింపచేసి ఆలోచనలు మండించే "లాంతర్న్"' - అనే శాస్త్రీయ పద్ధతి గురించి ఉదయ్ తన అనుభూతులను తెలియచేశారు. పాఠకుల ఉత్తరాలు : శీర్షికలో గత 'ప్రజాసాహితీ' సంచికలో ప్రచురిత సంపాదకీయం, ఇతర వ్యాసాలను విశ్లేషిస్తూ హైదరాబాద్ నుండి వి. వెంకట్రావు లేఖ రాశారు. గేయం శీర్షికలో - 'కళానిధి' - పి. నాసరయ్య, వెనుక అట్ట మీద 'గోర్బీస్వామ్యం' - జె.పి.నరసయ్య రాసిన పాట ప్రచురించారు.

1/8 డెమీలో 76 పుటలు. వెల : 3 రూపాయలు.

“హేపీ న్యూ ఇయర్రా, వెంకటేశా!”

“నీక్కూడా హేపీ న్యూ ఇయర్రా, రామూ!”

“ఏంటంత నీర్సంగా చెప్తున్నావు? ఇంతకీ పొద్దున్నే ఎక్కడనుం డొస్తున్నట్టో?”

“న్యూ ఇయర్ వరకూ సరే.... హేపీనో కాదో చెప్పడం కష్టమే అనుకుంటాను. కొత్త సంవత్సరం కదా, స్కూల్లో ఫ్రెండ్సుకి గ్రీటింగు లివ్వాలి నాన్నా - అని మా అబ్బాయి అడిగితే కొండామని చోడారమెళ్ళాను. చిన్న చిన్న కాయితం ముక్కలు కూడా ఏం రేట్లూ బాబూ.... కొనకపోతే వాడు చిన్నబుచ్చుకుంటాడని ఇష్టం లేకపోయినా కొన్నాను.”

“ఈ మాత్రందానికే మొహం అలా పెట్టుకోవాలా? పిల్లలన్న తర్వాత ఆ మాత్రం సరదాలు తీర్చకపోతే ఎలారా?”

“ఏమి సరదాలో, ఎలాగూ టౌనుకెళ్ళాను కదా అని అలా రైతుబజారు కెళ్ళాను కూరలు చవగ్గా దొరుకుతాయేమోనని.... ఏం రేట్లూ బాబూ.... ఏ కూరగాయ కేజీ వందకి తక్కువ లేదు, ఉల్లిపాయలు కొని దోశ వెయ్యలేక హోటళ్ళలో ఉల్లిదోశలే మానేసారు.... సరేలే లేటైతే మావాడు స్కూలికెళ్ళిపోతాడు తర్వాత కలుద్దాంలే, వస్తాను.”

“సరేరా, సాయంత్రం కలుసుకుందాంలే.... మనవాళ్ళంతా మీ యింటి దగ్గరే కలుసుకుందామన్నారు... వస్తాను.”

“థేంక్యూ నాన్నా, గ్రీటింగు బాగున్నాయి, స్కూల్కి వెళ్ళొస్తాను, సాయంత్రం కలుసుకుందాం.... బై!”

“వెళ్ళిరా!”

★ ★ ★

“రారా రామూ.... మనవాళ్ళందరూ వచ్చినట్టేనా? రండిరా కూర్చోండి. ఒసేవ్, టీ పెట్టమని చెప్పాను కదా.... రడీ అయితే పట్టుకురా.... అదే చేత్తో పకోడి వేసి పట్టుకురా....”

“ఇదిగోనండి టీ.... తాగుతూ ఉండండి ఐదు నిమిషాల్లో పకోడి యేసి పట్టుకొత్తాను....”

“యెన్నిసార్లు చెప్పాలే నీకు ముందు తినడానికిచ్చి తర్వాత టీ ఇమ్మని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా బుర్రకెక్కడ.. ఇంకా యెందుకిక్కడ.. యెల్లు.”

“రారా అబ్బాయ్.... స్కూలు అయిపోయిందా? ఏంటి విశేషాలు? ఎలా జరిగింది కొత్త సంవత్సరం వేడుక?”

“ఫ్రెండ్సుందరం గ్రీటింగులిచ్చుకున్నాం, చాక్లెట్లు పంచుకున్నాం, మేస్టార్లక్కూడా గ్రీటింగులిచ్చాం. అంతా బాగానే వుంది గానీ మా సోషల్ మేస్టారు దేనికీరా మనం ఈ పండగ చేసుకోడం? ఏవిటి సాధించావనీ? అంటూ మొదలుపెట్టి.... చాలా కొత్త సంగతులే చెప్పేరులే....”

“అట్టాగా.... మేవందరం ఇంటాంగానీ మాకూ సెప్పరా అబ్బీ....”

“చాలా కొత్త విషయాలు.... ప్రపంచ మానవాభివృద్ధి సూచీలో 189 దేశాల్లో మన్నేశం 130వ స్థానంలో ఉందట.”

“అంతేట్రా అల్లాడూ....”

“అంటే మనుషుల ఆయుర్దాయం, చదువు, ఆదాయం బట్టి చూసినప్పుడు నార్వే దేశం ఫస్టు ప్లేసులో ఉంటే మన్నేశం 130వ

ప్లేసులో ఉందన్నమాట.”

“వారినీ!.. ఆదాయాల్లేకపోబట్టే కదరా మన బెన్నాలు, బుచ్చియ్య పేటోల్లు దేవాలట్టుకోని తిరుగుతుండ్రు.... బెమ్మాండంగుంది.... ఇంకోటి సెప్పరా.”

“ప్రపంచంలో మహిళలు అత్యంత ప్రమాదకరమైన పరిస్థితుల్లో ఉన్న దేశాల్లో మనదేశం మొట్టమొదటి స్థానంలో ఉందట.”

“ఔనా మొన్నైద్రాబాదులో పశుల్లాటమ్మ మీద అగాయిత్యం సేసి పెట్రోలు పోసి సంపీసినారు.... ఆ యెమ్మటే అట్టాగ మరో ఇద్దరి మీద అగాయిత్యాలుజేసేరు. పేపరు దీతై పెతిరోజూ ఆడకూతుర్లమీద అత్యాచారాలు లేని రోజే ఉండదు. అల్లుడు సెప్పింది ముమ్మాటికీ సత్తివే....”

“నాన్నా ఇంకో సంగతేటంటే అమెరికా, బ్రిటను దేశాలు ఆల్ల దేశాల ఆడోళ్ళని మన్నేశం ఎల్లోద్దని వార్నింగులిస్తున్నాయట.”

“గోరవేనా....”

“లింగ సమానత్వంలో 129 దేశాల్లో మన్నేశం 95వ ప్లేసులో ఉందట.”

“ఇవరంగ సెప్పరా....”

“అంటే.... ఆ.... నేనింటికొచ్చీటప్పటికి మా నాన్న అమ్మని గసురుకుంటున్నాడు కదా. అదే సంగతి.... అంటే ఆడవాళ్ళమీద మగోడి పెత్తనవన్నమాట.”

“ఒరే....”

“అదే నాన్నా! నన్ను కాన్వెంటుకి పంపిస్తూ, చెల్లిని మనూరి దుంపలబడిలో చదివిస్తున్నావు చూడు.... అదే యిది.”

“నాకరదమైనాదిరా అన్నిట్లో మగోడికున్నంత ప్రీ ఆడోల్లకి లేదు.... ఔనా?”

“ఔను, అభివృద్ధిచెందిన దేశాల్లో ఆడవాళ్ళకి కూడా మగవాళ్ళతో సమాన హక్కులు కల్పిస్తున్నారు. మనమే....”

“సరే ఇంకోటి చెప్తున్నాను వినండి. మానవ వనరుల సూచీలో 189 దేశాల్లో మన్నేశం 130వ ప్లేసులో ఉందట.”

“అదేంటో బోదపరిస్తేగద మాకరదవయ్యాది....”

“అంటే దేశంలో ఉన్న మనుషుల్ని ఎంత బాగా అభివృద్ధికి వాడుకుంటున్నారా అని....”

“అంటే మనం బాగా వాడుకోడంలేదా?”

“వాడుకోటంలేదు, ఎందుకంటే ప్రస్తుతం నిరుద్యోగం 45 ఏళ్ళ క్రితం ఉన్నంతగా దిగజారిపోయిందట.”

“ఆడు సెప్పింది కరెన్టేరా.... ఏ ఊరెల్లండి.... కుర్రోల్లు గుంపులు గుంపులుగా సెల్ఫోన్లు సూసుకుంటూ, పనికిరాని సొల్లు కబుర్లు సెప్పుకుంటూ తిరుగుతున్న.... మన్నిన్నప్పుడెవడైనా కాలీగా ఉండీవోదా?”

“సెయ్యనీకి పన్నేకపోతే కురోల్లు పెడదారి పట్టకేటిసేతారు? నువ్వు సెప్పరా అబ్బీ....”

“అంతర్జాతీయ ఆకలి సూచీలో 117 దేశాల్ని లెక్కలోకి తీసుకుంటే అందులో మన్దేశం 102వ ప్లేసులో ఉందట.”

“ఇది నాకర్థవైనదిరా.... ఆకల్తో పస్తులుండీవోల్లు మన్దేశంల సానామందిరున్నారని దీనరదం.... అంతేనా కురోడా?”

“అంతే మావయ్యా, దేశానికి స్వాతంత్రం వచ్చి 70 ఏళ్ళవుతున్నా ఇప్పటికీ 5 ఏళ్ళలోపు పిల్లల్లో తక్కువ బరువుతో ఉన్నోళ్ళు మన్దేశంలోనే ఎక్కువగా ఉన్నారుట.”

“మరి లచ్చలమంది మనైతులు పండిస్తున్న పంటంతా ఎక్కడికి పోతున్నట్టు?” పెజలకి కడుపుకింత తిండి కూడా ఎట్టలేకపోతన్నమాట మన్నాయకులు.... గొప్పగుందిరా.... సరే ఇంకా ఇట్టాంటియి ఎన్నినాల్పుందో సెప్పమీ....”

“ఇప్పుడు చెప్పినదాన్ని బట్టి లెక్కస్తే ప్రపంచంలో మొత్తం 130 కోట్లమంది నిరుపేదలుంటే అందులో ఒక్క మన్దేశంలోనే 36 కోట్లమందున్నారుట.”

“పాపం అందుకేరా మరి మూడు పూట్లా కనీసం గంజినీల్లకి కూడా నోసుకోకబట్టే బిడ్డలు అంత బరువు తక్కువగుంటున్నారు.”

“మొన్నేటయిందిరా మరి.... అయిదు నెలలు ఇసక దొరక్క పనుల్లేక ఎంతమంది ఉసురు దీసుకున్నారో సూసేం కదరా....”

“ఇంకా చెప్పేరు నాన్నా.... సకాలంలో వైద్య సేవలందక ప్రతి సంవత్సరం 24 లక్షలమంది చనిపోతున్నారుట.”

“ఇందాకట పేపర్లో సూసేనా.... ముంచింగ్ పుట్టులో నొప్పులొత్తున్న ఆడదాన్ని డోలీ కట్టి పది మైల్లు నడిసి పాడేరు ఆస్పత్రికి తీసుకొచ్చినారంట, ఆలీసవైపోయి కడుపులో బిడ్డ అడ్డం తిరిగి పాపం డెలివరి కష్టవైపోయి తల్లి, బిడ్డా సచ్చిపోనారంట. దేశంల ఇట్టాంటియి సానా జరుగుతున్నాయన్నమాట....”

“ఓరక్కడదాకెందుకురా.... ఆదోరవత్తే (ఆదివారం) సోడారంలో ఒక్క డాట్రైనా దొరుకుతున్నా మనకి? ఆరెమ్మి డాట్టర్లొత్తన్నారు గాబట్టి ఏదో బతికిపోతన్నాం.... కొండల్లో అది కూడా ఉండదు కదా పాపం... యెంతమంది జీవాలు పోతన్నాయో!”

“60 కోట్లమందికి శుభ్రమైన నీరు దొరకడంలేదట నాన్నా!”

“అయ్యబాబోయ్, అంత గోరంగుందా పరిస్థితి?”

“అలగంతావేట్రా, సోడారంలో వారం రోజుల్నుండి సగం జనాలకి మంచినీళ్ళే లేవట.... రాక రాక నీళ్ళొత్తే కులాయిల్లో నుండి బురద నీళ్ళొత్తన్నాయట.. ఇంక మన్నాటి పల్లెటూళ్ళల్లో కూడా వాటర్ బాటిళ్ళు కొనుక్కుంటున్నాం కదా.... ఇదందరికీ తెల్సిన సంగతే....”

“మనకీ బాటిళ్ళైనా దొరుకుతున్నై.... కొండల్లో ఉన్నోల్లు ఇప్పటికీ గెడ్డల్లో నీల్లే తాగుతున్ను.... అందుకే అక్కడ మాయదారి జరాలొచ్చి పెరియేదూ వందలమంది పేనాలోగెత్తున్నారు....”

“ఆకరికి తాగనీకి మంచి సుబ్బరవైన నీల్లు కూడా ఇవ్వలేకపోతన్నీ నాయకులు....”

“ఓరబ్బాయ్.... ఇందాకట్నుండి ఒకటడగాలనుకుంతన్నాను.... అదేటంటే మన సదువుల సంగతెలా ఉందో తెల్పుకుందావనీ....”

“మరి చెప్పనీయండి విద్యకు సంబంధించి 145 తీసుకొని చూస్తే మన్దేశం 92వ ప్లేసులో ఉంటుంది”

“పురే సానామందిరి అమెరికాలు, ఇంగ్లాండులు... పోకదా.... మరి సదువుల్లో కూడా ఎనకపట్టునే ఉన్నారంతా....”

“అదెట్టా అంటే మనం చదువుకుంటున్న పాఠశాలకి ఉద్యోగాలకీ ఏం సంబంధం ఉండడంలేదు. మన రా సంవత్సరానికి లక్షమంది ఇంజనీర్లు తయారవు పోతే అందు వేలమందికే ఉద్యోగాలు వస్తున్నాయట.... అదే కూడా ప్రైవేటు ఉద్యోగాలే. మిగిలిన వాళ్ళందరికీ సరైన స్కిల్స్ ఉండటం అంటే కంపెనీలకు వీళ్ళు పనికిరారన్నమాట.”

“అట్టాంటప్పుడు అన్ని కాలేజీలు పెట్టి సుకోడంలేదు కదా”

“ఇప్పుడు చదువే పెద్ద వ్యాపారమైపోయిందట. ప్రైవేటు కా కోచింగ్ సెంటర్లు వేల కోట్లు సంపాదించుకుంటున్నారట.”

“నిజవేనా మనెమ్మెల్లగారి మనవడు వాయిజా స్టేషన్ కునా ఏసి రూముల్లో సెప్టారట.... సవచ్చరానికి లచ్చరాపాయి అట లచ్చలు పోసి సదివిని ఆడు ఏ ఇంజనీరో.... కాదో వుతా అంతేకదా.... దూరపు కొండలు నునుపంటే ఇక్కడేమో”

“అంతేకాదు మావయ్యా, ఒకప్పుడు మన్దేశంలో 9 కేర్రల ఆ.... గుర్తొచ్చింది.... నలంద, తక్షశిల వంటి షేర్ష యూనివర్సిటీ ఉండేవట.... బయటి దేశాల్నుండి బోల్డుమంది వాటిల్లో చదివారట. మరిప్పుడేమో ప్రపంచంలోని గొప్ప షేర్ష యూనివర్సిటీ కా మన్దేశంది ఒక్కటి కూడా లేదట.... అదీ మన ఓడవ్వ లగ్ల

“అంటే తాతల్నాడు నేతులు నాకేరు.... ఇప్పుడు తాత తున్నారు అన్నట్టుంది పరిస్థితి.... అంతే కదూ!”

“ఇంక ఒకే ఒక్కటి చెప్పిసి నేనెల్లిపోతాను ... మా ఫ్యామిలీ కలుద్దామన్నారు. ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యం కదా! అలాంటి సేవలందించడంలో 195 దేశాల్ని తీసుకుంటే అందులో 15 ఏది ప్లేసట.”

“పురే అల్లాడూ, నువ్వు సెప్పీవన్నీ పెద్ద పెద్ద కంకురెండా వా. ఈ లెక్కలన్నీ చూస్తుంటే దేశం ఎక్కడికో పోతున్నట్టుంటుంది.”

“పోదేట్రా మరి.... సదువులమ్ముకుంత స్కూల్స్ వల అమ్ముకుంతన్నారు, సివరికి నీల్లు కూడా అమ్ముకుంటుంటే పేదోడికి నిలువ నీడుందా అంట?”

“నీడెక్కడుంటాది, దేశం మండిపోతుంటే?”

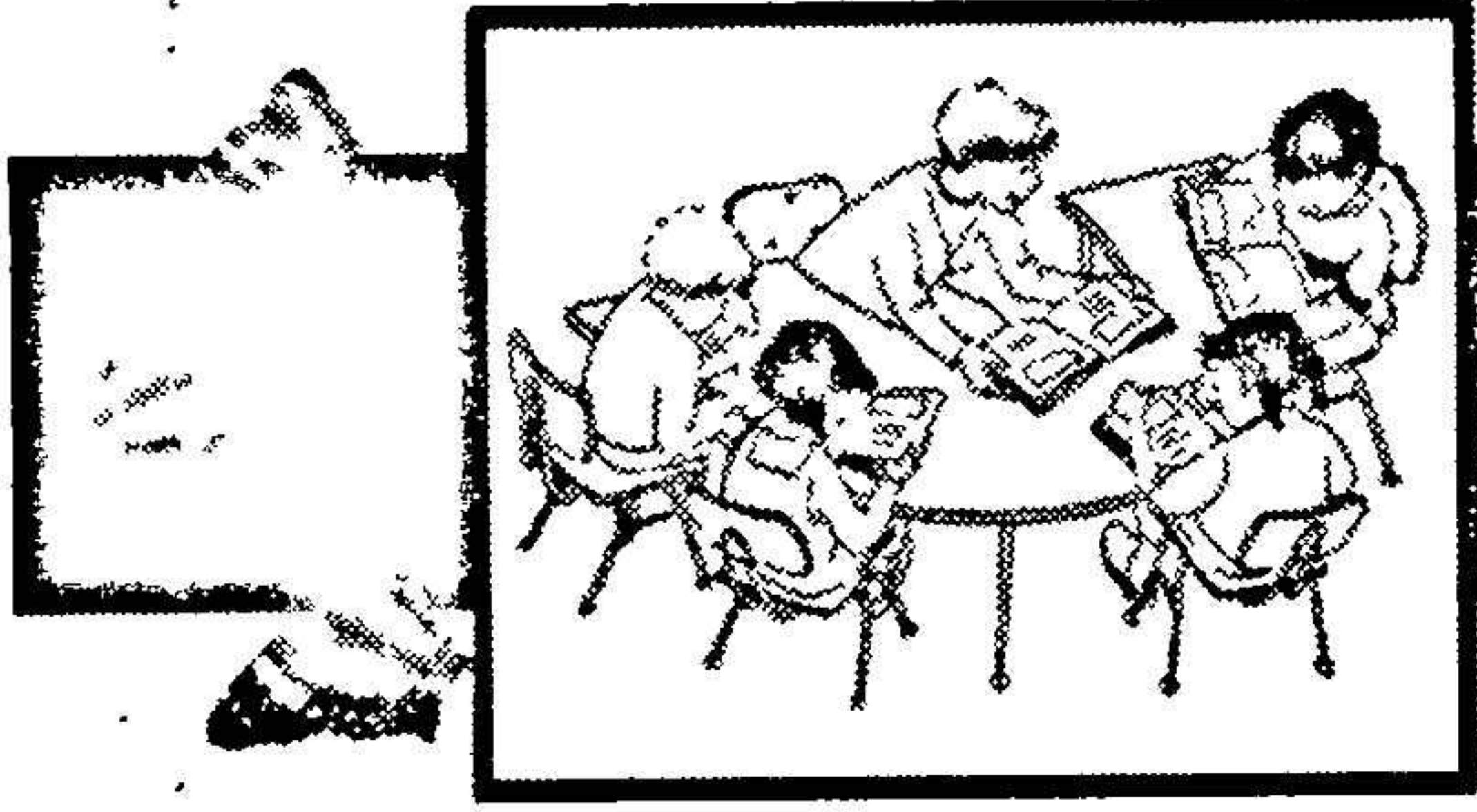
“దేశం మండిపోడం కాదురా.... ఎలిగిపోతామంటుంది.”

“సొమ్ములు గాసుకునీవోల్లు కూడా సెలప్యోన్ల మాటలు తిండానికి తిండి లేనోల్లు కూడా మోటారు బళ్ళే సుకోని ఆరు ఉంటే, అందినకాడికల్లా అప్పులు జేసేసి పిల్లల ఎక్స్ ప్రిక్స్ లిక ఓటల్లలో పార్టీలిత్తుంటే.... ఓహో, దేశం ఎంత ముందుకు వెళ్తు అనుకుంతన్నాం.... ఇదిగిదిగో మన గుంటడు సిక్స్ థిరూ మండిపోతున్నట్టు దేశం కూడా మండిపోతుందట. మమ్మో తె కుంతన్నాం.... మర్సిపోన్ను ‘ఎలిగిపోతంది’ కదూ!”

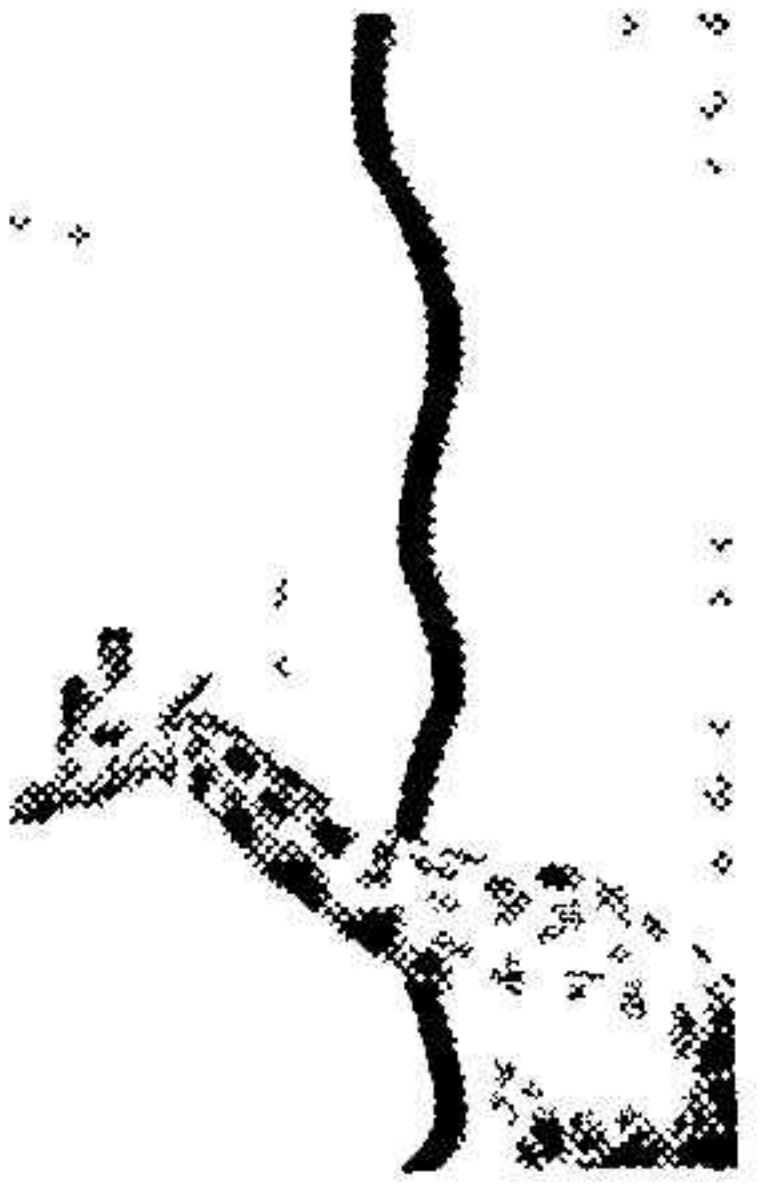
“మండిపోతుంది మన జనంరా.... ఎలిగిపోతుంటు నాయకులు.”

“దేశాన్నేలే నాయకులు ఎలిగిపోతన్నారంటే దేశం ఎలా ఉతు కదరా!!!”

బాల సాహిత్య

రంగుల చీకటి - నమ్మకురా!

- గొడ్డు స్వప్నారాణి, 9వ తరగతి

నమ్మకురా నమ్మకురా - రంగుల చీకటి - నమ్మకురా
మత్తును నమ్మకురా - గమ్మత్తులు చేయకురా || 2 ||
డబ్బును నమ్మకురా - గబ్బు పనులు చేయకురా || 2 ||

చరణం : ధనం చదువును నేర్పునురా
సంస్కారం నేర్పుదురా
ధనం మందులు కొనునురా
ఆరోగ్యం ఇవ్వదురా || 2 ||
వస్తు వాహనాలకాధారం
సుఖసంతోషాలకు బహుదూరం || 2 ||

చరణం : ధనం ఆస్తిని పెంచునురా
అనురాగం తుంచునురా
ధనం పొగరును పెంచునురా
పరువు కాస్త తీయునురా || 2 ||
ధనం కోరిక తీర్చునురా
ఆ తర్వాత కష్టాలు తప్పవురా || 2 ||

|| నమ్మకురా || ✱

10-12-19

గుంటూరు

ఆర్యా,

నవంబరు, డిసెంబరు 2019 సంచికలలో ప్రచురించిన స్టాలిన్ గ్రాడ్ (పద్యకావ్యం) ఎంతో ఉత్తేజకరంగా సాగింది. ఆద్యంతమూ చదివించింది. రష్యన్ రెడ్ ఆర్మీ దానికి సారథ్యం వహించిన జనరల్ సెమ్యోన్ టిమోషింకో ధైర్యసాహసాలు ప్రస్తుతించదగ్గవి. నాజీల దుశ్చర్యలకు అడ్డుకట్ట వేసింది వారేనని తెలుసుకున్నాము.

- కొత్తపల్లి హరిబాబు

అమ్మో! భయం

- 'బాలబంధు' అలపర్తి వెంకట సుబ్బారావు

“బుజ్జి బాబూ! రార
బొజ్జనిండా తినర!
బువ్వ తినకున్నావ
బూచి వచ్చును గదర!!”

అని, అమ్మ అనగానే
తినె, బాబు భయపడుతు!
ఆ భయమే వుండునిక
ప్రభావం చూపెడుతు!!

మనసులో బాబెపుడు
మథనపడుతుంటాడు!
పెరిగి పెద్దయిననూ
పిరికిగా వుంటాడు!!

“బువ్వ తినకున్నావ
బూచి వచ్చేస్తుంది!
అల్లరులు చేశావ
పిల్లి రక్కేస్తుంది!!”

అని, పిల్లలతో మనము
అనరాదు ఏనాడు!
మాయమాటలు చెప్పి
భయపెట్టరాదెపుడు!!

మంచి మాటలతోనే
మారాము మాన్పాలి!
గారాము చూపాలి
దారిలో నిల్పాలి!!

అప్పుడే పసివారు
అమ్మో! భయం అనరు!
ధైర్యంగ వుంటారు
స్థైర్యంగ వుంటారు!!

ఆరామ మోహనీయం - అద్దేపల్లి కవిత్వం

- వి.యస్.ఆర్.ఎస్. సోమయాజులు

డా॥ అద్దేపల్లి రామమోహనరావు (6 సెప్టెంబర్ 1936 - 14 జనవరి 2016) తన కాలంలో కవిత్వాన్ని ప్రజాపరం చేసిన ప్రజాకవి. మీదు మిక్కిలి “కృష్ణా గోదావరుల సారస్వత వేది”గా పేరొందిన కవి, విమర్శకుడు - ప్రజారంజక వక్తనే కాదు, సమకాలీన సాహిత్యపు సమగ్ర అధ్యయనశీలి.

“మానవత్వం ఎదుటివాడి అవసరాన్ని గుర్తిస్తుంది. ప్రేమ ఎదుటివాడి హృదయాన్ని గ్రహిస్తుంది. అనుబంధం ఎదుటివాడి రక్తంలోని నిన్ను స్పృశిస్తుంది.” - యివి కీ॥శే॥ అద్దేపల్లి రామమోహన రావుగారి “లోపలి నిశ్శబ్దాలు”లోని కొన్ని వాక్యాలు.

“గుండె కరిగితే కన్నీరౌతుంది. బ్రతుకు కరిగితే కన్నే ఔతుంది. అగ్నిమీద పూలు జల్లితే - అవి మరింత సుగంధాలు జల్లులై / ఈ అగ్ని - సృజనాగ్ని” - (అద్దేపల్లి లోపల నిశ్శబ్దం).

తన ఆరు దశాబ్దాల సాహిత్య ప్రస్థానంలో కవిత్వాన్ని, వ్యక్తిత్వాన్ని అరుదుగా ఆదర్శప్రాయం చేసుకున్న రచనలు విభిన్న ప్రక్రియలలో చేసారు. తనతోబాటు వేలాది వర్ధిష్టవులకు దశ - దశ నిర్దేశించిన ముందుమాటలు గీటురాళ్ళుగా సాహిత్యవలోకనుడు - వివేచన విలోకనుడు.

“కవిత్వం కంటే జీవితం గొప్పది - కవిత్వం పోరాటగీతం రాయకముందే జీవితం పోరాటంగా మారిపోతుంది” అన్న ప్రగతిశీల భావుకుడు. “మనిషిని నమ్ముదాం, మానవహితంగా సమాజాన్ని కాలానుగుణంగా, మనిషితనం పాదుకొల్పేలా నమ్మకాన్ని ఇద్దాం” అంటూ పలు సభల్లో సాహితీ సంచారిగా ఆంధ్ర - ఆంధ్రేతర ప్రాంతాలలోని వేలాది సభల్లో వివరించేవారు.

అద్దేపల్లి అభిప్రాయాలు - ప్రవాహవేగాన్ని - పరిణతిని సాహిత్య సారస్వతమంతా సమాజ చేతనే పురోగామిత్వం కావాలి, రావాలన్న విశ్వాసాన్ని ప్రకటించిన ధీశాలి. ఒక దశలో స్తబ్ధతల్ని, నిబద్ధతల్ని అధిగమించేందుకు “దృష్టిపథం” నుంచి సాహిత్యపు మర్మాలను సుబోధకం చేసిన సంఘటనాత్మక కవితలు, విమర్శనావ్యాసాలను అందించారు.

అసలు సమకాలీన విమర్శకు అద్దేపల్లి విలక్షణ శైలిని సాటివారిలో అబ్బురపర్చిన సామ్యాలున్నాయి. కవిత్వమే ఆయనకు “శ్వాస”. సాహిత్యమే “బాస”. అందుకే అద్దేపల్లి తన వ్యక్తికరణంలో “నేనెప్పుడూ ఒక స్థిరబిందువు దగ్గర నుండి బయలుదేరలేదు. పరిణతి చెందడానికి ఎప్పుడూ సిద్ధంగా ఉండడమే నా జీవన మూలసూత్రం” అన్నది అద్దేపల్లిలో తాత్విక కోణం. ఒక అభిప్రాయం ఏర్పడిన ఏ వాద వివాదాలకు

తావీయని అవగాహన - సహానుభూతి అటు ప్రాచీన యుగం ఆధునిక అభివ్యక్తుల పట్ల సమన్వయం

అద్దేపల్లి మృదువైన స్వభావోక్తి - అంతకుమించిన సాక్షి సంతకంగా అద్దేపల్లి రచనలు కాలానికి కవిత్వంలో అంతర్గతంగా ఛందోరూపం లయ, మేళన హాయిగా పలికే రీతిలోనే సాగడం గ్రహించిపెట్టిన రీతులన్నిటినీ సమన్వయం తో సాగించి - సారించి

కొందరి జీవితాలు సరళరేఖలా సాపిగా సాగి మరికొందరివి జీవన వలయా భ్రమణాల్లో జీవిస్తుంటారు. మరికొందరు తన వసుధను వసుధలనూ గౌరవిస్తుంటారు.

అద్దేపల్లి 1969 లో “మధుజ్వాల” వెలువడిన “అంతర్జ్వాల” లోని వైవిధ్యాన్ని గమనించినప్పుడు మనోజ్ఞ భావనలు గ్రహింపులోకొస్తాయి. ఉమర్ ఎంకె విడివడిన తిరుగుబాటుతనం లోంచి - తన అంత వెన్నెల వెలుగులు విరబూయించిన సాంద్ర భాష అనర్గళమైన ప్రేమ విరహాల భావధార ప్రతిక్షింప “అంతర్జ్వాల”లో సమకాలీన సమాజపు దుర్మార్గ - సమాజగతంగా ఆవిష్కరించిన వచన కవిత్వ సంపుటాల్లో చిరకీర్తిని పొందింది. ప్రగతి శీలత ప్రతీకలై నిల్చింది. చక్కటి భావచిత్రాలు - ఆభిప్రాయ ప్రవాహం బాధామయ సమాజ వాతావరణం ఇనప్పెట్టెల్లో కన్నీళ్ళు, చిన్నకార్ల అడుగున నడిగి బంగారు గుమ్మాల మీద కుంకుమ బొట్లలో కలసి విందు భోజనాల విస్తళ్ళ క్రింద ఆకలిచావులు అక్షరీకరించినట్లే కదా! అలా 1980 దశకానికి ఒరవడిని ప్రవేశపెట్టిన సృజనశీలతను ఆపాదింప వర్గాల మధ్య అసమానతల్ని, వాటి వికృత స్వభావం ఎండగట్టారు. పీడిత వర్గ పక్షపాతిగా ప్రగతిపథం సంపుటి “రక్తసంధ్య”.

“ఆధునిక సంఘమనే రక్తసంధ్యలో / లయకారుడు / స్వార్థం, కామం, డబ్బు అనే వాదన ... భయంకర తాండవం చేస్తున్నాడు ...

“ఈనాడే వృద్ధుడూ నా భవిష్యత్తుపై భూతాన్ని నిలపలేదు - ఈనాడు ఏ దేవుడూ నా కాళ్ళపై కర్మబంధాల్ని విసరలేదు - అంటూ ఛాందస భావాల బూజుల్ని, పురాణ ప్రతీకల్ని మిళితం చేస్తూ సాగించిన రచన గా పేర్కొనవచ్చును. అద్దేపల్లి లోని పరిణామ శీలతను “మెరపు పువ్వు”లో దర్శింపచేసారు. దీని తర్వాత “అయినా ధైర్యంగానే” దీర్ఘ కవితలోనూ వర్తమాన భావజాలం, శీర్షికలలో వైవిధ్యం, కవి పొందిన వేదనార్థతలున్నాయి. 1990 లకు ప్రపంచీకరణ దుష్పరిమాణాల్ని ముందే గ్రహించి, సమాజం పట్ల కవికి గల బాధ్యతని - సామాజిక స్పృహల్ని “పొగ చూరిన ఆకాశం”లో వివరించారు. దీనికోసం పలు ప్రశంసలతో బాటు, కన్నడంలో డా॥ అమ్మణ్ణి “హోగముసిగెద ఆకాశం” అంటూ అనువదించారు.

“వాన కురిసిన నీళ్ళల్లో తడిసిన పసిపిల్లలు - నీళ్ళల్లో పడవల్ని వదిలినప్పుడు - ఒకే పడవలో పయనించి స్టేషన్ చేరుకో” - ఇవి అద్దేపల్లి లోని పసిమనసులో భావాలకు సహానుభూతి నిచ్చే వాక్యాలు. తన భావాల పునాదిని అనుబంధాల అనుసంధానం చేసి చూపిన సాహితీ దీప్తిమంతం అద్దేపల్లి కీర్తిసాంద్రత్వం. సమకాలిక స్పృహను కల్గిఉండటమంటే ఏమిటో అద్దేపల్లి సమగ్ర సాహిత్యాధ్యయనపరులకు కరతలామలక మౌతుందనటంలో అతిశయోక్తి లేదు. అద్దేపల్లి వేదనాస్వరంలో ప్రపంచీకరణ, మన భాష - సంస్కృతి, మానవీయ విలువలు, శారీరక, మానసిక జీవన విధానం పట్ల విషప్రభావం చూపుతోందన్న హెచ్చరికలు ప్రతీ సభలోనూ ఉద్ఘాటించేవారు.

“సంస్కృతి నా జీవితమైతే / భాష నా వీధి గుమ్మం / భాష నా శ్వాసమార్గం / సంస్కృతి నా అమ్మైతే / భాష నా ఆరాధనా గీతం” అంటూ భాష మీద జరిగే సాంస్కృతిక దాడిని నిర్దించేవారు. యింకా చెప్పాలంటే ఒక వెంటాడే వాక్యాన్ని కాలనాళికల్లోకి నిక్షిప్తం చేసేలా “మనం ఎన్ని భాషల వందల వేల కంఘాటర్లనైనా మోసుకుపోదాం - మాతృభాషకే నాలుక చివర ఇల్లు కడదాం”. అలా అలుపన్నది లేకుండా నిరంతరం ప్రవాహార్ధ్రతల్ని కాలం వెంబడి పోరాటాలుగా మరల్చు కున్నారు అద్దేపల్లి.

“నిరంతర ప్రగతిశీలత ఉన్న ప్రతివాడు యువకుడే” అని సూత్రీకరించారు. యిక అద్దేపల్లి విమర్శనా వ్యాసాలు ‘శ్రీశ్రీ కవితా ప్రస్థానం’, ‘కుందుర్తి కవితా వైభవం’, ‘మహాకవి జాషువా’, ‘విమర్శ వేదికగా సాగిన శ్రీశ్రీ నాటికలు’, రావిశాస్త్రి “నిజం” నాటిక, “బుద్ధం శరణం గచ్చామి”, ‘స్త్రీవాద కవిత్వం’, ‘గీటురాయి’ లాంటివి ఎన్నో ఉన్నాయి.

పద ప్రయోగాల రూపకల్పనలో అద్దేపల్లి శైలిని గమనించినప్పుడు ప్రాకృతిక విద్వంసాలకు మనిషి కారణం కాకూడదంటారు. “మనిషెప్పుడు తన పల్లెతనాన్ని గుండె కింది గోతుల్లోకి జారవిడుచుకున్నాడో - అప్పుడే కోకిల కూత విన్పించడం మానేసింది.” ఒక ప్రయోగంలో “మంచు ఆకాశాన్ని కప్పుకుని - సూర్యుడు నిద్రపోయాడు” అంటారు.

“లోపలి నిశ్శబ్దాలు” కవితాసంపుటి 2016లో అద్దేపల్లి మరణానంతరం కుటుంబ సభ్యులచే “అల్లూరి సీతారామరాజు” వచన కవితా వీరకథా కావ్యం 2017లో ఆవిష్కరించబడింది.

“సముద్రంలో పడే వాన చినుకు / తన అల్పత్వానికి సిగ్గు పడుతుంది / యిది చాలు ఎక్కడో బందరు సముద్ర తీరం నుంచి - కడకు కాకినాడ కడలి తీరంలో వృత్తి - ప్రవృత్తుల జీవనయాత్రను కాలం మీది చెరిగిపోని పాదముద్రలుగా చేసుకున్నారు. అనుయాయుల అభిమానుల కళ్ళల్లో పట్టిపూర్తి సంచిక “మోహనరాగం”, సప్తతి సంచిక “నిరంతరం” వరకు నడక కడలి వరకూ సాగించిన “అసీతి ఆకుపచ్చని సంతకం”గా 2016లో భోగిమంటల చితిమంటల్లోంచి రాల్చిన అత్రు కణంగా ధృవతారగా మిగిల్చిన జ్ఞాపకాలు - ఆర్ధతాక్షరాలు.

అల్లూరి కావ్యంతో ఆచంద్రార్కం నిలిచిపోయే అక్షరలక్షల్ని - నివాళిగా “శిఖరం నుండి జలపాతాలు - వెలుగు ధారలై జారుతూన్న అంచుల్ని - ఆకుపచ్చని సముద్రాల్ని “విప్లవజ్యోతి”లో అక్షరాగ్నుల్ని - అమృత కిరణాల్ని, వందల జ్వలనాల్ని పంచిన కావ్యంగా సాహిత్యంలో నిల్చిపోయింది. సీతారామ వీర కథాకావ్యం ఏ అవార్డుకైనా అర్హత పొంది తీరాలి.

“ఈ ధనమంతా పోనీ - యవ్వనమంతా పోనీ - ఆనాటి బాల్యాన్ని ఒకసారి రానీ” అంటున్న ఆ రామమోహన సౌకుమార్య రాగం “నే సలాము చేస్తా ఈ జనానికి - పేదవారికోసం పోరు చేసేవాళ్ళకి” అంటున్న వేదికలలో అద్దేపల్లి జయంతులు వర్ధంతులు సాహిత్యలోకంలో చెరగని జ్ఞాపకాలు.

అద్దేపల్లి! తెలుగుల సారస్వత కేతనం!!

జీవితంలో సజీవ కవిత్వాన్ని శ్వాసించిన సాహితీమూర్తి. నేటికీ అద్దేపల్లి తో పాల్గొన్న సభల్లోంచి కొంతమంది అనుభూతుల్లో “ఒక స్నేహ హస్తం విస్తరించినట్లుగా, ఒక చైతన్య ఝరి గొంతెత్తి - చెయ్యెత్తి పలకరిస్తున్నట్లుగానే” తోస్తుంటుంది. తనదైన గొప్ప శాస్త్రీయ దృక్పథం, నిజమైన కవిత్వానికిచ్చే మట్టివాసనలు, ఒక్క చమురుచుక్క కోసం లక్షల ప్రాణాలను ఆర్పివేసే విష సంస్కృతిని, పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థల్ని, తన కలం బలంతో ప్రకటించేవారు. ఒకరకంగా మనిషి జీవనంలోని సర్వ అవస్థలను కవిత్వ వస్తు - శిల్పాలుగా అభివ్యక్తికరించిన మేధోకవి.

ఆయన మాటల్లోనే కవిత్వ భావనలు అర్థం చేసుకుంటే “కవిత్వ మాత్రమే కాలం చేతబట్టుకున్న ధర్మామీటరై, సమాజాన్ని పట్టిన జ్వరాన్ని కొలుస్తుంది”. అదే అద్దేపల్లి వెలిగించిన సాహితీ జ్యోతి. కొలిమి కొనల్లోంచి అక్షరాలై రగిలిస్తుంటుంది. ఊరూ వాడూ సాహితీ నిశ్చేతనల్ని తొలగించేందుకు జయంతులు, వర్ధంతుల ద్వారా సాహిత్యసంస్థలు గుర్తు చేసుకుంటూనే ఉంటాయి.

“అక్షరాల్ని నా అస్తిత్వపు కొలిమిలో పుటంపెట్టి / ఆ బాణం మొనకి పూసాను / ఆ మొన గుచ్చుకున్న పేజీలై జనం కళ్ళల్లోకి ఎగురుతున్నయ్” యిది అద్దేపల్లి సారస్వతానికి చిరునామా. ✽

“ఒక వీరుడు మరణిస్తే
వేలకొలది ప్రభవించురు
ఒక నెత్తుటి బొట్టులోన
ప్రళయాగ్నులు ప్రజ్వరిల్లు”

ఏడు దశాబ్దాల క్రితం అభ్యుదయ కవి సోమసుందర్ “వజ్రాయుధం”లోని సమధర్మం కవితలోని పై చరణాల్ని 1970-71 ప్రాంతంలో జూనియర్ ఇంటర్ చదువుతూ గుంటూరు గోడలపై రాస్తున్నప్పుడు ఇది కవితాత్మకంగా వ్యక్తీకరించిన నినాదంగానే భావించాను. కాని ఆ తర్వాత కొద్ది రోజుల్లోనే 1972 ఏప్రిల్ 14న ఉస్మానియా విద్యార్థి ఉద్యమ ధృవతార చల్లా జార్జిరెడ్డి హత్య గావించబడిన తర్వాత ప్రభవించిన వేలాదిమంది విద్యార్థి ఉద్యమకారుల్ని ప్రజ్వరిల్లిన విద్యార్థి ఉద్యమాన్ని స్వయంగా వీక్షించిన తర్వాతగాని కవులెంత కాలజ్ఞానులో అర్థం కాలేదు.

జార్జిరెడ్డి గొప్ప చదువరి, గోల్డ్ మెడలిస్ట్, బాక్సింగ్ ప్లేయర్, ఎంతమందితో అయినా వంటరిగా పోరాడగల వీరుడు. ఇలాటి వ్యక్తి అమరుడవ్వటం విప్లవ విద్యార్థి ఉద్యమానికి తీరని లోటు. ఆయన మరణించి షుమారు అర్ధశతాబ్దం అవుతుంది.

గతంలో జార్జిని స్ఫూర్తిగా తీసుకొని ప్రముఖ దర్శకుడు మణిరత్నం ఒక సినిమా తీశాడు. ఇప్పుడు దర్శకుడు జీవన్ రెడ్డి తానే కథ, స్క్రీన్ ప్లే రాసి ‘జార్జిరెడ్డి’ అనే పేరుతోనే నవంబర్ 22న ఒక సినిమా రిలీజ్ చేశారు. అభిషేక పిక్చర్స్ బ్యానర్ పై అప్పిరెడ్డి సంజయ్ రెడ్డి తదితరులు దీన్ని నిర్మించారు.

దేశవ్యాపితంగా ముఖ్యంగా తెలుగు రాష్ట్రాలలో ఆనాటి జార్జిరెడ్డిని గూర్చిన చర్చ విస్తృతంగా జరుగుతూ వుంది. నేటితరం యువకుల్లో, విద్యార్థుల్లో ఆనాటి ఉద్యమ విశేషాలు తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తిని ఈ సినిమా రేకెత్తించింది. సినిమా విషయం ఎలా వున్నా ఈ మేరకు ఎంతో ప్రయోజనకరంగా వుంది.

ఈ సినిమాని చూసిన మా న్యాయవాద సహచరులు రకరకాలుగా మాట్లాడుకుంటుంటే, 30 సంవత్సరాల తర్వాత థియేటర్ కి వెళ్ళి సినిమా చూశాను. టైటిల్స్ కి ముందే జార్జిరెడ్డి చరిత్రని స్ఫూర్తిగా తీసుకొని రాసిన కల్పిత కథ అని చెప్పుకున్నందున సినిమాటిక్ గా వారు కల్పించిన సన్నివేశాలపై విమర్శలకు దిగలేము.

కాకుంటే సినిమాలో జార్జిరెడ్డిపై డాక్యుమెంటరీ తీయటానికి న్యూయార్క్ నుండి వచ్చిన దర్శకురాలు మస్కాన్ తన దగ్గర వున్న జార్జిరెడ్డిదిగా చెప్పబడిన రివాల్యూర్ ని నదిలో విసిరేయటం ద్వారా ‘ఆయుధం’ నిష్ఫలం అనే సందేశాన్ని సింబాలిక్ గా ఇచ్చినట్లు భావించాలి. దీనికి సాయుధ పోరాటాన్ని ప్రవచించే వాళ్ళ నుండి కొంత వ్యతిరేకత కన్పించవచ్చు.

జార్జిరెడ్డి ఉస్మానియా క్యాంపస్ లో అడుగుపెట్టేవాటి పరిస్థితి చాలా దారుణంగా వుండేది. క్యాంపస్ లో ఏ.బి.ఎ. (జయువజన కాంగ్రెసు (కాంగ్రెసుపార్టీ), ఏఐఎస్ ఎఫ్ (సి.పి.ఎం) సంఘాలు వున్నా చివరి రెండూ బలహీనంగా వుండేవి. తెజిల్లాల నుండి వచ్చిన భూస్వాముల పిల్లలు ఎక్కడెక్కడో నుంచి రౌడీ సెక్షన్లు ఏబివిపిలో వుండేవారు. జూనియర్ ర్యాంక్ వారి పరువులు తీసుకెళ్లి వీళ్ల గెస్తులకు వేంకోవటం, టీజింగ్ చేయటం, తక్కువ కులంవాళ్లని కులం కేరుత యాం ఎదురు మాట్లాడినవాళ్లని తన్నటం నిత్యకృత్యంగా మారుతూ ఉండేవి. మా విద్యార్థి సమావేశాలకు హైదరాబాద్ నుండి వచ్చిన నాయకులు ఈ విషయాలు చెపుతుంటే ఆశ్చర్యంగా ఉండేవి. కానివిగాను అన్పించేవి. కాని ఇవన్నీ నిజం.

జార్జిరెడ్డి నాయకత్వంలో సంఘటితమైన విద్యార్థుల ఆందోళనలకు వ్యతిరేకంగా నిలిచారు. అనతికాలంలోనే ఆందోళన నాయకుడయ్యాడు. ఓటమి ఎదుగని మతశక్తులు తొలిసారి తొలిసారి ప్రగతిశీలశక్తులు యూనివర్సిటీ ఎన్నికల్లో గెలిచాయి. సజీవంగా వుంటే తమ ఆటలు సాగవని మత న్యాయం కు ఆ కొన్ని ప్రయత్నాలు విఫలమైనా చివరకు విజయం సాధించి 1972 ఏప్రిల్ 14న క్యాంపస్ లోనే ఆయన మరణించాడు.

రకరకాలుగా ఊహించుకునే మిత్రులకోసం జార్జిరెడ్డి గూర్చి విశేషాలు : 1947 జనవరి 15న కేరళ ప్రభుత్వ పాలక్కాడ్ లో జార్జిరెడ్డి జన్మించాడు. తండ్రి చల్లా యు చిత్తూరుజిల్లా. తల్లి లీలా వర్గీస్ ది కేరళ. కమ్యూనిస్టు పార్టీ మాజీ శాసనసభ్యులు, హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్ వ్యవస్థాపకుడు సి.కె. నారాయణరెడ్డికి ఈయన కజిన్. ఐదు ఏళ్ళ వయస్సులో తర్వాత వారు విడిపోయారు. వీరిలో రెండవం చేతన కలిగిన అధికారి, మొదటి కొడుకు లెక్చరర్, మూడవ కుమారుడు మైసూరులో లింగ్విస్టిక్స్ శాఖలో ఉద్యోగి, నాల్గవవాడు ముంబై కాగా, ఐదవవాడు సిరిలోరెడ్డి ప్రముఖ సామాజిక కార్యకర్త భార్య గీతారామస్వామి మరో సామాజిక కార్యకర్త. టెక్నాలజీ బుక్ ట్రస్ట్ మేనేజ్ మెంటు వ్యవహారాలు చూస్తున్నాడు. 2016లో చనిపోయాడు.

తల్లితండ్రుల ఉద్యోగరీత్యా కేరళ, మద్రాసు, ముంబై ప్రాథమిక విద్య పూర్తిచేసుకొని 8, 9 తరగతులు నెలకొని గాబ్రియల్ స్కూలుకి వచ్చాడు. కొండపల్లి సీతారామయ్య (పొద్ది కే.జి.సత్యమూర్తి (శివసాగర్) ఇంగ్లీషు టీచర్ గా అక్కడే పాఠశాలతో జార్జికి సంబంధాలు వున్నట్లు ఎక్కడా కన్పించలేదు. మజిలీగా హైదరాబాద్ సెయింట్ పాల్స్ హైస్కూలులో 10 నిజాం కాలేజిలో పి.యు.సి. చదివాడు. 1964లో టైమ్స్

బియస్సీలో చేరి మొదటి సంవత్సరం అయిపోయిన తర్వాత మళ్ళీ నిజాం కాలేజీకి వెళ్లాడు. తర్వాత ఉస్మానియాలో చేరి 1971 యం.యస్సీ పూర్తిచేశాడు. అక్కడే రీసెర్చ్ స్కాలర్ గా చేరాడు.

యం.యస్సీ చదువుతుండగా గోల్డ్ మెడల్ సాధించటమేగాక తన పేపర్లు దిద్దిన బొంబాయి యూనివర్సిటీ ఆచార్యుడొకాయన ఫిజిక్స్ ప్రొఫెసర్ జార్జి పరిష్కరించిన తీరుతో ఆశ్చర్యపోయి హైదరాబాద్ వచ్చి జార్జిరెడ్డిని కలిసాడట. ఆనాటి వైస్ చాన్సలర్ నరోత్తమరెడ్డిని కలిసి జార్జి గొప్పతనాన్ని వివరించాడట “జూనియర్ సైంటిస్ట్”, “జూనియర్ చే గువేరా” అనేవి జార్జికున్న నికేనేమ్స్.

ఆనాటి కేంద్రమంత్రి, తర్వాత కాలంలో గవర్నర్ గా పనిచేసిన కె.వి. రఘునాథరెడ్డి కుమారుడు శ్రీకాంత్ రెడ్డి - జార్జిరెడ్డి మంచి స్నేహితులు. ఆ పరిచయంతో తరచూ హిమయత్ నగర్ లోని వారి ఇంటికి వెళుతుండేవాడు. ఇతని వ్యవహారశైలి చూసిన రఘునాథరెడ్డి జార్జిని యూత్ కాంగ్రెసులో చేర్చాడు. అనతికాలంలోనే కాంగ్రెస్ దగాకోరు విధానాలు జార్జికి అర్థమయ్యాయి.

ప్రపంచవ్యాపితంగా సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక గాలులు వీస్తున్న దశ అది. చిన్నదేశం వియత్నాం అమెరికాని నిలువరించి దానిపై విజయం సాధించటం విశ్వవ్యాపితంగా ప్రగతిశీలశక్తులకు ఎంతో ఉత్సాహాన్ని యిచ్చింది. 1967లో చే గువేరా హత్య జరిగింది. కొన్ని రోజుల తర్వాత నక్సల్ బరి యువకుల్ని ప్రత్యామ్నాయంవైపు చూచేట్లు చేశాయి. ఇక ‘చే’ గురించి వచ్చిన సాహిత్యం విస్తృతంగా చదివిన జార్జిరెడ్డిని గురించి ప్రత్యేకంగా చెప్పేదేముంది.

బయట ప్రపంచంలో ఈ పరిణామాలు జరుగుతుండగానే తెలుగు రాష్ట్రంలో మరో పరిణామం జరిగింది. తరిమెల నాగిరెడ్డి, దేవులపల్లి, చంద్ర పుల్లారెడ్డి, తదితరుల నాయకత్వంలో సి.పి.యం. నుండి పెద్దఎత్తున కార్యకర్తలు బయటకొచ్చి “ఆంధ్రప్రదేశ్ విప్లవ కమ్యూనిస్టు కమిటీ”ని ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. శ్రీకాకుళంలో గుంటూరులో కొందరు ఉద్యమ నిర్మాణ దృష్టిని వీడి సరాసరి బెంగాల్ విప్లవకారుల్లో సంబంధాలు యేర్పరచుకున్నారు.

రాష్ట్రంలో విప్లవోద్యమం ఉరకలేత్తుతున్న దశలో కొందరు విప్లవ కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాన్ని చీల్చారు.

సహజంగానే మంచి మేధావి అయిన నీలం రామచంద్రయ్య దృష్టిలోపడ్డ జార్జిరెడ్డిని ఆయన సానపెట్టాడు. మాజీ శాసనమండలి సభ్యుడైన రామచంద్రయ్య పార్టీలో విద్యార్థి విభాగానికి గైడుగా వుండేవాడు.

ఆ తర్వాత జార్జిరెడ్డి యూనివర్సిటీ క్యాంపస్ లో ఎదురులేని స్థితికి చేరాడు. సహజంగానే ఈ పరిస్థితి మతోన్మాదులైన తన ప్రత్యర్థులకు కంటగింపుగా మారింది. జార్జిని భౌతికంగా నిర్మూలిస్తే తప్ప తమకి భవిష్యత్ లేదనే నిర్ణయానికి వచ్చారు.

1972 ఫిబ్రవరిలో డి.డి. కాలనీలో వున్న జార్జి ఇంటి సమీపంలోనే అతనిపై దాడి చేశారు. వాళ్లను తరిమేసి తగిలిన గాయాల నుండి కోలుకున్నాడు. ఇంతలో ఇంజనీరింగ్ కాలేజీ ఎన్నికలొచ్చాయి. జార్జి తరపున యాదగిరి అనే స్టూడెంటు, ఏబివిపి తరపున ధూల్ పేటకు చెందిన లఖన్ సింగ్ లు నిలబడ్డారు. ఏప్రిల్ 14 సాయంత్రం

ధూల్ పేట నుండి వచ్చి స్టూడెంటు వేషాల్లో వున్న 30 మంది రౌడీలు, గొడవలు జరగకుండా చూడాల్సిన 15 మంది పోలీసుల సమక్షంలో జార్జిరెడ్డిని వంటరివాణ్ణి, నిరాయుధుణ్ణి చేసి కత్తులతో పొడిచి చంపారు. పోస్టుమార్టం నివేదిక ప్రకారం జార్జి శరీరంపై 60 కత్తిపోట్లు వున్నాయి. వెన్నులోనే 22 కత్తిపోట్లు వున్నాయంటే 30 మంది ఉండి కూడా ఆ పిరికిపందలు వెనుక నుండి పొడిచారు.

ఆ తర్వాత 9 మంది పోలీసుల్ని యస్.ఐ.ని ప్రభుత్వం సస్పెండ్ చేసింది. ముఖ్యమంత్రి పి.వి. నర్సింహారావు, మాజీ ముఖ్యమంత్రి బ్రహ్మానందరెడ్డి, హోంమంత్రి కృష్ణమూర్తినాయుడు, డి.ఐ.జి. శ్రీనివాసన్ తదితరులు వచ్చి నేరస్థులకు శిక్షపడేట్లు చూస్తామని శుష్క వాగ్దానాలు చేసినా 9 మంది ముద్దాయిలూ నేరం ఋజువు కానందున విడుదలయ్యారు.

ఇక ఈనాటి సినిమా గురించి వస్తే సినిమా రిలీజ్ కి ముందే రాష్ట్రంలోని ప్రముఖ పట్టణాల్లో “జార్జిరెడ్డి ఎవరో మీకు తెలుసా?” అనే గోడ రాతలు చాలా రోజుల ముందునుండి ప్రత్యక్షమైనాయి. ఎవరు ఈ బోర్డులు రాశారో ఎవరికీ అర్థంకాలేదు. మొత్తంమీద జార్జిరెడ్డి గురించి, ఆనాటి విద్యార్థి ఉద్యమాల్ని గురించి తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తి బాగా పెంచింది.

నిజానికి చాలామంది అనుకుంటున్నట్లు పిడిఎస్ యు జార్జిరెడ్డి స్థాపించింది కాదు. 1972 ఏప్రిల్ 14న జార్జి మరణిస్తే 1974 అక్టోబర్ 12, 13 తేదీల్లో పిడిఎస్ యు ఏర్పడింది. ఆ సభల్లో “మార్క్సిజం - లెనినిజం - మావో ఆలోచనావిధానం” అనే అంశాన్ని విద్యార్థి సంఘం నిబంధనావళిలో ఒక షరతుగా పెట్టాలని కొందరు విద్యార్థులు డిమాండ్ చేయగా మహాసభ తిరస్కరించింది. దానితో కొందరు విద్యార్థులు బయటకు వెళ్ళారు. వీరే తర్వాత రాడికల్ విద్యార్థి యూనియన్ (ఆర్ఎస్ యు)గా ఏర్పడ్డారు. అంతకు ముందే హైదరాబాద్ లో ఒక బలమైన విద్యార్థి బృందం ప్రజాస్వామ్య విద్యార్థి సంస్థ (డిఎస్ ఓ)గా, నవోదయ సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థగా ఏర్పడి ‘జీవనాడి’, ‘ఆలోచన’ అనే పత్రికల్ని నడిపింది.

1974లో ఒంగోలులో డి.ఎస్.ఓ. రాష్ట్ర సంస్థగా ఏర్పడింది.

ఇలా జార్జిరెడ్డి మరణానంతరం నేటి ఉభయ తెలుగు రాష్ట్రాలలోనూ ఆనాడు విప్లవ విద్యార్థి ఉద్యమ కెరటాలు ఎగిసిపడ్డాయి. జార్జిరెడ్డి స్ఫూర్తిని 50 సంవత్సరాల తర్వాత కూడా సజీవంగా నిలుపుతున్నాయి. ఆనాటి ఉద్యమమే తదనంతర కాలంలో అనేక పార్టీలకు నాయకత్వం అందించే యువకుల్ని తయారుచేసింది.

సినిమాలో జార్జి వేషంలో సందీప్ మాధవ్, జార్జి తల్లిగా దేవిక దత్తర్దార్, మాయ, ముస్కాస్ రెండు పాత్రల్లో ముస్కాస్ ఖుబ్ చంద్రాణి చాలా సహజంగా నటించారు. మొత్తం సినిమాలో నటించిన అందరు పాత్రధారులూ ఏమాత్రం అతిలేకుండా నటించారు. కొంచెం దృష్టి కేంద్రీకరిస్తే మరింత మంచిగా తీయవచ్చనిపించింది. ఉత్సాహపరిచే పాటల్ని వాడుకోవటంలో దర్శకుడు విఫలమయ్యాడు. కొన్ని భిన్నాభిప్రాయాలున్నా దర్శకుణ్ణి అభినందించాలి. 50 సంవత్సరాల తర్వాత జార్జిరెడ్డిని స్మరించుకునే అవకాశాన్ని, ఆనాటి పరిస్థితుల్ని సింహావలోకనం చేసుకునే అవకాశాన్ని ప్రజల ముందుకు తెచ్చినందుకు నిర్మాత, దర్శకుల్ని అభినందించాలి. ✽

ముక్కానీ నవల

(Three Penny Novel)

ఇంగ్లీషు : థర్స్ డేస్

తెలుగు అనువాదం :
జి.వి.భద్రం, కె.గోవిందం

THREE PENNY
NOVEL

(గత సంచిక తరువాయి)

పాలీడి విచిత్రమైన మనస్తత్వం. పుట్టుకతోనే దొంగతనం అంటే చెప్పరాని ద్వేషం ఆమె మనసులో తిష్ట వేసుకుంది. అదే సమయంలో చిన్నప్పటినుండి దొంగతనం చేయడానికి కూడా అలవాటుపడింది. దొరికిపోతే కాండీ కొనుక్కోవడానికి సరిపడా కొద్ది పెన్నీలు దొరికేవి వాటితోపాటే సద్దులు కూడా. ఎప్పుడైనా దొంగతనంగా జామ్ సీసాలో చెయ్యి పెడితే మనస్సు విలవిలలాడేది. జామ్ రుచి తియ్యగానూ, దానిని ముట్టుకోకూడదనే నియమం కఠినంగానూ అనిపించేదామెకు. రాత్రి, పగలు అనే తేడా లేకుండా మనం చేసే ప్రతి పనినీ భగవంతుడు చూస్తూ ఉంటాడని చిన్నప్పుడు విని ఉంది. తను చేసిన ప్రతి పనినీ ఆయన చూసే ఉంటాడు. అయితే అలా అన్నీ చూడడం అంత మర్యాద అనిపించుకోదేమో. భగవంతుడు అనేక దుర్మార్గాలను చూసి ఉన్నాడు. ఇప్పటికీ చాలా అక్రమాలను, అన్యాయాలను చూసి ఉన్నందున, అటువంటివారు ఏవైనా మంచి పనులు చేయడం ద్వారా భగవంతుని కాకా పట్టాలని చూసినా అది జరగని పని అని ఆమె అభిప్రాయం. పాపాల చిట్టా పూర్తిగా నిండిపోయింది. కొత్త నేరాలను చేర్చడానికి ఎక్కడా ఖాళీ లేదు. అందుకే పాపాలు చేసేవారు ఏమాత్రం నెరవకుండా నిబ్బరంగా పాపపు పనులు చేసేస్తున్నారు. పాలీ ఇప్పటికే దారితప్పింది. కనుక ఆ దారిలోనే పోవాలనుకుంటోంది. అలా ఆలోచిస్తున్న కారణంగానే డబ్బుల పెట్టెలకు, జామ్ సీసాలకు తమకు బద్ధకం కారణంగా తల్లిదండ్రులు భగవంతుణ్ణి కాపలా పెట్టారనుకుంటోంది.

కానీ బాల్యచాపల్యం కొద్దీ కొన్ని పెన్నీలు దొంగిలించడానికీ, ఇప్పటి అవసరంరీత్యా పదిహేను పౌండ్ల పెద్ద మొత్తాన్ని దొంగిలించడానికీ చాలా తేడా వుంది.

దొంగతనం చేయడంలోని మెలకువలు పాలీకి ఒకప్పుడు చాలా గొప్పగా అనిపించేవి కాని ఇప్పుడవి ఆమెను నిరాశకు గురిచేస్తున్నాయి. చిన్నవయసులో చాలా సులువుగా తన తండ్రి నుండి దొంగిలించగలిగేది. షాపులోని గల్లాపెట్టె ఎల్లప్పుడూ తాళం వేసి ఉండేది. అయితే ఆమె తండ్రి, మిస్టర్ పీచమ్ తన పంట్లాం జేబులోనే ఎక్కువ డబ్బు పెట్టుకొని తిరుగుతుండేవాడు. ముష్టివాళ్ళ నుండి ఒక్కొక్క పెన్నీ ఎంతో ప్రయాసతో, అలుపెరగకుండా కూడబెట్టేవాడు. అలా సంపాదించిన డబ్బును వెండి నాణేలుగా మార్చి నిర్లక్ష్యంగా జేబులో కుక్కుకునేవాడు. 'ఈ డబ్బుగానీ మరేదైనాగానీ భవిష్యత్తులో నన్ను రక్షించలేదు' అని అనుకునేవాడు. కాకపోతే దేనినీ నిర్లక్ష్యం చేయకూడదు. వృధా చేయకూడదు కాబట్టే డబ్బుని కూడా అలా జాగ్రత్త చేస్తున్నాడు. అతని వద్ద మిలియను పౌండ్లు ఉన్నా ఇలాగే ఆలోచిస్తాడు. తన సంపదగానీ (ప్రపంచం మొత్తం

సంపద గానీ), తన మేధస్సుగానీ (ప్రపంచంలోని వ్యక్తులందరి మేధస్సులు గానీ) తనని నాశనం కాకుండా రక్షించలేదనే అనిపించి బాగా నాటుకు పోయింది. బుర్ర నిండా ఈ ఆలోచనల వల్ల కూర్చున్న కారణంగానే ఏ పనిచేయడానికి తన కళ్ళు ఎప్పుడూ అని ఖాళీగా కూడా ఉండే రకం కాదు. నెత్తిన మీద, కింద పెట్టుకొని తన వ్యాపార కార్యకలాపాలు ఎలా చేయాలి నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తూ ఉంటాడు.

రాత్రివేళ తండ్రి బెడ్ రూమ్ లోకి ప్రవేశించి అతని తనకు కావాల్సిన పదిహేను పౌండ్లను ఒక వారం కాలం క్రితం గలిగి వుండేది. ఒకవేళ తండ్రికి దొరికిపోయిన ధనం అంతా ఏమీ జరిగి ఉండేది కాదు. అనుకోకుండా సమయం కట్టి మేల్కొని కూతురు చేస్తున్న పనిని గమనించినా రెచ్చిపోకుండా తిరిగి నిద్రలోకి జారుకునేవారు. తరువాత కాలం వచ్చే అదే సమయంలో ఆమెపట్ల అతని అంచనా తప్పిందని ఇప్పటివరకూ ఇతరులపట్ల అతని అంచనా ఎప్పుడూ ఉండేది.

యాదృచ్ఛికమో, దురదృష్టమో తెలియదు కానీ ఒకసారి వారి సామర్థ్యాల్ని మరచిపోతూ ఉంటారు. అవే ఘట్టాలు పాలీ కూడా తనకు కావాల్సిన పైకాన్ని తండ్రి నుండి సొంతం అపనమ్మకంతో ఉంది.

పాలీ తనకు ఇంత డబ్బు అవసరమైందని ఇంట్లో నిన్నీస్టికి తీసుకువచ్చినవాణ్ణి చితకొట్టి పారే వేస్తూ డబ్బులు బయటకు తీయడానికి గల్లాపెట్టెలు ఎప్పుడూ స్పైల్స్ అటువంటి గల్లాపెట్టె కాదు. కనుక ఆమె అలాంటి మధ్య తరచుగా బికెట్ వైపు దారితీస్తున్నాయి.

ఇంటికి చేరుకున్న జార్జి తన పెంపుడు ఎక్కడో దృష్టి సారించి అలా వెళ్ళి తన పడకపై వాలా ఎక్కడో ఉన్న అతడు ఆలోచనల్లోకి జారి ఉంటే ఆ ఆలోచనలను తప్పించి

ఇప్పుడు పదిహేను పౌండ్లు కావాలి. నిరంతరం డబ్బులు ఉంటే ఎవరు ఎందుకు పుట్టారో, ఎలా పుట్టారో చెప్పడం వుంటుంది. పుట్టకుండా చేయడానికి (అపదానికి) కావాలని అతడు పదిహేను పౌండ్లు అనుకుందాం ప్రస్తుతానికి. ఏ ప్రయత్నం చేసినా ఉంటే ఒక కొత్త శిశువును ఈ భూమి మీదకు తెచ్చే ప్రకారంగా ఉండగలదా? ఆ అవసరం వచ్చిన ప్రతిసారీ చేయాలి పౌండ్లు ఉండి బిడ్డ పుట్టకుండా ఆపగలిగి ఉంటే అది మంచిది.

కనవో తినలేని; కనీసం శుభ్రమైన గాలినైనా పీల్చుకోలేని, దుర్గంధ భూయిష్టమైన కొంపల్లో నివసిస్తూ బ్రతకడం కోసం ఒకరినొకరు చంపుకునే ఇన్ని కోట్లమంది జన్మించి ఉండేవారా? ఇన్ని భయంకరమైన యుద్ధాలు జరిగి ఉండేవా? అంతమంది మనుషులే లేనప్పుడు ఎవరి కోసమని యుద్ధం చేయాలి? చేతిలో పదిహేను పౌండ్లు లేని తల్లి అప్పటికే దోపిడీ చేయబడి ఉండకపోతే, దోపిడీ చేయడానికి కొత్తగా ఎవరు దొరుకుతారు? సంపదను పంపిణీ చేయడానికి వేరే ప్రత్యామ్నాయం ఏదీ లేదని విద్యావేత్తలందరూ చెప్పే మాట. యజమానులెవరూ సంపదను, అస్తిని వదులుకోవడానికి ఇష్టపడరు, యజమానులు, కానివారు కూడా అదేవిధంగా ప్రవర్తిస్తే ఎలా? గర్భస్రావం చేయడాన్ని చట్టం నిషేధించింది. అదే చట్టం దానికి అనుమతించినట్లైతే ఎంతమంది స్త్రీలు ఆనందిస్తారు! కనుక వారు చట్టానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతారు. కాని వారి ఆశ నెరవేరకపోవచ్చు. కాదు, నెరవేరదు. అయితే అదేమీ గౌరవప్రదమైనది కాదు గదా! ప్రతి పుట్టుకా, ప్రతి ప్రాణీ విలువైనదేనని చర్చి ప్రకటించింది కూడా. అలాంటప్పుడు ఇప్పటికీ క్రిక్కిరిసి ఉన్న, ఆకలి కేకలు పెడుతున్న, కుళ్ళికంపు కొడుతున్న ఈ ప్రపంచంలోకి నూతన శిశువుల్ని రానీయకుండా చేసి వారి ప్రాణాలను ఎలా హరించ గలుగుతున్నారు ఈ స్త్రీలు? కాబట్టి వారు తప్పుడు పనులకు దిగజారకుండా తమను తాము నిగ్రహించుకోగలగాలి. అవసరమైతే ఒక గుక్క విస్కీ తాగి, పళ్ళు గిట్టకరుచుకుని, ఎంత బాధనైనా సహించి బిడ్డలకు జన్మనివ్వాలి. నీటికంటే రక్తం చిక్కునైనదే, ప్రతి తల్లి తన బిడ్డ ప్రపంచానికి అవసరమైనదనే అనుకుంటుంది. తన బిడ్డ విలక్షణ మైనదని కూడా అనుకుంటుంది. నయమే గర్భస్రావం ఉచితంగా జరగడంలేదు. లేకపోతేనా వాటికి అంతే ఉండదు.”

అయితే జార్జి ఈ విధంగా ఏమీ ఆలోచించలేదు. అటువంటి ఆలోచనలకు తావీయని విధంగా అతడు శిక్షణ పొంది ఉన్నాడు.

కొంతసేపటి తర్వాత పైకి లేచి జార్జి మేడ మెట్లెక్కి పాలీ వద్దకు వెళ్ళాడు. తనకు తెలిసిన మరొక వ్యక్తి వున్నారని, ఆ వ్యక్తి తప్పకుండా పాలీకి ఏదో ఒక మార్గం చూపించగలడని ఆమెకు చెప్పాలనుకున్నాడు.

పింకు రంగులో డిస్టెంపర్ వేసి ఉన్న ఆమె గదిలోకి జార్జి వెళ్ళేటప్పటికి ఆమె తన మంచంపై రెండు చేతులూ చెరొకవైపు చాచిపెట్టి వెల్లకలా పడుకొని ఉంది. గది పైకప్పు వైపు చూస్తూ ఏదో ఆలోచనలోకి జారినట్టుగా ఉంది.

జార్జి మాట్లాడడానికి ప్రయత్నిస్తుండగా అనుకోకుండా అతని దృష్టి ఆ గదిలోని ఒక పేము కుర్చీలోనున్న ఒక చిరిగిన పుస్తకంపై పడింది. అతని గదిలో ఒంటరిగానున్న సమయంలో గంటల తరబడి చదివిన ఎన్సైక్లోపిడియా పుస్తకమది. దానిలోని కొన్ని పేజీలు అతనికి కంఠతా అయిపోయాయి. కాకపోతే చదవాల్సిన పేజీలు ఇంకా చాలానే ఉన్నాయి. పుస్తకం ఏమైపోయిందో అని ఇన్ని రోజులు ఎంత గాభరాపడ్డాడు!

తన పుస్తకాన్ని అక్కడ చూసి దిమ్మెరపోయాడు. అలా అని తన పుస్తకం తన చేతికి వస్తుందని సంతోషించనూ లేదు. అతని దృష్టిలో ఆ పుస్తకం చాలా విలువైంది. కావాలనుకుంటే అటువంటిదే మరొక పుస్తకాన్ని ఏ సెకండ్ హ్యాండ్ పుస్తకాల షాపులోనైనా కొనుక్కొని

ఉండేవాడు. కానీ ఇదే వాల్యూమ్ అక్కడ దొరకదు కదా! అలా ఎప్పుడో, ఏ పది సంవత్సరాలకొకసారి జరుగుతుంది. నిజానికి పాలీకి ఆ పుస్తకం అంత పనికొచ్చేదేమీ కాదు. అదే జార్జి విషయానికొస్తే, మొత్తం (రెండు భాగాలతో కూడినది) పుస్తకం ఇస్తే తప్ప, ప్రపంచంలోని ఏ ఇతర విలువైన వస్తువునిచ్చినా తన వద్దనున్న పుస్తకాన్ని మారకం చేయలేదు.... చేయదు. ఇంతలా తన ఆ పుస్తకం, ఆరాధిస్తున్నప్పటికీ, కుర్చీలోనున్న పుస్తకాన్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకొని, ‘అరే! ఇది నా పుస్తకం! ఇక్కడికెలా వచ్చింది?’ అని అనగలదా! అలా అంటే ఏమవుతుంది? ఇద్దరి మధ్యా గొడవకు దారితీస్తుంది, దాంతో అతని భవిష్యత్తు ప్రశ్నార్థకమవుతుంది. ఎప్పుడైతే ఆ గదిలో తన పుస్తకాన్ని చూసాడో అప్పుడే పాలీ పట్ల అతని అభిప్రాయం మారిపోయింది. అందువల్లనే “ఏమిటిలా వచ్చావు, ఏం కావాలి?” అని పాలీ అడిగినప్పుడు “ఊరకనే.... నిన్ను చూద్దామనీ....” అంటూ నసిగాడు. అలా నసుగుతూ ఆ పుస్తకం వంక గానీ, ఆమె వంక గానీ చూడకుండా బయటకు వెళ్ళిపోయాడు. అతని ప్రవర్తన ఆమెకు వింతగా తోచింది. ఏమిటిలా ప్రవర్తిస్తున్నాడని కొంత కలవరపాటు చెందింది.

ఆ గది నుండి ఒక ఆత్మీయుడు వెళ్ళిపోయినట్లనిపించిందామెకు. ఆ పరిస్థితుల్లో ఆమెకు సరైన సలహానిచ్చే ఒక తోడు అనివార్యం. ఆ సలహా ఆమె జీవితాన్ని ఒక మలుపు తిప్పగలుగుతుంది. ప్రస్తుతం జార్జి తప్ప అటువంటి తోడు మరెవరూ కనిపించడంలేదామెకు.

పరిస్థితులలా ఉండగా ఒకరోజు ఆమె మిస్టర్ స్పైల్స్ ను కలుసుకోవడానికి అతని నివాసానికి వెళ్ళింది. అప్పటికే అతని ఇంటి యజమానురాలు అతనిని అనుమానిస్తోంది. అందుకని ఇద్దరూ పార్కుకు వెళ్ళారు. పాలీ ఒక బెంచీపై కూర్చుందామంటే వద్దు పక్కన ఉన్న పొదల్లో కూర్చుందామన్నాడు స్పైల్స్.

అతడు తనను బ్లాక్ మెయిల్ చేస్తున్నాడనుకుంది పాలీ.

ఆమె చుట్టూ చేతులు వేసి ఆమెనీ కష్టంలోనుంచి బయట పడేయడానికి తాను శతవిధాలా ప్రయత్నిస్తున్నట్టు ఆమెతో అన్నాడు. “నీ గురించి నేనేమీ ఆలోచించడంలేదనుకోకు, రాత్రింబవళ్ళు నీ గురించే ఆలోచిస్తున్నాను, సరిగా నిద్రబోవడం లేదు కూడా. నువ్వు అదే విషయాన్ని గురించి పదే పదే ఆలోచిస్తూ మనసు పాడుచేసు కుంటున్నావు, చిరాకుగా ఉంటున్నావు. హాయిగా ఈ మొక్కల మధ్య కూర్చొని అలా చందమామ వంక చూడు, ఎంత బాగుందో! ముందు ఆ పనికిరాని ఆలోచనల్ని నీ బుర్రలోనుండి తీసిపారెయ్. ఇంతకు ముందులా నువ్వు నన్ను ఇష్టపడడంలేదు కదూ! నీ ఒంటిపై ఇలా నేను చేయి వేస్తే నీకు ఆనందంగా లేదా? నన్ను నమ్ము, నిన్నీ సమస్య నుండి బయట పడేయడం నా ధర్మం. నిజానికి నీకూ దీంట్లో భాగస్వామ్యం ఉంది, అది వేరే విషయం. నేను దీనికో పరిష్కారం కనిపెట్టాను. చాలా సులువుగా, పైన ఒక్క పెన్నీ ఖర్చు చేయనవసరం లేకుండా, నీ అంతట నువ్వే చేసుకోగలవు. నువ్వే చేస్తావంటే, ఒక ఉల్లిపాయ తీసుకో....”

ఆమె తెల్లబోయినట్లు చూసింది అతడి వంక. అదేమీ పట్టించు కోకుండా అతడు తన మానాన తను చెప్పుకుపోతున్నాడు....

‘వంటగదిలో ఉండే ఒక మామూలు ఉల్లిపాయ తీసుకో.... అంతే పని అయిపోతుంది.... సింపుల్, ఏమంటావు?’ (ఇంకావుంది) ✽

2019 డిసెంబర్ 15న కోల్ కతాలో జరిగిన అఖిల భారత ప్రజాసాహిత్య, సాంస్కృతిక వేదిక ఆమోదించిన అవగాహనాపత్రం

మన ఆనందాలనూ, విషాదాలనూ, కష్టాలనూ, కన్నీళ్ళనూ, అగ్రహాల్నీ, భావోద్వేగాల్నీ, అభిప్రాయాలనూ కళలూ, సాహిత్యం ప్రతిబింబిస్తాయి. కళలూ, సాహిత్యమూ అనేవి కొందరు తలుస్తున్నట్లుగా ఎవరో కొద్దిమంది ప్రతిభావంతుల సృజన కాదు. అవి కోట్లాది ప్రజలు తమ జీవన పోరాటక్రమంలో చేసిన శ్రమ ఫలితంగా జనించిన సృజనాత్మక శక్తులు. అవి సామాజిక వాస్తవాలను ప్రతిబింబించే అత్యంత ప్రతిభావంతమైన సాధనాలు. అవి ప్రజల అంతరాత్మలను ప్రభావితం చేస్తాయి. వారి ఆలోచనాశైలిని నిశితపరుస్తాయి. అంతిమంగా అవి వారిని కార్యాచరణకు పురికొల్పుతాయి.

శ్రామిక జనావళి, శాస్త్రజ్ఞులు, రచయితలతోసహా కళాకారులు సంస్కృతీ నిర్మాతలు అని మాక్సింగోర్స్కి చెప్పినదాన్ని మేము స్వీకరిస్తాము. నమ్ముతాము.

గత కొన్ని యుగాలుగా, కళలూ, సాహిత్యమూ మరణశయ్యపై నున్న సామాజికశక్తులకు ఊపిరి పోయడంకానీ, లేక నూతన ప్రగతిశీల సామాజికశక్తులను బలోపేతపరచడంగానీ చేస్తున్నాయి. మరణశయ్యపై వున్న సామాజికశక్తులను బలపరిచే సాహిత్యాన్నీ, కళలనూ ఆనాటి పాలకులు పోషించారు. అయినా కాలక్రమేణా అవి తమ ప్రాముఖ్యతను కోల్పోయాయి. వాటి అభివృద్ధి నిరోధక స్వభావం వల్ల ప్రజలు అంతిమంగా వాటిని తిరస్కరించారు. మరోవైపు ప్రగతిశీల కళలూ, సాహిత్యమూ ఎన్నో ఒడుదుడుకులకు లోనయ్యాయి. కానీ అవి నూతన ప్రగతిశీల సామాజికశక్తులకు చేయూతనివ్వడం ద్వారా బలోపేతమయ్యాయి. ప్రజల ఆదరణను, ప్రశంసలను, చేయూతను అందుకున్నాయి.

ఈనాడు సామ్రాజ్యవాదం తన సరళీకరణ, ప్రపంచీకరణ, ప్రైవేటీకరణ విధానాలతో ప్రపంచంపై ఆధిపత్యాన్ని చలాయిస్తోంది. సామ్రాజ్యవాదులు ప్రత్యేకించి అమెరికా సామ్రాజ్యవాదులు. ప్రపంచ స్థాయిలో గంపగుత్తగా ఆర్థిక, ప్రాకృతిక, మానవవనరులన్నిటినీ లూటీ చేయడంలోనూ, కొల్లగొట్టడంలోనూ కేంద్రీకరించారు. దేశదేశాల హక్కులను అడ్డగోలుగా భగ్నం చేస్తున్నారు. ఆయాదేశాల ఆంతరంగిక వ్యవహారాలలో జోక్యం చేసుకుంటున్నారు. బెదిరింపులకు దిగుతున్నారు. ఉగ్రవాదానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడుతున్నామనీ, ప్రజాస్వామ్యాన్ని పునరుద్ధరిస్తామనీ, ప్రపంచ శాంతి, భద్రతలు కాపాడుతామని చెబుతూ ప్రపంచంపై తమ ఆధిపత్యాన్ని రుద్దడానికి సాయుధ దురాక్రమణలకు పాల్పడుతున్నారు. విముక్తి కొరకూ, ప్రజాస్వామ్యం కొరకు, శాంతి కొరకు, సోషలిజం కొరకు పోరాడుతున్న ప్రజలను అణచివేయడానికి, వారు అత్యంత తిరోగామి భావాలను, అభివృద్ధి నిరోధక సిద్ధాంతాలను,

జాతివివక్షను రెచ్చగొట్టే చర్యలనూ, కుల, మత, అరాచక, నేరస్థశక్తులను, ధోరణులను పెంచి పోషిస్తున్నారు.

మనదేశంలో వలసపాలన అంతమైనా కూడా ఒక సమగ్రమైన ప్రగతిశీల సాహిత్యమూ, కళలూ అభివృద్ధి కావడానికి అవసరమైన పరిస్థితులు ఏర్పడలేదు. అర్థవలస, అర్థభూస్వామ్య సామాజిక పరిస్థితులు నేటికీ కొనసాగుతూ జీవితంలోని ప్రతి అంశాన్నీ వక్రంగా ప్రభావితం చేస్తున్నాయి. సామ్రాజ్యవాదులు తమ విషపూరితమైన కలుపు మొక్కలలాంటి క్షీణ సంస్కృతినీ, భావాలనూ ప్రజల మెదళ్ళలోకి ఎక్కించడానికీ, తద్వారా తమ దోపిడీని, అణచివేతను కొనసాగించడానికి ఈ పరిస్థితులు ఒక సారవంతమైన నేలగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. అర్థభూస్వామ్య ఆర్థిక, సామాజిక సంబంధాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న శక్తులకు, సామ్రాజ్యవాద సంస్కృతిలో ఒక బలమైన వత్తాను లభించింది. ఫలితంగా ఆ శక్తులు సజీవంగా కొనసాగడానికీ, ప్రజాస్వామికశక్తులు, సంస్కృతి అభివృద్ధికానీయకుండా అడ్డుకోడానికి అవకాశం లభించింది.

మానవుడి ఆలోచనాసరళితోసహా, సమస్త ఆచరణ, వ్యక్తిగత లాభాలవేట స్థాయికి సామ్రాజ్యవాదం దిగజారింది. ఉన్నతమైన మానవీయ విలువలనూ, అత్యంత సున్నితమైన మానవ విలువలను, సంబంధాలను అది అమానవీయం చేసింది. వాటిని వ్యాపారంగా మార్చివేసింది. మొత్తం జీవితాన్ని వ్యాపార సరుకుగా చేసేసింది. సామ్రాజ్యవాద లూటీకి, పీడనకు అనుగుణంగా ప్రజల మెదళ్ళు తీర్చిదిద్దబడుతున్నాయి; కంట్రోలు చేయబడుతున్నాయి. ఈనాడు మన విద్యావిధానం, శాస్త్రపరిశోధనలూ, ప్రసార, ప్రచార సాధనాలు, సాహిత్యమూ, కళలూ, సంస్కృతీ అన్నీ సామ్రాజ్యవాద దాడికి గురవు తున్నాయి. పాశ్చాత్య సంస్కృతిని బానిసబుద్ధితో ప్రశంసించడమూ, మాతృభాషలను తృణీకరించి ఇంగ్లీషు భాషా వ్యామోహంలో పడటమూ, వస్తు వ్యామోహ సంస్కృతిలో మునిగిపోవడమూ, వ్యక్తి కేంద్రంగా ఆలోచించే ధోరణి ప్రదర్శించడమూ, అమెరికావారి పతన సాంస్కృతిక పద్ధతులపట్ల అభిరుచిని పెంచుకోవడమూ, జీవితానికీ, సమాజానికీ సంబంధించిన సమస్యల విషయంలో అత్యంత స్వార్థపూరితంగా వుండటం, సామాజిక సమస్యలను పట్టించుకోకపోవడం, సమాజంపట్ల బాధ్యతారహితంగా ప్రవర్తించడం లాంటి ధోరణులు పెరిగిపోతున్నాయి. మత్తుమందులకు బానిసలైపోవడం పబ్, బూతు సంస్కృతికి లోనుకావడం, స్త్రీలను తమ శారీరకవాంఛలను తీర్చే వస్తువులుగా పరిగణించడమూ, ప్రకటనల్లో, సినిమాల్లో, ప్రసార, ప్రచార మాధ్యమాల్లో అసభ్యతను ప్రోత్సహించడమూ, సుఖవాదాన్ని ఆశ్రయించడమూ, మతాలకూ, నాగరికతలకూ మధ్య యుద్ధం అనే సాకుతో మత ద్వేషాన్ని, ముఖ్యంగా

ముస్లింవ్యతిరేక ద్వేషాన్ని వ్యాపింపచేయడం జరుగుతున్నది. ఇవన్నీ సామ్రాజ్యవాద సంస్కృతిలో భాగమే. ఈ క్రమంలో, ప్రజలను, సామాజిక శక్తులను సాంస్కృతికంగా నిరాయుధులుగా మార్చడానికి ప్రజల మనసులను విషపూరితం చేస్తున్నారు. సామ్రాజ్యవాదులు మనదేశంలో పనిచేస్తున్న అసంఖ్యాకమైన స్వచ్ఛంద సంస్థలకు నిధులు అందిస్తున్నారు. ఆ సంస్థలు వేలాది పద్ధతులనుపయోగించి, అధునికానంతరవాదం లాంటి సిద్ధాంతాల ద్వారా ప్రత్యక్షంగానూ, పరోక్షంగానూ ప్రజల ఆలోచనలపై దాడులు చేస్తూ, ప్రజలను గందరగోళపరుస్తూ, వారిలో విశ్వాసాన్ని సడలేట్లు చేస్తూ, ప్రగతిశీల భావాలను, ప్రజాస్వామిక జాతీయ ఆకాంక్షలను, ప్రజా ఉద్యమాలను, వాటి నాయకత్వాలను తునాతునకలు చేస్తుంటాయి. సామ్రాజ్యవాదులకు ఊడిగం చేయటంలో భాగంగా భారత పాలకులు తమ సేవాతత్పరతను కొనసాగిస్తున్నారు.

ప్రపంచంలోనే భూస్వామ్య విధానమనేది చారిత్రకంగా కాలదోషం పట్టిన సామాజిక వ్యవస్థ. కాని భారతదేశంలో ప్రజాస్వామిక సంస్కరణలు పూర్తిస్థాయిలో జరగకపోవడం వల్ల, మన ప్రజలు భూస్వామ్య దోపిడీ, అణచివేతలకు గురౌతున్నారు. మహిళలు రెండవశ్రేణి పౌరులుగా వ్యవహరింపబడుతున్నారు. వారు శ్రమ దోపిడీతోపాటు పితౄస్వామిక సంస్కృతి చేత కూడా అణచివేతలకు, దోపిడీకి గురవుతున్నారు. దేశంలో అస్పృశ్యత, వివక్ష, అణచివేతలాంటి వికృతమైన అంశాలతో కులవ్యవస్థ కొనసాగుతోంది. దళితులపై, ఆదివాసీలపై, స్త్రీలపై అత్యాచారాలు నిరంతరం కొనసాగుతున్నాయి. పాలకవర్గాలు తమ అగ్రకుల దురభిమానంతో ప్రజల్లో కుల విభజనను కొనసాగిస్తున్నారు. పితౄస్వామిక విధానం స్త్రీలను అసమానత్వం, వివక్ష, అణచివేతలకు గురిచేస్తోంది. ఉత్పాదక శ్రమే జ్ఞానాన్ని, సృజనాత్మకతను, నైపుణ్యాలను సమకూర్చే అసలు వనరు అన్న వాస్తవాన్ని తిరస్కరిస్తూ, ఆధ్యాత్మికత ముసుగులో అన్నిరకాల అంధ విశ్వాసాలను వ్యాపింపచేస్తున్నారు. ప్రాచీన సంస్కృతిని, వారసత్వాన్ని గౌరవించడం అన్న పేరుతో, అశాస్త్రీయమైన, అహేతుకమైన భావాలు, విశ్వాసాలు, ఆచారాలు, సంప్రదాయాలు మొదలైన మతపరమైన, విద్యాపరమైన, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు స్థిరపడేట్లు చేస్తున్నారు. పాలకవర్గాలు ప్రజల వ్యక్తిగత విశ్వాసాలను, అమాయకత్వాన్ని ఉపయోగించి వారిలో వెనుకబాటుతనాన్నీ, అభద్రతను కల్పించడానికి పోటీపడుతున్నాయి. భక్తి పరిశ్రమను స్థాపించి ప్రజలను శాశ్వతంగా వారి వాస్తవ సమస్యల పరిష్కారాలను పక్కదారి పట్టించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి. ఇవన్నీ భూస్వామ్య సంస్కృతిలో భాగమే.

దేశంలో ఆదివాసీలు నిర్లక్ష్యానికి గురవుతున్నారు. అభివృద్ధి పేరుతో వారి జన్మభూమి నుండి వారిని తరిమివేసే చర్యలు ప్రభుత్వాలు చేపడుతున్నాయి. సమష్టితత్వంపై ఆధారపడిన వారి జీవన విధానాన్నీ, తాత్వికతనూ, సంస్కృతినీ, భాషలనూ, సాహిత్యాన్నీ అభివృద్ధి చేయాలి.

ఆ విధంగా సామ్రాజ్యవాదుల క్షీణ సంస్కృతి, తిరోగామి భూస్వామ్య సంస్కృతి విడివిడిగానూ, సంయుక్తంగానూ కలిసి ప్రజాస్వామిక, జాతీయ, ప్రగతిశీల సంస్కృతి పురోగమనాన్ని అడ్డుకుంటున్నాయి. ప్రసార, ప్రచార మాధ్యమంలో ప్రధానంగా వున్న ఎలక్ట్రానిక్ మరియు పత్రికారంగం ఈ ఆందోళనకరమైన పరిస్థితిని

పట్టించుకోవడంలేదు. కనుకనే, భూస్వామ్య, సామ్రాజ్యవాదశక్తుల అణచివేత, దోపిడీలకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలను ఉత్తేజపరిచే ప్రధానమైన పాత్రను ప్రజాకళలు, సాహిత్యం నిర్వహించాల్సిన బాధ్యత వుంది. ఈ శక్తులకు వ్యతిరేకంగా చేసే ప్రతిఘటన, పోరాటంలో భారతీయ ప్రజలకు మహత్తర వారసత్వం వుంది. మనం రచయితలుగా, కళాకారులుగా పోరాడుతున్న విశాల ప్రజారాశుల అవసరాలకనుగుణంగా ఒక సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమాన్ని నిర్మించాల్సిన బాధ్యత స్వీకరిద్దాం.

1936 నుండి మనదేశంలోని అభ్యుదయశక్తులు ప్రగతిశీల సాహిత్య ఉద్యమాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి సంఘటిత కృషిని కొనసాగిస్తున్నాయి. ఇవి ఒక విలువైన సాహిత్య సంపదను సృష్టించాయి. సాహిత్య సృజనకూ, కళల సృష్టికీ అంతులేని వనరులూ, మూలాలు సమాజంలోనూ, జీవితంలోనూ, శ్రామికుల పోరాటాల్లోనూ, ఇంకా ఇతర అణచబడ్డ కాయకష్టం చేసే ప్రజల్లోనూ వుంటాయన్న అవగాహనను అవి కల్పించాయి. అంతేగాక మరణశయ్యపైనున్న సామాజికశక్తులకూ, నూతన సామాజికశక్తులకు మధ్య గల వైరుధ్యాలను, సంఘర్షణలను, సామాజిక జీవితాన్ని ఎలా అధ్యయనం చేయాలి, ఎలా విశ్లేషించాలి అన్న విషయాన్ని రచయితలకు, కళాకారులకు అవి నేర్పాయి. తద్వారా నూతన సామాజికశక్తులను అత్యంత ప్రభావితం చేసే ఊపునూ, బలాన్నీ ఇచ్చే సాహిత్య, కళారూపాల సృజనను అభివృద్ధి చేసాయి. తన దీర్ఘకాల పయనంలో ప్రగతిశీల సాహిత్య సాంస్కృతిక ఉద్యమం అత్యంత ఉన్నత శిఖరాలనందుకొంది. అనేక ఒడుదుడుకులను, అపమార్గాలనూ ఎదుర్కొన్నాయి. ఎన్నోరకాలుగా పక్కదారులు పట్టింది. మొత్తంమీద అది ఈనాటి మన ఉద్యమానికి అత్యంత విలువైన అనుభవాలను, గుణపాఠాలను అందించింది.

ఈనాటి ప్రజాసాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమం మన సమాజంలో సాంఘికంగా, సాంస్కృతికంగా మౌలికమైన మార్పులను కోరే శ్రామికుల, రైతుల, మధ్యతరగతి ప్రజల, అణచబడ్డ ప్రజల ఆకాంక్షలకు, కోర్కెలకు, పోరాటాలకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తోంది. అది మన ప్రజానీకాన్ని సామ్రాజ్యవాద క్షీణ సంస్కృతి సంకెళ్ళ నుండి, భూస్వామ్య తిరోగామి భావాల సంస్కృతి నుండి విముక్తం చేసి ప్రజాస్వామికమైన, స్వతంత్రమైన, లౌకికమైన, సంపద్యంతమైన దేశ నిర్మాణానికి బాటలు వేయాల్సిన సవాలును ఎదుర్కొంటోంది. అటువంటి వ్యవస్థను నూతన ప్రజాతంత్ర సమాజం మాత్రమే అటువంటి పరిస్థితులను ఏర్పరచగలదని, అటువంటి సమాజం మాత్రమే అసమానతలు, దోపిడీ, పీడనలు యుద్ధాలు లేని వ్యవస్థ వైపు మన ప్రజలను నడిపించగలదని అనుభవాలు మనకు తెలియచేస్తున్నాయి.

హిందూ మతోన్మాదశక్తులు దేశంలో కొన్నాళ్లుగా 'తమ కార్యకలాపాలను ముమ్మరంగా సాగిస్తున్నారు. వీరు హిందూత్వ, హిందూ రాజ్య నినాదాలు, గోరక్షణ పేరిట సాగించే మూకదాడులు, ఒకే జాతి, ఒకే సంస్కృతి, ఒకే భాష, ఒకే జీవనశైలి నినాదాలు, జాతీయత పేరిట, పూర్వ వైభవం పేరిట వ్యాపింపజేస్తున్న ఉన్మాదపూరిత, అశాస్త్రీయ విశ్వాసాలు, ప్రగతిశీల, ప్రజాతంత్ర మేధావులపై చేస్తున్న భౌతిక దాడులు - అన్నీ దేశాన్ని, ప్రజలను మతపరంగా చీల్చడానికి, కొన్ని మతాలవారిని, ప్రత్యేకించి, ముస్లిం ప్రజలను రెండవ శ్రేణి పౌరుల

స్థితికి, భద్రతారహిత స్థితికి నెట్టడానికి, జాతుల మధ్య వివక్షలు, విద్వేషాలు ప్రేరేపించడానికి దారితీస్తాయి. శ్రామిక పీడిత ప్రజలను విభజించి - పాలించడానికి దోపిడీ పాలకులు చిరకాలంగా అమలు జరుపుతున్న ఎత్తుగడల్లో ఒక భాగమే యివన్నీ. నేటి పాలకులు ఒక వైపున ఈ శక్తులకు మద్దతు, ప్రోత్సాహం అందిస్తూనే, మరోవైపున ప్రజల హక్కులను, పోరాటాలను కాలరాస్తున్నారు; ఫాసిస్టు నిర్బంధ పద్ధతులకు పాల్పడుతున్నారు. ప్రజా సాహిత్యం - కళలు వీటికి వ్యతిరేకంగా పోరాటం సాగిస్తున్న శ్రామిక, పీడిత ప్రజలపక్షాన నిలుస్తాయి.

కనుక :

1. మనం భూస్వామ్య, సామ్రాజ్యవాద దోపిడీ, పీడనలను అంతం చేయాలన్న సామాజిక లక్ష్య మార్గదర్శకత్వంలో సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి నిబద్ధులవుదాం.

2. అణచివేతలకు గురై, కాయకష్టం చేసుకునే ప్రజానీకం ప్రజాస్వామ్యం కోసం, విముక్తి కోసం, సోషలిజం కోసం, శాంతి కోసం పోరాటం సాగించే క్రమంలో, అభివృద్ధి చేసిన మానవీయ, ప్రగతిశీల సాహిత్యానికీ, కళలకూ, సంస్కృతికి వారసులుగా మనం ప్రకటించుకుందాం.

3. 1857 నాటి మొదటి భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం ముందూ, ఆ తర్వాతా వెల్లువెత్తిన తెలంగాణ, నక్సల్బరీ లాంటి వివిధ పోరాటాలే గాక, పేద రైతాంగం, కార్మికులు, ఆదివాసీలు, స్త్రీలు, విద్యార్థులు, యువజనులు, దళితులు, మైనార్టీలు, మధ్యతరగతివారు చేసిన పోరాటాల ఉత్తేజంతో పరిధవిల్లిన దేశ చరిత్ర పొడవునా భారత సంస్కృతి, కళలు సాహిత్యంలోని ప్రజాస్వామిక, దేశభక్తియుత విలువలను మనం సొంతం చేసుకుందాం.

4. ప్రగతిశీల, ప్రజాస్వామిక సంస్కృతి, సాహిత్యం, కళల సృష్టికి మనదేశంలోని వివిధ జాతుల ప్రజలు సమకూర్చిన సంపదను స్వంతం చేసుకుందాం. వారి వారి ప్రత్యేకతలను రూపాలను గౌరవిస్తూ, వారి సాహిత్యం, సంస్కృతి, కళల్లోని భూస్వామ్య వ్యతిరేక, సామ్రాజ్యవాద వ్యతిరేక అంశాలను మరింత సంపద్వంతం చేయడానికి ప్రయత్నిద్దాం.

5. మనం మతోన్మాదాన్నీ, ఛాందసవాదాన్నీ, అసమానతలనూ, మతవిద్వేషాన్నీ, మత, కుల వివక్షనూ వ్యతిరేకిస్తాం. ప్రజాస్వామిక, లౌకిక, శాస్త్రీయ సంస్కృతిని బలపరుస్తాం. సాహిత్య, కళారూపాలను ఉపయోగించి, పీడితవర్గాల, తెగల ఐక్యతను బలోపేతం చేస్తాం.

6. ఏ భాష అయినా ఒక ఉమ్మడి భౌగోళిక ప్రాంతంలో నివశిస్తున్న ప్రజల సామూహిక ఉత్పాదక శ్రమ యొక్క అద్భుతమైన సృజన అని మేం భావిస్తాం. ఆ భాష ఆ ప్రజల, ఆ జాతి ఉచ్చాస నిశ్వాసలే. అది వారి జీవితాలకు, వారి పోరాటాలకు, వారి గెలుపు ఓటములకు, ఆశలకు ప్రతిరూపంగా వుంటుంది. అది వారి సంస్కృతి, చరిత్ర, మేధోపరమైన ఆవిష్కరణలకు ఒక వాహకం లాంటిది.

జ్ఞాన సముపార్జనకూ, నైపుణ్యతా సాధనకూ మాతృభాష అత్యంత ప్రతిభావంతమైన సాధనం. ప్రజలభాషను కాలదన్ని, ఇంగ్లీషును వారిపై రుద్దటం విశాల ప్రజారాశులపట్ల చేస్తున్న సాంస్కృతిక నేరం.

విద్యావిధానంతో అన్ని స్థాయిల్లోనూ మాతృభాష బోధనా మౌళికం వుండాలన్నది మా డిమాండ్. పరిపాలన వాడైనా ప్రజల జరిగితే సాధారణ ప్రజలకు విషయాలు అర్థమౌతాయి. జ్ఞానం అందుబాటులో వుంటుంది.

భాషలన్నీ సమానమని మేం గుర్తిస్తాం. భాషలన్నీ చూడటాన్ని మేం వ్యతిరేకిస్తాం. మాతృభాషను అభివృద్ధి చేసి ఇంగ్లీషుతో సహా తాను కోరిన ఏ భాషనైనా నేర్చుకునే హక్కు గుర్తిస్తాం.

సంపద్వంతమైన వందలాది భాషలూ, మా దక్షిణాన భాషల ఒక పూల ఉద్యానవనంగా భాసిల్లుతోంది. భారతీయ భాషలను అభివృద్ధికి పాలకవర్గాలు అన్నిరకాల అడ్డంకులు పెట్టాయి. వివిధ జాతులు, అణచబడ్డ, శ్రామిక ప్రజానీకపు మత, మతాల చేయడానికీ, అసమానులం అన్న భావోద్వేగాలకు రెచ్చగొట్టడానికి పాలకులు మన దేశంలో గల వివిధ భాషల ఉపయోగించుకుంటున్నారు. మనం అన్ని భాషలూ పరిపూర్ణంగా వికసించడానికి సహాయపడతాం. భాషల మధ్య గౌరవించి, భూస్వామ్య వ్యవస్థకూ, సామ్రాజ్యవాదానికీ వ్యతిరేకం చేసే ఉమ్మడి పోరాటాలు చేసే క్రమంలో అన్ని భాషలూ కలిసి మధ్య ఐక్యతను బలోపేతం చేయడానికి అన్ని జాతులూ భాషలూ సర్వతోముఖంగా వికసించడానికి తోడ్పడుతాం.

7. మన విశాల భారతదేశంలో ప్రాచీన, ఆధునికంగా భాషల్లోనూ మహోన్నత సాహిత్యం వుంది. అది మన ప్రజల జీవిత పోరాటాలనూ, సృజనాత్మకంగా ప్రతిబింబిస్తూ వుంది. మన సాహిత్యాన్ని పరిరక్షిస్తూ దానిని ఈనాటి మన సమాజంలో ప్రసాదించే సామాజిక మార్పులకుగుణంగా ఉపయోగించుకుంటూ సృజన కళారూపాలైన నృత్యం, సంగీతం, నాటకరంగం, టెలివిజన్, మొదలైన వాటిని శ్రద్ధతో నేర్చుకొని సంపద్వంతం చేస్తాం. కళలలో కళాకారులు అభివృద్ధి చేసిన అసంఖ్యాకమైన విశిష్టతలూ, కళారూపాలు ఈనాటి ప్రజల పోరాటాలకు ఆ మార్పులకు కళారూపాలకు గొప్ప వనరుగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. ప్రజల కళారూపాలు ఈనాటి సమాజంలో మౌలికమైన మార్పులకు బహుధా ఉపయోగపడుతున్నాయి. వీటికి దోపిడీకి గురైన దళితుల రాశులను ఉత్తేజపరిచే శక్తి వుంది. కనుక వీటిని అభివృద్ధి చేయడం విస్తృతంగా వీటిని ఉపయోగించడానికీ మనం ఉత్సాహపడుతాం.

8. పీడనకు గురైన శ్రామికుల జీవితానుభవాలను, పోరాట సాహిత్య, సాంస్కృతిక రూపాల సృజనకు ఉపయోగించుకుని వారి బాధలలో, సంతోషాలలో, పోరాటాలలో వారి ముగ్ధత, బలం వారితో మిళితమైపోడానికీ, వారిని అత్యంత సన్నిహితంగా కలుపు చేయడానికీ, వారి కష్టాలనూ, ఆకాంక్షలనూ, పోరాటాలను కలుపు విశ్లేషించడానికీ, వాటిని మన సాహిత్య, కళాసృజనకు ఉపయోగించడానికీ కట్టుబడి వున్నాం. అంతిమంగా ప్రజల జీవితానుభవాల భవిష్యత్తును తీర్చిదిద్దుకుంటారని మనం నమ్ముతాం.

9. ఈనాడున్న పీడక వ్యవస్థను అంతమొందించడానికి మన పోరాటాలకు బలాన్నీ, చలనాన్నీ సమకూర్చడానికి మన మేల మన కళాత్మక, సాహిత్య సృజనతో ప్రజల్లో మిళింపబడాలి.

10. అఖిల భారత సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమంలోకి ఇంకా విస్తృతంగా రచయితలను, కళాకారులను, ఇంకా ఇనుమడించిన ఉత్సాహంతో సమీకరించడానికి ప్రయత్నిద్దాం.

11. ప్రజాస్వామ్యం కోసం, స్వాతంత్ర్యం కోసం, అణచివేత, దోపిడీ యుద్ధాలు లేని సమాజం కోసం పీడిత, శ్రామికులు చేస్తున్న పోరాటాలకు మన సంఘీభావాన్ని ప్రకటిస్తున్నాం. సామ్రాజ్యవాదుల, ప్రత్యేకంగా అమెరికా సామ్రాజ్యవాదుల యొక్క జోక్యందారీ విధానాలను, బెదిరింపులను, సాయుధ దురాక్రమణలను, యుద్ధాలను మనం వ్యతిరేకిస్తాం. ఈ సామ్రాజ్యవాదులు ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల్లోని ఆర్థిక, ప్రాకృతిక, మానవవనరులపై తమ దోపిడీని, కంట్రోలును, ఆధిపత్యాన్ని రుద్దడానికి చేసే ప్రయత్నాలను వ్యతిరేకిస్తాము.

సామ్రాజ్యవాదం నిరంతరం తీవ్రతరం చేస్తున్న సాంస్కృతిక దాడులకు, ప్రతీఘాతకశక్తులు భారత ప్రజల ప్రగతిశీల ప్రయాణాన్నీ అడ్డుకోడానికి చేసే ప్రయత్నాలకూ ఈ మా ఉద్యమం దీటైన ప్రతిస్పందన అని ప్రకటిస్తున్నాం.

ప్రజాసంస్కృతి కోసం, కళాకారులూ, రచయితలూ ఐక్యం కండి!

ప్రజాసంస్కృతి వర్ధిల్లాలి!

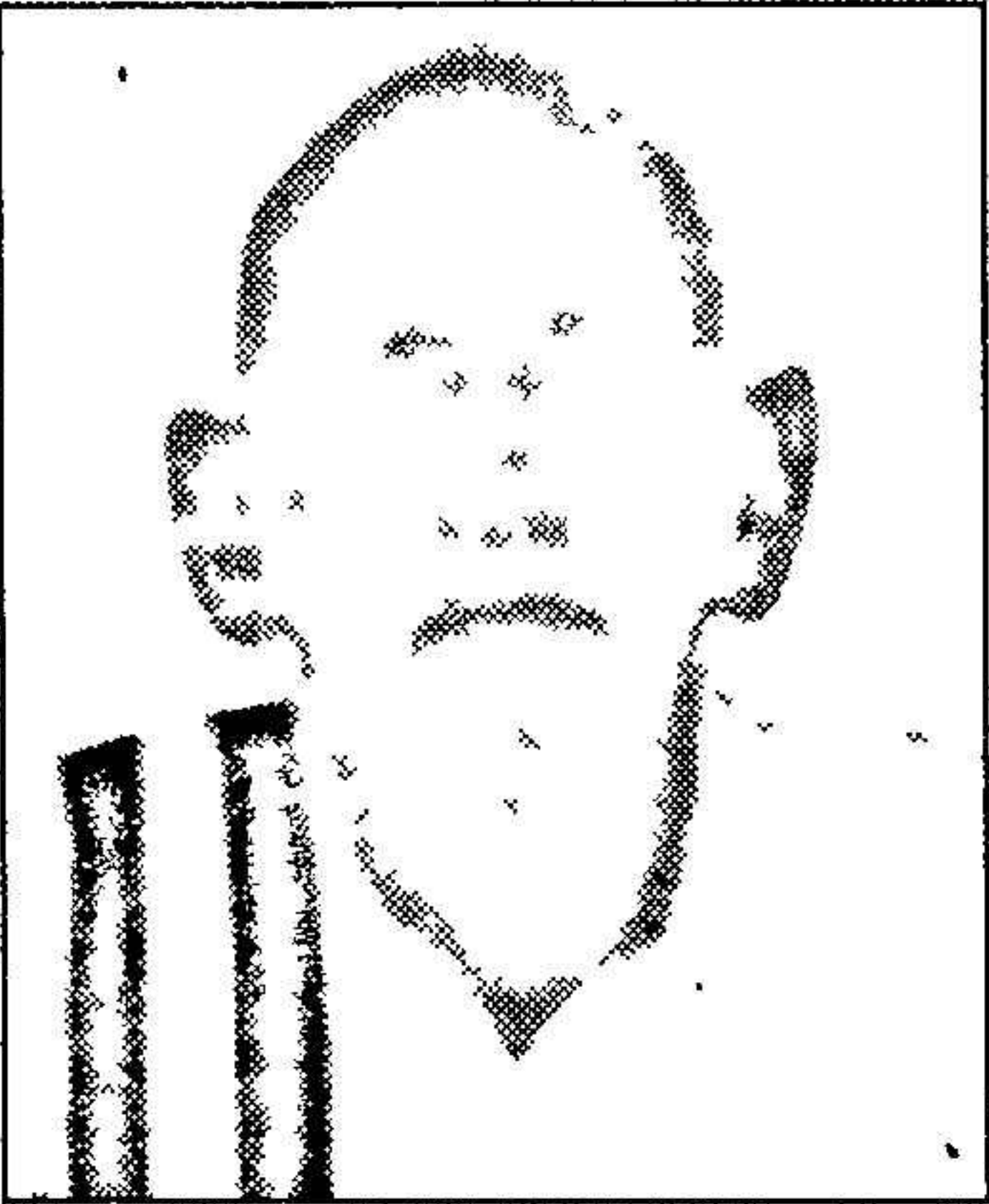
ప్రజా ఉద్యమాలు వర్ధిల్లాలి!

ప్రజాసాహిత్య సాంస్కృతిక ఉద్యమం వర్ధిల్లాలి!

సజ్జా నారాయణరావుగారి

ఆరవ వర్ధంతి

12 జనవరి 2014న కృష్ణాజిల్లా నాగాయలంక గ్రామంలో సజ్జానారాయణరావుగారు తన 90వ ఏట మరణించారు. 1924లో జన్మించిన వీరు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ అభిమానిగా ప్రయాణించారు. వీరి భార్య సజ్జా సుబ్బమ్మగారు తన భర్త జ్ఞాపకంగా 'ప్రజాసాహితీ'కి రూ. 25 వేలు శాశ్వతనిధి సమకూర్చారు. వీరికి ఒక కూతురు. ఇద్దరు కొడుకులు. వీరిది 'ప్రజాసాహితీ'ని ప్రారంభం నుండి అభిమానించే కుటుంబం. నారాయణరావుగారి ఆరవ వర్ధంతి సందర్భంగా వారిని 'ప్రజాసాహితీ' గుర్తు చేసుకుంటోంది.

కవి

అమ్మమ్మో....

- ఓవీవీయస్

అమ్మమ్మో ఉల్లిపాయలే.... ఓయమ్మో....
సామాన్యులకందనివ్వరే.... మాయమ్మో....
వేలయేళ్ళ జట్టుగాడినే.... ఓయమ్మో....
తెగదెంపులు చేయమంటరే.... మాయమ్మో....

కూరగాని, చారుగాని, రోటిపచ్చడైనగాని
బిరియానీ సాంబారు.... ప్రజలు తినే ఆహారం
ఉల్లిపాయ లేని వంట వంటెందుకు బొతాది?!....
గంజిలోన ఉల్లిపాయ దోచే ఆ దొంగలెవరు?!....

॥ అమ్మమ్మో ॥

ఉల్లిపాయ కేవలము ఆహారమే కానేకాదు
సుగరుగాని, బీపీగాని బ్యాడు కొలెస్ట్రాలుగాని
ఉల్లిపాయ కూడా ఒక మంచి మందు అంటున్నారు
తల్లికూడ చేయలేని మేలు చేయునంటారు

॥ అమ్మమ్మో ॥

దిగుబడి తగ్గింది అనీ, వర్షాలే కారణమని
పంగనామాలు పెట్టి బాకాలే ఊదుతారు
ఆహారభద్రతంటూ చట్టాలే చేస్తారు
బ్లాకు మార్కెటుగాళ్ళకు వంతపాడుతుంటారు

॥ అమ్మమ్మో ॥

ముక్కుమీద వేలేస్తారు.... ఉల్లి తినుట తప్పంటారు
తినకపోతే చస్తావా!!.... అంటూ గదమాయిస్తారు
సామాన్యుని బతుకులోన నిప్పులూదుతున్నారు
కార్పొరేటు రాబందుల కాళ్ళు నాకుతున్నారు

॥ అమ్మమ్మో ॥

ఉల్లిపాయ ధరలకు రెక్కలు కట్టేశారు
ఆకాశంలో చూడని వెక్కిరిస్తు ఉన్నారు
బహుళజాతి కంపెనీల సాగిలపడిపోతున్నారు
అవి తీసే గోతులలో ప్రజల దూకమంటారు

॥ అమ్మమ్మో ॥

ఐదేళ్ళ నాటకాలు, ప్రజాస్వామ్య బూటకాలు
ఎల్లకాలమూ అవి, సాగవింక తెలుసుకోండి
ప్రజల రక్తముడుకుతుంది, జనం శక్తి పెరుగుతోంది
చమట జట్టుకడుతున్నది.... జాతి మేలుకుంటున్నది.

'సోషలిస్టు భారతదేశంలో మరణించాలని వుంది' ఇది కైఫీ అజ్మీ ఆకాంక్ష

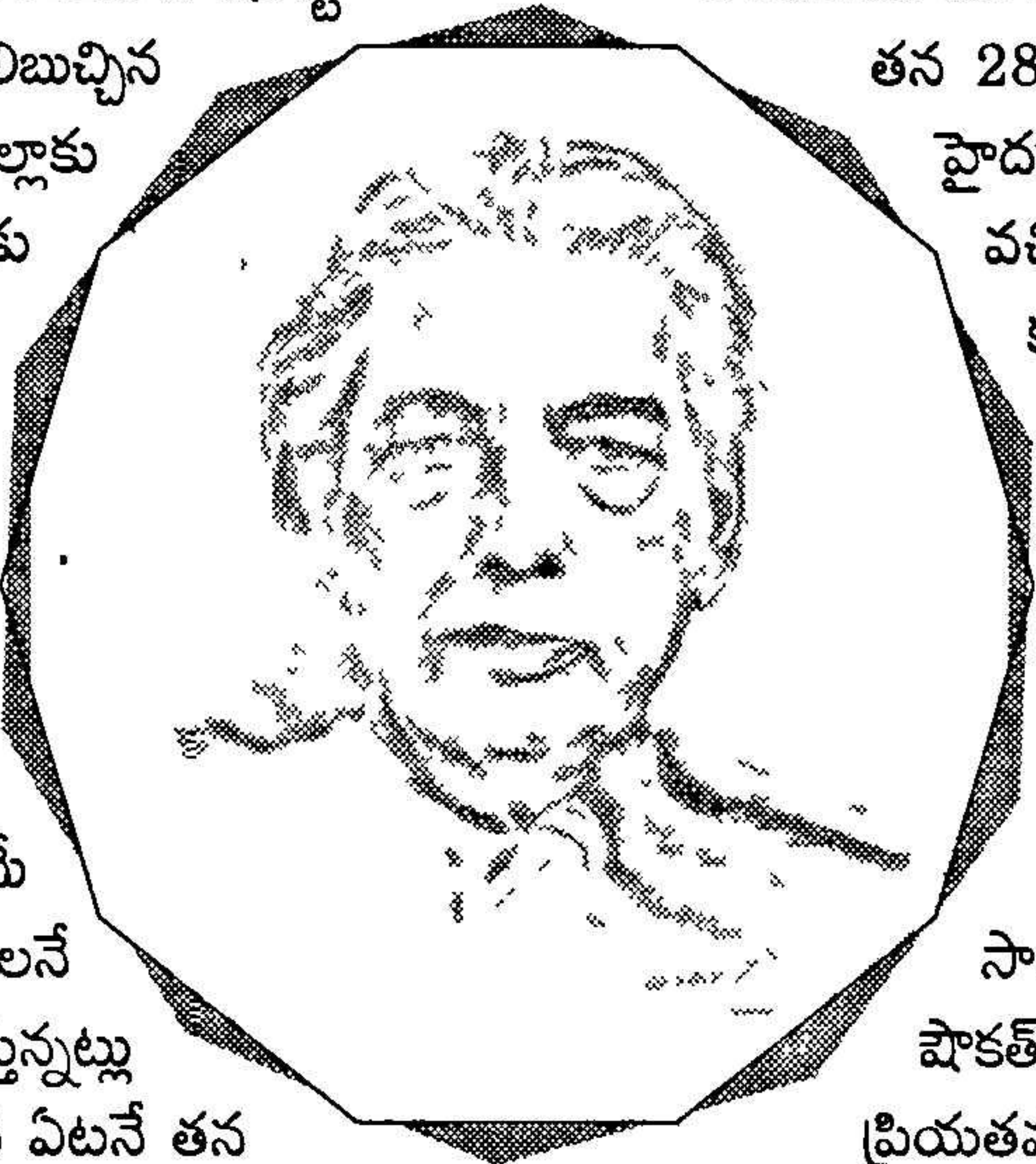
- కైఫీ అజ్మీ

20వ శతాబ్దపు ప్రముఖ ముషాయిరాలలో పాల్గొన్న ప్రముఖ ఉర్దూ కవి కైఫీ అజ్మీ (14 జనవరి 1919 - 10 మే 2002) శతజయంతి సందర్భంగా ముగింపు ఈ జనవరిలో. హిందీ సినిమాలతో పరిచయం వున్న ఈనాటి యువతరానికి కైఫీ అజ్మీ కేవలం సినిమా పాటల రచయితగా మాత్రమే తెలుసు. తెలుగునాట శ్రీశ్రీని కూడా ఈనాటి యువత సినిమా పాటల రచయితగా మాత్రమే గుర్తుపెట్టుకుంటుంది. కాని వీరిద్దరూ ఒకరు ఉర్దూలోనూ, మరొకరు తెలుగులోనూ గొప్ప సాహిత్యకారులన్న విషయం యువతరానికి తెలియాలి.

"నేను బానిసత్వం అనుభవిస్తున్న భారతదేశంలో పుట్టాను. లౌకిక స్వతంత్ర భారతదేశంలో జీవించాను. బతికి బాగుంటే సోషలిస్టు భారతదేశంలో మరణిస్తాను" అనే ఆకాంక్షను వెలిబుచ్చిన కైఫీ అజ్మీ, ఉత్తరప్రదేశ్ లోని అజంఘర్ జిల్లాకు చెందిన మిజ్వాన్ గ్రామంలో షియా తెగకు చెందిన జమీందార్ ముస్లిం కుటుంబంలో సయ్యద్ అఖ్తర్ హుసేన్ రిజ్వీగా జన్మించాడు. నీలిమందు పంటను వ్యతిరేకించిన తాతగారి వలసపాలన వ్యతిరేక భావాలు కైఫీకి బాల్యంలోనే వంటబట్టాయి. బ్రిటీష్ కలెక్టర్ వస్తుంటే, నల్లజెండా ప్రదర్శన జరిపినందుకు బాలుడనే కారణంతో ఈత బెత్తాల శిక్ష మాత్రమే అనుభవించాడు. ఎలాగైనా అరెస్టు కావాలనే ఉద్దేశంతో బాంబులు తయారుచేస్తున్నట్లు నమ్మించడానికి ప్రయత్నించాడు. తన 11వ ఏటనే తన మొట్టమొదటి గజల్ రాసి, ఒక ముషాయిరాలో పాల్గొనడానికి ఆహ్వానం సంపాదించి, దానిని చదివి పెద్దల ప్రశంసలు అందుకున్నాడు. అయితే ఆయన తండ్రి మాత్రం, ఆ గజల్ పెద్దన్నయ్యదనీ, తనదని చెప్పి కైఫీ చదివాడనీ అనుకున్నాడు. తాను దానిని రాయలేదని, ఆ పెద్దన్నయ్య చెప్పగా, తండ్రి కైఫీ కవితా రచనాశక్తిని పరీక్షకు పెట్టి, తాము చెప్పిన ఛందస్సులో గజల్ రాయమనగా అలా రాసి ఇచ్చిన గజల్ ఆ తర్వాత కాలంలో అవిభక్త భారతదేశంలో ఒక గొప్ప గజల్ గా ప్రశంసింపబడింది. దానిని ప్రముఖ గజల్ గాయని బేగం అఖ్తర్ పాడటంతో ప్రాచుర్యాన్ని పొందింది.

హైస్కూలు చదువు వదిలేసి 1942 నాటి క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలోకి దూకాడు కైఫీ. తండ్రి తన కొడుకుని మత ప్రచారకునిగా చేయాలని లక్నోలోని మదరసాలో చేరిస్తే, అతను మతాలను నమ్మని మత వ్యతిరేకి అయిన కమ్యూనిస్టుగా ఎదిగాడు. విద్యార్థిగా అభ్యుదయ రచయితల కథాసంపుటి 'అంగారే' చదివి ఉత్తేజితుడయ్యాడు. దానిని

బ్రిటీషు ప్రభుత్వం ఆ తర్వాత నిషేధించింది. 1947 లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యత్వం పొందాడు. ఆ సవరణలో అభ్యుదయ రచయితలు ఇతనిలోని కవనిని గుర్తించి స్వీకృతి ప్రోత్సాహం అందించారు. తన 24వ ఏట కాశ్మీర లోని కర్మాగారాల ప్రాంతంలో పూర్తికాలం కార్మిక గా కృషి చేశా తర్వాత ఆయన కార్యస్థానం బొంబాయికి మారింది. ముంబై రంగంలో పనిచేస్తూ, దేశంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో యాత్రలు చేసి పాల్గొనేవాడు. బొంబాయి నుండి వస్తున్న పార్టీ పత్రిక 'క్వామి (Quami Jung) కు ఆలీ సర్దార్ జాఫ్రీతో పాటు అందించేవాడు. దీనికి సంపాదకుడు సజ్జద్ జహీర్ 1

తన 28వ ఏట ఒక ముషాయిరాలో పాల్గొని హైదరాబాదు వచ్చాడు. ఆ ముషాయిరా వివరించిన షౌకత్, ఆయన చదివి కేరళ కవిత విని ఆయనను ప్రేమించి, చేసుకుంది. అప్పటికే ఆమెకు మరొక వివాహం నిశ్చయమైంది అయినా ఆమె విడవలేదు. ఆమె తండ్రి, తండ్రి తీసుకువెళ్ళి కైఫీ పూర్తికాలం కార్మికంగా న్నానాలగదే వున్న ఒక అపారమైన ఎనిమిది కుటుంబాల కుమార్తె సాధారణంగా జీవిస్తున్న వాళ్ళలాగా ఉండి షౌకత్ తన పట్టు వీడలేదు. 'జై కే కే' అంటూ ప్రియతమా! నీవు నాతోపాటే ధృఢంగా ఉ

వేయాలి' అన్న వాక్యం కైఫీ తన కోసమే రాశాడు. ముంబై అతనికి అప్పుడు పార్టీ ఇస్తోంది నెలకు నలభై రూపాయలే. 'రెడ్ ఫ్లాగ్ హాలు' (Red Flag Hall) అనే పేరుతో వున్న ఈ కమ్యూనిస్టు కుటుంబాలలోని స్త్రీలు క్రమంగా తమ బంగారం ఆరణ్య అమ్మివేస్తూ పార్టీకి సహాయపడేవారు. ఈ కమ్యూన్ కోసే కైఫీ సొక షబానా అజ్మీ, బాబా అజ్మీ పుట్టారు.

1955 తర్వాత కైఫీ సినిమాలకు పాటలు రాయడం ప్రారంభించి 'యహూదీకి బేటీ' (1956), 'పర్వీస్' (1957), 'మిర్రే సంగీత్ మె' (1958), 'ఈద్ కా చాంద్' (1958) సినిమాలకు తీరికాళ్ళ పా రాశారు. ధర్మకులు ఖవాజా అహ్మద్ అబ్బాస్, బిమల్ రాయ్ ముసలగా 'న్యూ సినిమా' కోసం కృషి చేస్తుంటే, సాహిద్ ఖాన్, నిసార్ అఖ్తర్, మజ్రూహ్ సుల్తాన్ పురి, కైఫీ లాంటి కవులు సినిమా పాటలలో ఒక తాజాతనాన్నీ నూతనత్వాన్నీ కలపాలని రచయితగా కైఫీ, చేతన్ ఆనంద్ తీసిన 'హీర్ రంజిత' (1

సినిమాకు మొత్తం సంభాషణలన్నీ కవితారూపంలోనే రాశారు. ఇది ఒక అద్భుతమైన, విజయవంతమైన ప్రయోగం. గురుదత్ 'కాగజ్ కె పూల్' (1959), చేతన్ ఆనంద్ 'హకీకత్' (1964)లో పాటలు ఆయనే రాశారు. ఎం.ఎస్. సత్య తీసిన 'గరమ్ హవా' (1973), శ్యామ్ బెనగల్ తీసిన 'మంథన్' (1976), సత్య తీసిన 'కన్నేశ్వర రామా' (1977) సినిమాలకు పాటలు కైఫీ రాశారు. ఎన్నో సినిమాలకు అపురూపమైన పాటలు ఆయన రాశారు.

1992లో బాబ్రీ మసీదును కూల్చివేసిన సందర్భంగా 'దూసరా వన్ వాస్' (రెండవ వనవాసం) అనే కవిత ద్వారా ఆ కూల్చివేతను ఖండించారు. ప్రసిద్ధ 'బెరత్' (స్త్రీ) కవితలో, స్త్రీలు పురుషుల వెనుక కాదు, పురుషుల ప్రక్కనే వారితో సమానంగా నడవాలి అన్నారు. 'ఇబ్నె ఎ మర్యామ్' కవితలో 'స్వతంత్ర' భారత్ లోని రుగ్మతలెన్నిటినో విమర్శించారు. చివర్లో జీసస్ ను వియత్నాం వెళ్ళి బైబిల్ చదివే క్రిస్టియన్లు నుండి (అమెరికన్లు) అక్కడి ప్రజలను కాపాడమని కోరాడు. 'బేకారి'లో శ్రమదోపిడిపైనా, సాధారణ కార్మికుడు తిరుగుబాటు చేసే పరిస్థితిపైనా నిరుద్యోగంపైనా వ్యాఖ్యానాలు చేశాడు. 'తెలంగాణ' కవితలో నిజాం వ్యతిరేక సాయుధ పోరాటాన్ని సమర్థించాడు. కిషన్ చందర్ కూడా తెలంగాణ తిరుగుబాటు ఉత్తేజంతో 'జబ్ ఫేట్ జాగే' అనే నవల రాశారు. కైఫీ రాసిన 'తెలంగాణ' కవిత వ్యవస్థను ఎదిరిస్తూ సాగే ప్రజా ఉద్యమాలన్నిటికీ వర్తిస్తుంది. 'తాజ్ మహల్' కవితలో, అది ప్రపంచంలోని అసమానతలను చూపే అసహ్యకరమైన, వికారమైన కట్టడమన్నారు. 'మకాన్' కవితలో గృహనిర్మాణ కార్మికుల గురించి రాశాడు. 'సాన్ప్' (Saalp) కవితలో మతం ప్రచారం చేసే అహేతుకమైన భావాలు నిజమైన జ్ఞానాన్ని ఎలా అణచివేస్తాయో వివరించాడు. 'ఆవారా సజ్జే' కవితలో కమ్యూనిస్టుపార్టీ చీలిపోవడంపై ఆయన ఆవేదన ప్రతిబింబించింది.

ఆయన మొదటి కవితాసంపుటి 'ఝంకార్' 1943లో వెలువడింది. 'అణిరి-ఎ-షాబ్', 'సర్మాయా', 'ఆవారా సాజ్జే', 'కైఫీయత్', 'నయీ గులిస్థాన్' ఆయన ప్రచురించిన మరికొన్ని కవితాసంపుటలు. ఉర్దూ 'బ్లిట్' పత్రికలో రాసిన వ్యాసాలన్నిటినీ 'మేరీ ఆవాజ్ సునో' శీర్షికతో వెలువరించారు. కవిత్వం సామాజిక మార్పుకు దోహదం చేయాలనేది ఆయన సిద్ధాంతం. తన కవితలలో మతతత్వాన్ని, మత ఛాందసత్వాన్ని నిరసించారు. స్త్రీల హక్కుల కోసం, శ్రామిక జనావళి కోసం ఎన్నో కవితలు రాశారు.

1993లో బాబ్రీ సంఘటన తర్వాత జుహూలోని జంకీ కుటీర్ లో ఇల్లు ఖాళీ చేయడానికి, ఎన్ని బెదిరింపులు వచ్చినా ధైర్యంగా నిరాకరించాడు. గుజరాత్ అల్లర్ల వార్త విని, మరణశయ్యపైన వుండి "సునో! జాన్ బాజ్ సునో! మేరీ ఆవాజ్ సునో! ప్యార్ కా రాగ్ సునో" అని ఎలుగెత్తి ప్రజలకు విజ్ఞప్తి చేశారు.

1998లో శివసేన అధిపతి బాల్ థాకరే చర్యలకు నిరసన తెలియచేసే కార్యక్రమానికి ఆయనను మోసుకువెళ్ళమని కోరారు. బక్కచిక్కిన శరీరంపై శాలువా కప్పుకొని వచ్చిన ఆయన ఆనాడు చాల

దృఢంగా, ధైర్యంగా, గట్టిగా, స్పష్టంగా తన నిరసన తెలియచేశారు. ఆయనకు ఎన్నో అవార్డులు వచ్చాయిగాని, సోవియట్ ల్యాండ్ నెహ్రూ అవార్డు వచ్చినందుకు గర్వపడ్డారు.

ఆయన ఇష్టా(అఖిల భారత ప్రజానాట్యమండలి)కి అఖిలభారత అధ్యక్షునిగా పనిచేశారు. ఇష్టాలో యువజన విభాగం, అంతర్ కళాశాలల నాటక పోటీలు, సంగీత విభాగాలను ఏర్పరిచారు. గోరఖ్ పూర్, అజంఘర్ మొదలగు ప్రాంతాలలో ఇష్టా శాఖలను ప్రారంభించారు. అభ్యుదయ రచయితల సంఘంలో క్రియాశీల సభ్యునిగా కృషిచేశారు. తన కమ్యూనిస్టు పార్టీ సభ్యత్వ కార్డును ఎప్పుడూ తన బ్రీఫ్ కేసులో వుంచుకునేవారు. చివరకు చనిపోయిన తర్వాత కూడా ఆ కార్డును తన శవంతోపాటు ఖననం చేయమని కోరారు.

8 ఫిబ్రవరి 1973లో మెదడులో నాళాలు చిట్లి ఆయన ఎడమకాలు, ఎడమచేయి పక్షవాతానికి గురికాగా, బొంబాయి నుండి మకాం ఎత్తేసి తన గ్రామం మిజ్వాన్ కు వెళ్ళారు. తన ఆఖరి 20 ఏళ్ళు అక్కడే గడిపారు. తన 5000 పుస్తకాలను అలీఘర్ విశ్వవిద్యాలయానికి ఇచ్చేశారు.

ఎంతో వెనుకబడి వున్న ఆ గ్రామాన్ని ఒక ఆదర్శ గ్రామంగా తీర్చిదిద్దటానికి కృషిచేశారు. మిజ్వాన్ సంక్షేమసంఘం అనే స్వచ్ఛంద సంస్థను ఏర్పరచి దాని ద్వారా ఆ గ్రామంలో బాలికలకు హైస్కూలు, కళాశాల, ఒక కంప్యూటర్ కేంద్రం, స్త్రీలకు ఎంబ్రాయిడరీ, కుట్టు శిక్షణా కేంద్రాలు నడిపారు. ఈ సేవా కార్యక్రమాలను గుర్తించిన ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రభుత్వం మిజ్వాన్ కు వెళ్ళే రోడ్డుకు కైఫీ అజ్మీ రోడ్డు అనీ, సుల్తాన్ పూర్ నుండి ఫూల్పూరు వరకు వున్న హైవేకు కైఫీ అజ్మీ హైవే అని పేరు పెట్టింది. ఢిల్లీ నుండి అజంఘర్ వరకు వెళ్ళే ట్రెనుకు 'కైఫీయత్ ఎక్స్ ప్రెస్' అనే పేరు ఆయన జ్ఞాపకార్థం పెట్టారు. రచయితల పేరుతో అప్పటికి రవీంద్రనాథ్ టాగోర్ పేరుతో గీతాంజలి ఎక్స్ ప్రెస్, ప్రేమ్ చంద్ పేరుతో గోదాన్ ఎక్స్ ప్రెస్ రెండే వున్నాయి. ఇది మూడవది.

2019 జనవరి నుండి ఏడాదిపాటు కైఫీ శతజయంతి దేశంలో వివిధ ప్రాంతాలలో సాహిత్య సమావేశాలతో, సభలతో, చర్చా వేదికలతో జరిగింది. దేశంలోనూ, విదేశాల్లోనూ ముషాయిరాలు, నాటక ప్రదర్శనలు, సదస్సులతోపాటు వంద పెన్నుల పండుగ ప్రతి ఏడాది జరిగే మిజ్వాన్ ఫాషన్ షోలో నిర్వహించారు. కైఫీ మాంట్ బ్లాంక్ ఫౌంటెన్ పెన్ను వాడేవారు. అదంటే ఎంత పిచ్చి అంటే ఆ కంపెనీ వారివి 18 పెన్నులు ఆయన వద్ద వుండేవి. తన కూతురు షబానాకు ఎవరో ఒక మాంట్ బ్లాంక్ పెన్ను బహుమతిగా ఇస్తే దానినీ ఆయనే తీసుకున్నారు. 2019 ఫిబ్రవరి 2న ఈ వంద పెన్నుల పండుగలో, షబానా అజ్మీ వాటిని ఉస్తాద్ జాకిర్ హుసేన్, శ్యాం బెనగల్, మహేశ్ భట్, ప్రితీష్ నంది, అనూరాధా ఫరీక్, జావేద్ అఖ్తర్ తదితరులకు బహుమతులుగా ఇచ్చారు.

ఈ శతజయంతి ఉత్సవాలలో భాగంగా 2019, జనవరి 13న సంగీతమూ, కవిత్వమూ మేళవించిన రాగ్ షాయరీ కార్యక్రమం జావేద్ అఖ్తర్ ఆధ్వర్యంన టాటా థియేటర్ లో జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో శంకర్ మహదేవన్ కైఫీ కవితలను ఉర్దూలో గానం చేశారు. షబానా

వాటి ఇంగ్లీషు అనువాదాలను చదివారు. 90 నిమిషాలపాటు సాగే ఈ కార్యక్రమాన్ని లండన్, లక్నో, ఢిల్లీ, ముంబాయి, కోల్కతా, జైపూర్, హైదరాబాద్ మొదలగుచోట్ల నిర్వహించారు. ఉర్దూలో కైఫీ రాసిన పుస్తకాల ఇంగ్లీషు అనువాదాలను ప్రచురించారు. 'కైఫీ ఔర్ మేం' అనే నాటిక జావేద్ అఖ్టర్, కైఫీ జీవిత విశేషాలతో రాయగా దానిని ప్రదర్శించారు. లక్నోలో పేపర్ మిల్స్ కోలనీలో అఖిల భారత కైఫీ అజ్ఞీ అకాడమీలో 300 మంది కూర్చునే కైఫీ కళాకేంద్రం 2019 మార్చి 1న ప్రారంభించారు.

సాధారణ మానవుడిని తన కవితావస్తువుగా స్వీకరించి, సమాజంలో మౌలిక మార్పులను ఆకాంక్షిస్తూ రచనలు చేసిన సామ్యవాది కైఫీ అజ్ఞీ 10 మే 2002లో మరణించారు. ✽

చిత్రశాల

- ఏటూరి నాగేంద్రరావు

నిన్ను నువ్వు వెతుక్కోవటం ప్రారంభిస్తే
లోకాన్ని దూషించవు.

జీవితం గుండెల్లో చిత్రశాల నువ్వే!

దరహాసానివీ నువ్వే!

అక్కడ పిల్లలు ఇసుక గూళ్లు కడుతున్నారు.

నేనో సీతాకోక చిలుకలా

వాళ్ల చుట్టూ తిరిగాను.

మూడో మెట్టు మీద ఆమె తూనీగలా

మారడం చూశాను!

తోటమాలి చెట్లు కత్తిరించుకుంటూ పోతున్నాడు.

చెట్టునీడన ఆడుకుంటున్న పిల్లలు

కెరటాల్లా పడి లేస్తున్నారు.

ఒక కవి గొంతెత్తి ఒకే కవిత

జీవితాంతం రాస్తున్నాడు.

ఐదవ మెట్టు మీద నేను, ఆమె

సీతాకోక చిలుకల్లా మారిపోయాం.

పార్కులో, చీకట్లో ప్రేమ జంట

కొంత చోటుకోసం పొదలు వెతుక్కుంటున్నారు.

పదో మెట్టు మీద ఆమె ఒడిలో నేను

నా ఒడిలో నెత్తుటితో గర్వపడే

నేను రాసిన కవిత!

అభ్యుదయ సాహిత్య ప్రస్థానం నవోదయ రామమోహనరావు కేంద్రం

ప్రముఖ ప్రచురణకర్త, అభ్యుదయవాది అభ్యుదయ రామమోహనరావు తన 85వ ఏట 15 ఆగస్టు 2020 విజయవాడలో మరణించారు. ఆయన 1944లో కృష్ణా ఉంగుటూరులో కమ్యూనిస్టు కుటుంబంలో జన్మించారు.

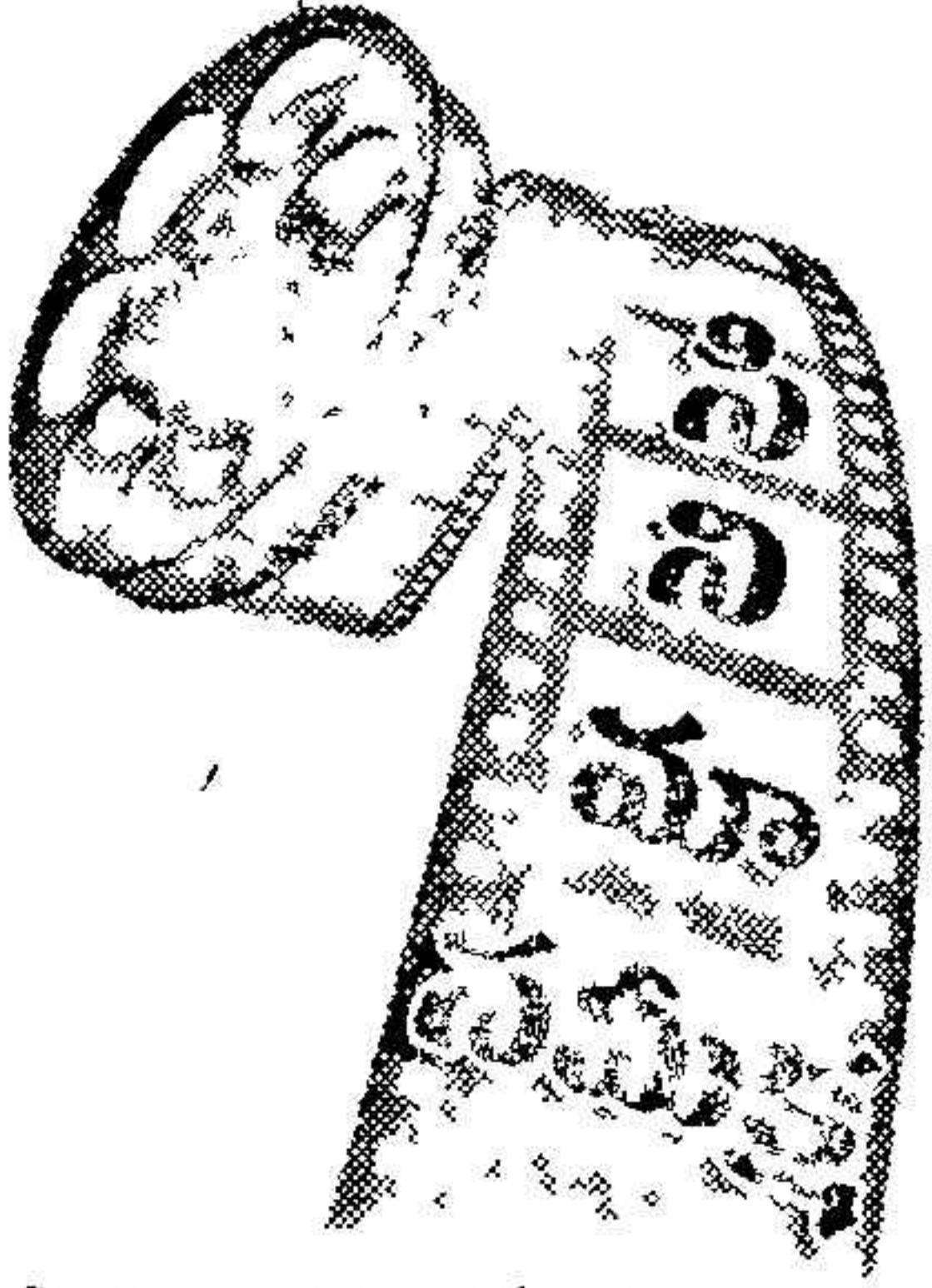
చిన్ననాటి నుండి కమ్యూనిస్టు భావజాలంతో కృష్ణా-విజయవాడ రామమోహనరావు 10వ తరగతి తర్వాత విశాఖ వెళ్లారు. 50 రూ. జీతంతో ఉద్యోగం చేశారు. ఆ సందర్భంగా ముంబై లెండరితోనో పరిచయాలు పెంచుకున్నారు. 1955లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ పరాజయంతో 'విశాలా ప్రభ' పేరుతో కోల్పోయారు. 1957లో గుడివాడలో ప్రారంభించిన 'పబ్లిషర్స్'ను 1960లో విజయవాడకు మార్చారు. ప్రముఖ తెలుగు అభ్యుదయ రచయితల రచనలు ప్రచురించడానికూ, కళాశాల గ్రంథాలయాలకు కావల్సిన గ్రంథాలను తెప్పించడం ద్వారానూ ప్రముఖ ప్రచురణ పుస్తకాల అమ్మకందారునిగా పేరు తెచ్చుకున్నారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పబ్లిషర్స్ అండ్ బుక్ డిలెర్స్ అసోసియేషన్ స్థాపించారు. 1989లో నేషనల్ బుక్ ట్రస్టుకు సభ్యులుగా మహోత్సవం పెట్టించారు. అప్పుడే విజయవాడ బుక్ డిలెర్స్ సొసైటీ ఏర్పాటుచేసి 1991 నుండి పుస్తక మహోత్సవాలను ప్రతి ఏడాది నిర్వహించేట్లు చేశారు. ఈ కార్యక్రమం పురపాలకసంఘ సహకారంతో ఒక గ్రంథాలయం ఏర్పరచారు.

2016 మే నెలలో కుమారుడు ప రమణ 'నవోదయ'ను కొనసాగించలేకపోయారు.

అభ్యుదయవాది రామమోహనరావు మరణానికి సంతాపాన్ని ప్రకటిస్తోంది. వారి కుటుంబ సభ్యులకు నాన తెలియచేస్తోంది.

రెండు కాళ్ళ మృగాళ్ళ వీరంగం 'జల్లికట్టు'

సినీ వార్తలు

రెచ్చగొట్టిన ఎద్దును లొంగదీసుకునే తమిళనాడు ఆట పేరు 'జల్లికట్టు'. కనుమ పండుగరోజు ఆడతారు. ఈ ఆటకు వేల యేళ్ళ చరిత్ర వుందని శిలాఫలకాలు సాక్ష్యం చెబుతున్నాయి. జంతుహింస తగదని చెప్పే ఆధునిక యుగంలోనూ ఈ ఆట పట్ల మోజు తగ్గడం లేదు. ఈ ఆటపై నిషేధం, దానిపై నిరసనకు సంబంధించిన వార్తలు ఈ మధ్య తరచుగా కన్పించాయి. 'విరుమాండి' (తెలుగులో 'పోతురాజు') లాంటి చాలా తమిళ సినిమాలు ఈ ఆటను చిత్రీకరించాయి. తమిళంలో 'జల్లికట్టు' అన్న మాటకర్థం 'నాణేల మూట'. ఆటలో గెలుపొందినవారికి నాణేల మూటలు బహుమతిగా ఇచ్చేవారట! విజేతల్ని మహిళలు భర్తలుగా ఎంచుకునేవారట! ఇటీవల 'జల్లికట్టు' పేరుతో వచ్చిన మళయాల సినిమా టొరంటో, బూసాన్ వంటి ప్రపంచ చలనచిత్రోత్సవాల్లో సంచలనం సృష్టించింది. గోవాలో ముగిసిన 50వ భారత అంతర్జాతీయ చలన చిత్రోత్సవం (ఇఫ్ఫీ)లో ఈ సినిమా దర్శకుడు లిజో జోస్ పిల్లిసెరికి ఉత్తమ దర్శకుడి అవార్డు దొరికింది. ఈ. మా. యు., అంగమలి డైరీస్ వంటిసినిమాల ద్వారా తనదైన ప్రత్యేక ముద్రతో దూసుకొచ్చిన ప్రతిభావంతుడైన దర్శకుడు లిజో. వందల కొద్దీ మనుషుల్ని 'ఘాట్' చేయడం నాకిష్టం అని చెప్పుకునే ఈ దర్శకుడు మునుపటిలానే అక్షరాలా వందల పాత్రలతో సినిమా తీశాడు. పేరును బట్టి ఇదేదో తమిళనాడు సంప్రదాయానికి కేరళ ఇచ్చిన ట్రిబ్యూట్ అనుకునేరు. అదేంకాదు. ఇందులోనూ దున్నపోతు వున్నా కథ మాత్రం వేరే! ఎస్. హరీశ్ రాసిన 'మావోయిస్ట్' అనే కథ ఆధారంగా తీసారీ సినిమాను. ఆ మూల కథా రచయితతో పాటు ఆర్ జయకుమార్ ఈ సినిమాకు స్క్రీన్ ప్లే రాశాడు.

కదం తొక్కిన కథనం :

సినిమా నిడివి గంటన్నరే. కట్టె-కొట్టె-తెచ్చే కంటే క్లుప్తంగా చెప్పేయదగ్గ కథ. కానీ కథనంలోనే వుంది గొప్పతనమంతా! మొదటి టైటిల్ తెరపైకి వచ్చినప్పట్నుంచే ఉత్కంఠగా కథ మొదలౌతుంది. గడియారపు ముల్లులా టైటిల్స్ కదులుతాయి. ప్రాతఃకాలపు నిశ్శబ్దాన్ని చీల్చుతున్న సెకెండ్ల ముల్లు ధ్వనితో ఒక వూర్లో వారికి మెలుకువ వచ్చిందని చెబుతుంది ఆరంభ దృశ్యం. మరో రెండ్రోజుల పాటు నిద్రపోనివ్వని సంఘటనల పరంపర ఆ వూరికోసం వేచివుందని సూచించేలా వుంటుందా ధ్వని. మరణశయ్యపై అతి కష్టమీద ఓ తాత తీసుకునే ఊపిరి ప్రెషర్ కుక్కర్ శబ్దంలా బిగ్గరగా వినిపిస్తుంది. అది అడవిని ఆనుకునివున్న దక్షిణ కేరళ వూరు. (దానిపేరు ఇదుక్కి అని మనకు తర్వాత తెలుస్తుంది.) మనుషులతో పాటు క్రిమికీటకాదులూ ఆ ప్రాంతంలో మనుగడ సాగిస్తున్నాయని కెమేరా క్లోజప్లు చెబుతాయి. ఆ తర్వాత మిగతా టైటిల్లు అన్నింటినీ కవర్ చేసే లాంగ్ టేక్, లాంగ్

షాట్ సూర్యోదయాన్ని నిశితంగా రికార్డుచేస్తుంది. సినిమా మొత్తంలో హాయిగా వూపిరి పీల్చుకోనిచ్చిన దృశ్యం ఇదొక్కటే. ఏమాటికామాటే చెప్పుకోవాలంటే వైస్టన్ ఘాట్స్లో సూర్యోదయాన్ని మరింత సుదీర్ఘంగా, అందంగా చిత్రీకరించింది గత యేడాది రిలీజైన 'మేర్కు తోడర్చి మాలై' తమిళ సినిమా. సన్నివేశాలు కూడా పాత్రదారులయ్యేది ఇటువంటి సినిమాల్లోనే. ఆ ఊరూ, మొత్తం సెట్టింగంతా ప్రధాన పాత్రధారే అని చెప్పాలి. వాస్తవంలోంచి మెల్లగా అధివాస్తవంలోకి జారిపోయే ఈ కథ పండాలుంటే దానికి కేరళ బ్యాక్ గ్రౌండ్ అత్యవసరం. (తాజా అస్సామీ సినిమా 'అమిస్' కోసం అస్సామీ నేపథ్యం అవసరమైనట్టు!)

బీఫ్ నేపథ్యం :

కేరళ అవసరం ఎందుకంటే అక్కడే బీఫ్ ప్రేమికులు ఎక్కువగా వున్నారు కాబట్టి! గొడ్డు మాంసం పేర ముస్లింలను మూకహత్యకు గురిచేసే బీఫ్ జనతా పార్టీ కూడా కేరళలో మాత్రం గొడ్డు మాంసానికి సబ్సిడీ ఇవ్వడానికైనా రెడీ అంటోందంటే అక్కడి ప్రజల బీఫ్ ప్రీతి అర్థమౌతోంది. కసాయివాడు ఒక దున్నును నరికినంతనే అది ఎందరికి పండగో చూపే దృశ్యాలు సినిమా మొదట్లో కన్పిస్తాయి. కుప్పలుగా నరుకుతున్న మాంసఖండాలు, ఫలానా శరీరభాగం నుంచే కట్ చేసిన మాంసం కావాలనే డిమాండ్లు, ఆదివారం చర్చి ప్రార్థనా మందిరం బయట చెట్టుకి వేలాడగట్టిన మాంసపు పొట్లాలు, 'తొడనుంచి కట్ చేసిన తాజా మాంసం ఫాదర్' అంటూ అభిమాన బహుమానాలూ, ఇవన్నీ కేరళ సెట్టింగులో మాత్రమే చూడగలం. ఒక విధంగా ఇది శుద్ధ మాంసాహార సినిమా. సినిమా నిండా గొడ్డు మాంసం వర్షన వుంటుంది. 'అప్పుతో పాటు దున్నపోతు మాంసం గుజ్జు', 'దున్న కొవ్వులో అర్థచంద్రాకారంలో కోసిన కొబ్బరికాయ ముక్కలు', 'కర్రపెండలంతో పక్కటెముక మాంసం' అంటూ లొట్టలేసుకుంటూ చేసే వర్ణనలు సినిమా నిండా కన్పిస్తాయి. నిజాయితీగా తాజా మాంసం సరఫరా చేసే కసాయి కాలన్ వర్మి (చెంబన్ వినోద్) అంటే ఆ వూరికి అందుకే అంత అభిమానం.

రకరకాల కారణాల వలన ఆ రోజు ఆ వూరి వారికి దున్న మాంసం అవసరం వుంది. అటువంటి సందర్భంలో ఆ రోజు వూరి చివరి కసాయి కొట్టంలో బలివేస్తుండగా దున్నపోతు పారిపోతుంది. హడలిపోయిన ఆ పశువు ఊర్లోంచి పంట పొలాల్లోకి, చర్చివెనక తోటలోకి, అక్కడ్నుంచి వూరికి ఆనుకుని వున్న అడవిలోకి, మళ్లీ వూరి వీధుల్లోకి, గ్రామీణ జ్యాంకు కార్యాలయంలోకి ఇలా పంటల్ని, ఆస్తుల్ని ధ్వంసం చేస్తూ, అడ్డొచ్చిన వారిని కొమ్ములతో కుమ్మేస్తూ నానా బీభత్సం సృష్టిస్తుంది. 'స్త్రీలూ, పిల్లలూ ఇళ్లల్లోనే ఉండాలి' అనే చాటింపు వింటే జంతువును పట్టి బంధించే బాధ్యత పురుషులది మాత్రమే అన్నట్లుంటుంది. రకరకాల మగవాళ్ల బృందాలు రంగంలోకి వస్తాయి. జంతువును కట్టడిచేయాల్సిన

సాధారణ అవసరం క్రమేణా ఒక్కొక్కరి పుంసత్వ ప్రదర్శనకు రంగస్థలంగా మారుతుంది. చివరికి ఆ మూగజీవిపై మూకుమ్మడి దాడికి దారితీస్తుంది. ఆ క్రమంలో కొన్ని పాత్రల్ని, వారి స్వభావాన్నీ పరిచయం చేస్తాడు దర్శకుడు. ఏ పాత్ర మీదా ఎక్కువ సమయం కేటాయించే వెసులుబాటు లేదు దర్శకుడికి. గుంపు స్వభావాన్ని విశ్లేషించడమే దర్శకుడి ఉద్దేశం.

ఎన్నెన్నో చిన్న పాత్రల చిత్రణ!

1. గోమూత్రాన్ని జాగ్రత్తగా సంగ్రహిస్తున్న ఒక శాంతిదూత దున్న కోసం గాలిస్తున్న గుంపును ఉద్దేశించి, “దాన్నలా వదిలేయండి .. ఈ నేల దానికి మాత్రం చెందదా ఏమిటి?” అని ప్రశ్నిస్తాడు. కానీ ఆ నాటు దున్న తన ఔషధ మొక్కల్ని కుమ్మేసిందన్న విషయం తెలిసిన వెంటనే తిట్లకు లంకించుకుంటాడు. దున్నపోతుపై కలెక్టరుకు ఫిర్యాదు చేస్తూ అప్లికేషన్ రాయమంటాడు ఒకాయనతో. అవతలాయన “ఒక ‘మహిషం’ నా పంటను నాశనం చేసింది” అన్న విధంగా రాస్తుంటే, ‘మహిషం’ యముడి వాహనం కనుక, మతపరమైన వెయిటేజి ముద్దాయికి దొరక్కూడదని, “దున్నపోతుని దున్నపోతు అని రాయాలి కదా?” అని మన శాంతిదూత గద్దిస్తే, “నేను మహిషమనే రాస్తాను, నీకిష్టం లేకపోతే వేరెవరితోనో రాయించుకో” అని తేల్చేస్తాడు అవతలాయన.

2. ‘టిఫిన్లో ఈ రోజూ పుట్టేనా? (పుట్టు = కేరళలో బియ్యం, కొబ్బరితో చేసే ఆహారం) అంటూ ఒక పోలీసధికారి తన భార్య చెంప ఛెళ్లుమనిపిస్తాడు. ‘నేను పుట్టింటికి వెళ్ళిపోతాను’ అంటూ ఆమె పెట్టేబేడా సర్దుకుని గొడవచేస్తుంది. ఈ ఆఫీసరు తను డ్యూటీలో వున్న ప్రతిచోటా ఫోనులో భార్యతో గొడవపడుతుంటాడు. అదుపుతప్పిన గుంపు ఒకటి పోలీసు జీపును తగులబెట్టేస్తుంది. చివరికి తన ఆవేశమంతా మూగ జంతువుపైనే వెచ్చించాలనుకుంటాడు ఆ పోలీసాఫీసరు కూడా.

3. తెల్లారి లేచింది మొదలు మందుకొట్టే ఒకాయన తన కూతురి నిశ్చితార్థాన్ని ఘనంగా చేయాలనుకుంటాడు. 30 మంది అతిథులకు దున్న మాంసంతో విందిచ్చి తీరాలనీ, లేదంటే అదసలు విందేకాదనీ, తన ప్రతిష్ట నిలవదనీ భావిస్తాడు. విందు పళ్ళేలలోకి రాబోయిన గేదె తప్పించుకుపోయిందని తెలిసి విలవిల్లాడతాడు. సరే, నాటుకోళ్లతో సరిపెట్ట వచ్చని, కోళ్లను తెచ్చే నెపంతో తన రహస్య ప్రేమికురాలి దగ్గరకు రాత్రిపూట వెళ్లి, ‘పూమాల’ చిల్లర కుర్రాళ్లకు దొరికిపోతాడు. అదే సమయంలో ప్రేమిస్తున్న కుర్రాడితో బైకులో చెక్కేస్తున్న అతడి కూతురు కూడా పట్టుబడుతుంది. తండ్రీకూతుళ్లు ఎవర్నీ ఎవరూ ఏమీ అనుకోలేని పరిస్థితి!

4. తాగి తందనాలాడే ‘పూమాల’ చిల్లర కుర్రాళ్ల గుంపొకటి గేదె వేటలోకి దిగుతుంది. ఏ సందర్భానైనా తమ తాగుడుకీ, తిండికీ వినియోగించుకునే ఇలాంటి గ్యాంగులు ప్రతిచోటా కన్పించేవే! ఎలక్కణ్ణ బైములో రాజకీయపార్టీలకు వినియోగపడతాయి ఈ బృందాలు. వీళ్లు ఓ చోట స్థానిక సీపీఐయం లీడర్తో గొడవపడతారు. దొంగ ప్రేమికుల్ని పట్టేసి, వారి దగ్గర కోడిని కొట్టేసి, గేదె సంగతి గాలికొదిలేసి, కోడిని వండి పండగ చేసుకుంటారీ కుర్రాళ్లు. వీరు పాడిన ‘జీ జీ జీ జీ జీ.....’ అన్న సౌండ్ బైట్ నే బైటిల్ ట్రాక్ గా వినియోగించుకున్నాడు మ్యూజిక్ డైరెక్టర్ రాజేశ్ పిళ్లై.

5. బ్రతుకు తెరువు కోసం ఎక్కడెక్కడివా యిక్కడ కోరిక జీవనోపాధి వెతుక్కుంటారు. అటువంటి పాత్రలు 90 చూడ కనీ కూటచ్చన్ ను చూసి ‘యే తో బహుత్ భయంః ర్ అస్మే నా (వీడు భయంకరమైన వాడు మాష్టర్) అనే (యెందులకంటే ఒడియా అబ్బాయి, అలానే కేరళ మారుమూల ప్రాంతం లో బో పీచుమిరాయి అమ్మకునే అబ్బాయి కనిపిస్తారీ సినిమా).

కొన్ని సంభాషణలు, కొన్ని వివరాలు :

సినిమాలో సంభాషణలకన్నా సంఘటనలే ఎక్కువ ఆ చాలా డిటైల్స్ వుంటాయి. ఒకటోసారి చూసినప్పుడూ, కథ అ బట్టి ఫ్రేమ్ లో వున్న వివరాలన్నీ కనుక్కోవడం కళ్ళు తెరిచి సారి చూస్తే కొత్త సంగతులు పట్టుబడతాయి. కథ రహస్యం కొన్ని చిన్న చిన్న సంభాషణల్ని మిస్ కాకూడదు. ‘ఒకప్పుడు దగ్గర ఇంత దబ్బెక్కడిదీ? మహా అయితే నెలకో దున్న! అంత డైలాగు పెరిగినవి క్రయశక్తి పశువులకే ప్రాణసంకరాగా మారి చెబుతుంది. సినిమా మధ్యలో ఒక ముసలాయన ‘ఒకప్పుడు అడివే. ఎడ్లబండ్లు కూడా పేట్ట వరకే వచ్చేవి. ఇప్పుడు కాక ఇక్కడంతా జంతువులే వుండేవి. ఇప్పటికీ ఇక్కడ జంతువులు ఉన్నా కాకపోతే రెండు కాళ్ళ మీద నడిచేవి!’ గంట పూర్తి ప్రసంగం అందించబోయే ఫిలాసఫీని ఒక్కమాటలో చెప్పేస్తాడు ఆ మసల ఇంటర్వెయ్ కు ముందు బావిలోంచి దున్నను ఎత్తుకుని కిక్కిరిస్తూ అది దీనంగా చూడడం, దానిని ఆ ముసలాయన వాళ్లమే, పంపించి చూపడం మనం ప్రత్యేకంగా గుర్తించాలి.

ఒక త్రికోణ ప్రేమ కథ :

కసాయి వర్మ దగ్గర పనిచేసే కుర్రాళ్లలో ఒకడు ఆంధ్రా (వర్మజీ), మరొకడు కుట్టచ్చాన్ (సబూమొన్). కుట్టచ్చాన్ అతడిపై వర్మ చెల్లాయికి (శాంతి బాలచంద్రన్) మోసం ఆడి ఆ నచ్చుడు. అందుకని కుట్టచ్చాన్ ను గంధపు చెట్ల స్వర్గం కోసం అడ్డు తొలగించుకుంటాడు. అయినా ఆంధ్రానీ (ఆంధ్రాచిన) త రాలేదా అమ్మాయి. కాబట్టి దున్నను వెదికి పట్టి తన వీర క్రం పరుచుకోవడం ఆంధ్రానీకి అవసరం. సరిగా వస్తే గేడి బై పూర్తిచేసుకుని హాజరౌతాడు కుట్టచ్చాన్. కుట్టచ్చాన్ దున్నపోతును లొంగదీయగలడని ఊళ్లో కొందరి నమ్మకం ఆంధ్రానీకి పాత పోటీ మరింత భయంకర నేపథ్యంలో ఎదురౌ పగ సాధించడానికే తనొచ్చాడన్న సంగతి కుట్టచ్చాన్ కీ తెలుసు. ప్రమాదవశాత్తూ పడిపోయిన గేదెను తనే ట్రాప్ చేశాడని చెబుతూ, ఆ ధైర్యంతో వర్మ చెల్లెల్ని ముద్దుపెట్టు ఎక్కడ నుంచో చేస్తాడు ఆంధ్రానీ. ఆ సాహసం తనకు నచ్చినట్లు ఆంధ్రానీ అమ్మాయి.

జంతుస్థాయికి దిగజారిన మనిషి :

బావిలోని దున్నను తుపాకితో చంపేయకుండా, దాని ప్రా పైకి తీయాలన్న అతి సాహసం ప్రదర్శిస్తాడు ఆంధ్రానీ. రై నుండి తాళ్లతో వ్రేలాడుతూ బావిలోకి దిగుతుంటే ప్రత్యా యుగ మనిషి జంతుస్థాయికి దిగుతున్నాడనిపిస్తుంది. ఆంధ్రానీ ఎచ్చి

బెడిసి కొడుతుంది. ఆ పశువు మళ్ళీ పారిపోతూ ఒక మనిషి ప్రాణం బలిగొంటుంది. దాంతో హీరో కాస్తా జీరో స్థాయికి జారి గ్రామస్తుల ముందు దోషిగా నిలబడతాడు. మళ్ళీ కుట్టచ్చన్ ప్రమేయం పెరిగిపోతుంది. దాంతో అంధానీ మగతనానికి మళ్ళీ గట్టి పోటీ ఎదురౌతుంది. విందుగా మారదానికొచ్చిన దున్న మనిషినే చంపినందుకు గ్రామస్తుల్లో కూడా కసి పెరిగిపోతుంది. కాగడాలు, టార్పిలైట్లు చేతపట్టి అడివంతా జల్లెడ వేస్తారు. అడవిలో ఏకాంతంలో ఒకరికొకరు తారసపడ్డ అంధానీ, కుట్టచ్చాన్లు క్రూర జంతువుల్లా పోట్లాడుకుంటారు. కుట్రపూరితంగా కుట్టచ్చాన్లు అంతం చేస్తాడు అంధానీ. వెదికి పట్టుకోవాల్సిన జంతువు వేట జంతువుగా మారడంతో ఎవరెంత మాంసం పంచుకోవాలన్న గొడవ జరుగుతుంది. ఆ గొడవలో ఒక పోలీసు జీపు స్వాహా ఐపోతుంది. “దున్నపోతు పారిపోతే మసాలాలూ, కారాలూ పట్టుకుని వెంటబడ్డారట జనాలు” అని సినిమాలో ఒకాయన అన్నమాట అక్షరాలా నిజమయ్యేలా అధివాస్తవంలోకి జారిపోతుంది కైమాక్కు. చచ్చిన జంతువు నాదంటే నాదంటూ, జంతువుల్లా రక్కుకుంటూ ఒకరిమీద ఒకరు పడి హ్యూమన్ పిరమిడ్లా పోగుపడతారు జనాలు. ఆ పిరమిడ్ అడుగున చితికిపోతాడు ముందుగా దావా వేసిన అంధానీ. దృశ్యం ట్రాన్సిట్ అవుతుంది. కాగడాలు పట్టుకుని, చచ్చిన దున్న మాంసం కోసం ఎగబడుతున్న ఆదిమానవులు తెరమీద కనిపిస్తారు. లక్షల యేళ్ల పరిణామ వికాసం మళ్ళీ వెనక్కి మళ్లుతోందా అన్నట్టు ఆదిమానవుల క్యారికేచర్ల నేపథ్యంలోనే ఎండ్ క్రెడిట్స్ కొనసాగుతాయి.

సాంకేతికంగా ఒక దృశ్యకావ్యం :

సినిమా అన్నది దర్శకుడి మాధ్యమం. తనకు కావలసిందేదో దర్శకుడికి ఖచ్చితంగా తెలుసు. మనిషిలోని ఆదిమ చీకటి కోణాన్ని అవిష్కరించబోయిన సినిమా కాబట్టి ఎక్కువ భాగం కథ రాత్రిపూట సాగుతుంది. ఒక గ్రామ కూడలి వద్ద మూడు భాగాలుగా విడిపోతున్న కాగడాధారుల ‘గాడ్స్ పాయింట్ ఆఫ్ వ్యూ’ డ్రోన్ షాట్లు, అడవిలో కాగడాల్ని మిణుగురులుగా చూపే లాంగ్ షాట్లు, కాగడాలూ, ఫ్లాష్ లైట్లు వెలుగులో మెరుస్తున్న ఆకులూ, సెలయేళ్ల షాట్లు ఇవన్నీ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో వుంటాయి. అందుకు ప్రశంసాపాత్రుడు సినిమాటోగ్రాఫర్ గిరీష్ గంగాధరన్. జెస్విన్ మాధ్యూ సౌండ్ డిజైనింగ్, రాజేష్ పిళ్ళై నేపథ్య సంగీతం, మరీ ముఖ్యంగా ఆదిమానవుల అనాది

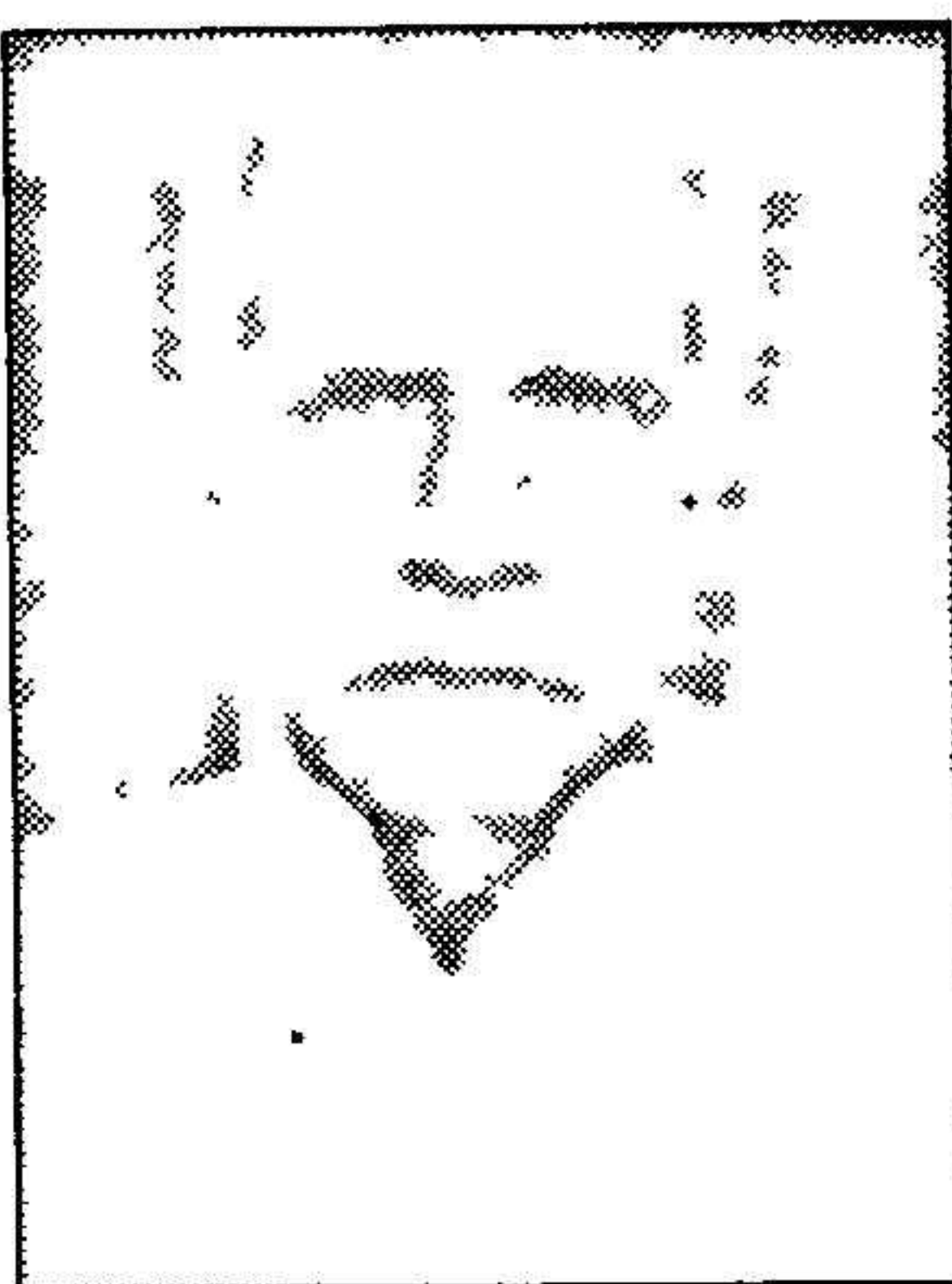
భాషలా వుండే ‘ఎ కప్పెల్లా’ నేపథ్య ధ్వనులు ప్రేక్షకుణ్ణి కథా వాతావరణంలోకి విసిరేస్తాయి. ఏ మాత్రం ఏమరపాటుగా వున్నా మనం కొన్ని డిటెయిల్స్ ని మిస్ కావడం ఖాయం. ఆరంభ టైటిల్స్ గడియారపు సవ్య దిశలో కనిపిస్తాయి. కానీ టైటిల్స్ అయిపోయిన వెంటనే వేకువ జామున ఇళ్లలో వెలిగే లైట్లు, మరో చోట ఓ గోడ గడియారంలోని ముల్లు అపసవ్య దిశలో కదలడం గమనించవచ్చు. అంటే కాలం వెనక్కి నడుస్తోందని దర్శకుడు సింబాలిక్ గా చెప్పాడన్నమాట! బావి దగ్గర ప్రమాదం జరిగిన తర్వాత బురద నేలలో దున్న పాదముద్ర ప్రక్కనే మనిషి పాదముద్ర చూపడం కూడా ఇందుకోసమే! కాటికి కాలుచాపుకున్న ముసలివాడు కూడా సినిమా ఆఖర్లో తాడు సహాయంతో లేచి కూర్చుని, కిటికీ బయట ఒక దున్నపోతును చూస్తాడు. అంటే ఆ స్థితిలో కూడా అతడికి దున్న మాంసంపై ప్రీతి పోలేదనుకోవాలి. లేక ‘యముండ’ వాహనం రెడీగా వేచివుందని అనుకోవాలి. ఒక దుకాణం యజమాని తన బాకీ చెల్లించమని అడుగుతుంటే, అవతలి కష్టమర్ టాపిక్ ను దున్నపోతు మీదికి మళ్లించడం, దున్నపోతు బీభత్సం సృష్టిస్తున్న సీనులో ‘బ్యాంకు తనఖాను మాఫీ చేస్తే కాపాడతానని బ్యాంకు ఆఫీసరమ్మతో ఒక గ్రామస్తుడు అనడం, తమ పార్టీ జెండాను ఊడబెరికిన దున్నపై చర్య తీసుకోకపోతే మన పార్టీకే అవమానం అని సిపిఐఎం పార్టీ ఆయన రంకెలు వేయడం - ఇటువంటి చిన్న చిన్న అంశాల్ని ఆ క్షణాల్లోనే పసిగెట్టగలిగితే సినిమానందం మరింత పెరుగుతుంది. బ్యాక్ గ్రౌండ్ లో బిజెపి జెండా ఎగురుతుండగా దున్నపోతును ప్రజలు వేటాడుతున్నట్టు చూపడం కూడా పెద్ద సాహసమనే చెప్పాలి. పురుషాధిక్యపు దృష్టికోణంలో ప్రధానమైన యాక్షన్ సాగే ఈ సినిమాలో స్త్రీ పాత్రలన్నీ వంటచేసి పెట్టడానికీ, ఇళ్ల వద్ద వూసులాడు కోడానికీ, మగాళ్ల ద్వారా వేధింపబడడానికి ఎదురుచూసే నిమిత్త మాత్రంగా వుంటాయి.

గుంపు హత్యలూ, పరువు హత్యలూ, మతతత్వ దురాగతాలతో రానానూ జంతు స్థాయికి దిగజారుతూ, మృగాలుగా మారిన మగాళ్ల మూకస్వామ్యం రాజ్యమేలుతున్న తరుణంలో చక్కని రూపకంలా వుంటుంది ఈ సినిమా. ఒక ప్రయోగాత్మక థ్రిల్లర్ సోషల్ కామెంట్రీ కూడా చేయగలిగితే ఆ సినిమా ఎలా వుంటుందో చెప్పడానికి బహు చక్కని ఉదాహరణ ‘జల్లికట్టు’.

నందూరి రాఘవయ్యగారి

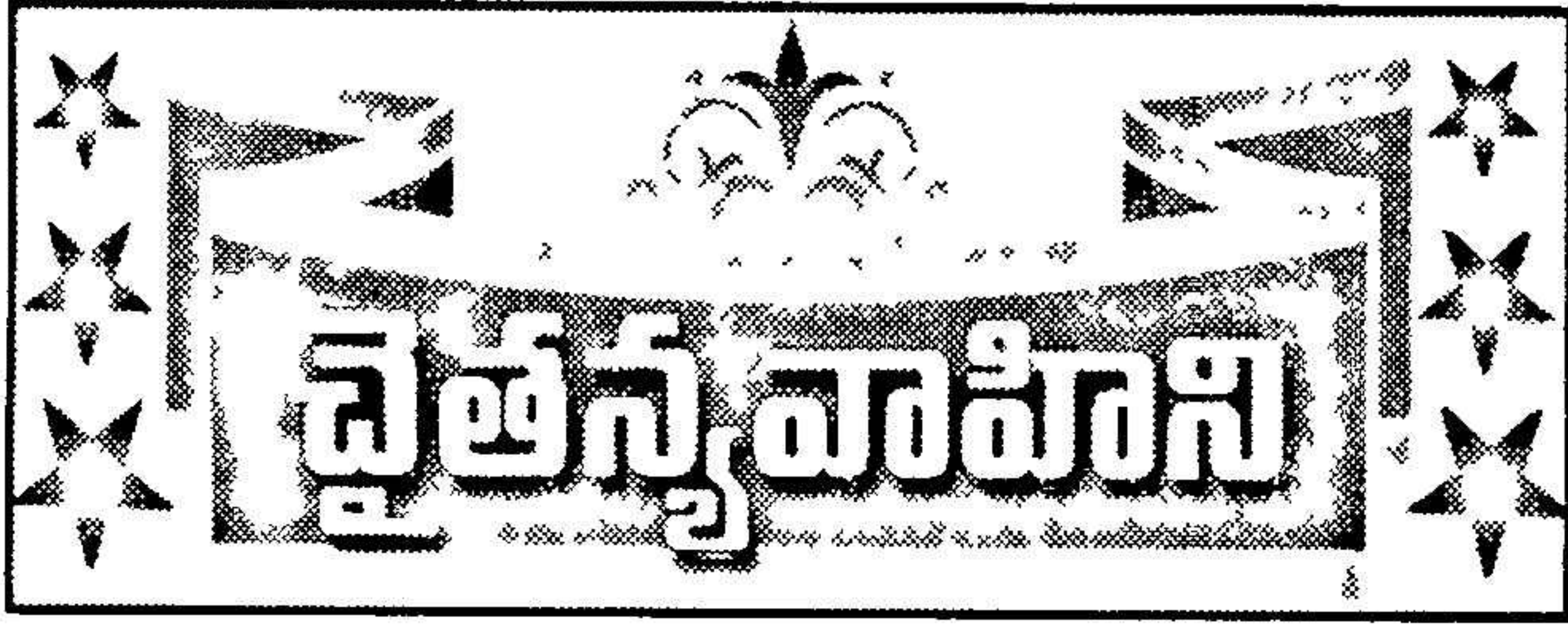
12వ వర్ధంతి

అడవులదీవి వాస్తవ్యులు నందూరి రాఘవయ్యగారు తన 97వ ఏట 2008 జనవరి 26న మరణించారు. వారి భార్య యశోదమ్మగారు 1999 జూలై 4న మరణించారు. వారి కుమారుడు నందూరి నారాయణరావు భౌతికవాదిగా కృషి చేస్తున్నారు. తన తల్లిదండ్రుల జ్ఞాపకార్థం ఆయన ‘ప్రజాసాహితి’ శాశ్వతనిధికి ఇరవై ఐదువేల రూపాయలు విరాళంగా ఇచ్చారు. వారికి కృతజ్ఞతలు. గత 40 ఏళ్ళ నుండి నారాయణరావుగారు ‘ప్రజాసాహితి’ పాఠకుడిగా, శ్రేయోభిలాషిగా వున్నారు. రాఘవయ్యగారి 12వ వర్ధంతి సందర్భంగా ప్రజాసాహితి జ్ఞాపకం చేసుకుంటోంది.

2019 డిసెంబర్ 15, 16 తేదీలలో కోల్ కత్తాలో జరిగిన అఖిల భారత ప్రజా సాహిత్య, సాంస్కృతిక సదస్సు

సావిక్ సాంస్కృతిక చక్ర, భ్యేల్ భోలా, ఆల్ ఇండియా పీపుల్స్ లిటరరీ ఫోరమ్ల సంయుక్త నిర్వహణలో 2019 డిసెంబర్ 15, 16వ తేదీలలో కలకత్తాలోని నిమ్న ప్రాంతంలో షాహీద్ కవి “మురారి ముఖోపాధ్యాయ భవన్” (సంఘటిని)లో రెండు రోజులపాటు ప్రజా సాహిత్యము, కళలు అనే అంశంపై జాతీయస్థాయి సెమినార్ జరిగింది.

ఈ సెమినార్ కు కలకత్తా కళాకారుడు రితేష్ ఆహ్వానం పలికారు. జనసాహితి అధ్యక్షులు దివికుమార్, ఒరిస్సా కళాకారుడు బన్ దేవదాస్, కలకత్తా రచయిత్రి పత్రలేఖ మొదటిరోజు (15-12-2019) సదస్సుకు అధ్యక్షత వహించారు. ప్రజాకళాకారుల సమాఖ్య బృందం, అరుణోదయ కళాకారులు, తమిళనాడు, బీహార్, ఒరిస్సా కళాకారుల పాటలతో సభ ప్రారంభమయింది. ముందుగా అమరులైన ప్రజాసాహిత్య, సాంస్కృతికోద్యమకారులకు, అసమాన సమాజ మార్పుకోసం కృషిచేసిన అమరులకు, ఈ దోపిడీ పీడన వ్యవస్థకు బలైపోతున్నవారికి సభ సంతాపాన్ని ప్రకటించింది.

“సావిక్ సాంస్కృతిక చక్ర” సంస్థ నిర్వాహకులు గౌతమ్ ముఖర్జీ ప్రారంభోపన్యాసం చేస్తూ రచయితలూ, కళాకారులమైన మనం ఈ సమాజంలో జరుగుతున్న ప్రధాన సంఘర్షణలో భాగమేనని గుర్తించాలని చెప్పారు. ఈ సంఘర్షణకు సరైన దిశ నిర్దేశం చేసే కళారూపాలను, సాహిత్యాన్ని సృష్టించటానికి మనం పూనుకోవాలన్నారు. జానపద కళాకారులను నేడు సమాజంలో చిన్నచూపు చూస్తున్నారనీ ఫలితంగా వారు ఎవరూ పట్టించుకోనివారిగా మిగిలిపోతున్నారనీ విద్యావంతులైన మేధావులైన కళాకారులు వారిని ముందుకు తీసుకురావాలని, ప్రతి ప్రాంతంలోనూ ప్రజలలో ఉన్న స్థానిక కళారూపాలను ప్రోత్సహించాలని చెప్పారు. సాహిత్యం, కళలు ప్రజల సామాజిక పరిస్థితుల నుండి సృష్టించబడి ప్రజల జీవితాల్లో మార్పుకోసం కృషిచేసే దిశలో కొనసాగాలని అన్నారు. ‘అమ్మ’ నాటకాన్ని ప్రదర్శించటానికి ఆంధ్ర, తెలంగాణ, మద్రాసు రాష్ట్రాలకు వెళ్ళానని - అక్కడ ఆ సంఘాల నిబద్ధత, ఆ సంఘాల ధృక్పథం - సమాజం మారితీరాలన్న వారి ఆశయం - ప్రస్తుత సామాజిక పరిస్థితుల్లో మనమందరం కలసి బలమైన శక్తిగా రూపొందాల్సిన అవసరం - ఈరోజు మనల్ని ఈ సదస్సుకి పురికొల్పిందని చెప్పారు.

ప్రధాన వక్తగా విచ్చేసిన ప్రొఫెసర్ థిమన్ దాస్ గుప్తా (Dhiman Das Gupta) మాట్లాడుతూ ప్రజాసాహిత్యం, ప్రజాకళలను ప్రజలే సృజించుకున్నారని చెప్పారు. ప్రజాసాహిత్యం సరళంగానూ అత్యంత సూటిగా హృదయానికి హత్తుకునేలా ఉంటుందని ప్రతి కళాకారుడూ ప్రజాకళాకారుడిగా, ప్రజారచయితగా, ప్రజాసంస్కృతిని ప్రచారం చేయాలన్నారు. బెంగాల్ లో పీపుల్స్ థియేటర్స్ ద్వారా ప్రజా కళాకారులు

ప్రజల జీవన సంఘర్షణలను, కష్టాలను, ఆయా సంఘాల ప్రతిభావంతంగా తెరపై ప్రదర్శిస్తున్నారని చెప్పారు. కళాకారులకు ఆలోచనావిధానం రెండూ ముఖ్యమైనవేనని; కళాకారులకు స్థానికంగానూ, కళారూప ప్రదర్శనల్లో విశ్వవ్యాప్తంగానూ వ్యాపింపజేయాలని చెప్పారు. కళలు, సాహిత్యం పక్షం వ్యాప్తి, లెనిన్లు చూపిన మార్గం మనల్ని ముందుకు నడిపే దిశగా చెప్పారు.

తర్వాత ఆల్ ఇండియా పీపుల్స్ లిటరరీ ఫోరం కన్వీనర్ రవిబాబు అవగాహనపత్రంను ప్రవేశపెట్టారు. 2012లో ఆల్ ఇండియా పీపుల్స్ లిటరరీ ఫోరం ఏర్పడిందని, అందులో 11 సంవత్సరాలకు 50 మంది ప్రతినిధులు పాల్గొన్నారని చెప్పారు. సంస్థ ఏర్పడిన ‘పీపుల్స్ లిటరరీ’ అనే (ద్విభాషా) పత్రికను (English, Hindi) ప్రచురిస్తున్నామని తెలిపారు. ప్రస్తుతం ఆల్ ఇండియా పీపుల్స్ ఫోరంతో కలసి సావిక్ సాంస్కృతిక చక్ర ఈ సదస్సును ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సందర్భంగా సాహిత్యరంగంతో పాటు సాంస్కృతికంగా “ఆల్ ఇండియా పీపుల్స్ లిటరరీ అండ్ కల్చరల్ ఫోరం” AIP విస్తరింపజేస్తున్నాం అని ప్రకటించారు. ప్రస్తుతం సంస్కృతి ప్రజలలో నూతన ప్రజాస్వామిక సంస్కృతిని తెచ్చే దిశగా సంస్థ పనిచేస్తుందని చెప్పారు. ప్రస్తుత సంస్కృతిని ఏర్పాటు చేయడానికి ప్రజలకు ఏది ప్రజా సంస్కృతి, ఏది కాదో తెలియజేయాలని రచయితలు కళాకారులపై ఉందని చెప్పారు.

బెంగాల్ రచయిత బ్రిష్ పతి చక్రవర్తి (Brispati Chakrabarti) అవగాహన పత్రంపై ఆయన అభిప్రాయాలను తెలియజేశాడు.

ఇదేరోజు సాయంత్రం 4 గంటల నుండి సాంస్కృతిక కార్యక్రమం జరిగింది. ఈ సమావేశానికి రచయిత కళా రమణప్రసాద్, బెంగాల్ రచయిత్రి పత్రలేఖ అధ్యక్షత వహించారు. ఈ కార్యక్రమంలో తెలంగాణ, ఆంధ్ర, బీహార్ రాష్ట్రాలకు బెంగాల్, తమిళనాడుల నుండి వచ్చిన కళాకారుల పాటలు

తంజావూరు జిల్లాలోని “కీల్ వేన్మణి మార్గ కౌన్సిల్” తంజావూరు ‘మక్కల్ కళై ఇలక్కియ మన్రమ్’ సంస్థ వారి కళాకారుల గుణశేఖరన్ల నిర్వహణలో నాటికను ప్రదర్శించారు. ప్రతి కలకత్తా రేడియో కళాకారిణి లాలన్ పకీర్ గేం నాటకం ఇలాంటి సావిక్ సాంస్కృతిక చక్ర, కలకత్తా బృందంవారు అచూ (ఛండాలిక - రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్) నాటికను ప్రదర్శించారు. ఇక్కడ సంస్థవారు సౌగత్ చటోపాధ్యాయ దర్శకత్వంలో “పిక్నిక్ ఆన్ ది ఫీల్డ్” (Picnic on the Battle Field) నాటికను ప్రదర్శించారు. కళాకారుల బృందం (ఆంధ్ర) డప్పు డాన్సును ప్రదర్శించారు. సాంస్కృతిక చక్ర బృందంవారు ప్రదర్శించిన కెనోనా (Kenona Manush) నాటకంతో మొదటిరోజు సదస్సు ముగిసింది.

సదస్సు రెండవ రోజు (16-12-2019) సభ్యుల సమావేశం బన్ దేవదాస్, పత్రలేఖ అధ్యక్షత వహించారు. కీల్ వేన్మణి కౌత్తపల్లి రవిబాబు, గౌతమ్ ముఖర్జీ, రమణప్రసాద్ ముఖ్యపాత్రుల బెంగాలీ ప్రజాకవి సవ్యసాచిదేవ్ (Sabyasachi Dasgupta) ఇచ్చారు. అనంతరం అవగాహనపత్రంపై అచూ అ. ప్రా. తమ తమ ప్రాంతాలలో సంస్థ కృషిని వివిధ రాష్ట్రాల నుండి ప్రతినిధులు వివరించారు. అవగాహన పత్రానికి కొంత

మార్పులు, చేర్పులు సూచించారు. తమిళనాడు నుండి జ్ఞానసూర్యన్, గుణశేఖర్; కేరళ నుండి రమేష్; పశ్చిమబెంగాల్ నుండి పత్రలేఖ, బసు ఆచార్య; తెలంగాణ నుండి జనసాహితీ ఉపాధ్యక్షులు భట్టు లక్ష్మీనారాయణ, బి. రామకృష్ణ; ఆంధ్రప్రదేశ్ నుండి జనసాహితీ అధ్యక్షులు దివికుమార్, ప్రధాన కార్యదర్శి అరుణ, సంయుక్త కార్యదర్శి ఓవీవీయస్ రామకృష్ణ, ప్రజాకళాకారుల సమాఖ్య బాధ్యులు ఆర్. వాసుదేవరావు; బీహార్ నుండి ప్రొఫెసర్ అజముల్లా అన్సారీ; ఒడిస్సా నుండి బసుదేవ్ దాస్, మొదలైనవారు అవగాహనపత్రంపై జరిగిన చర్చలో పాల్గొంటూ ఆయా ప్రాంతాల కార్యకలాపాల రిపోర్టులు ఇచ్చారు. రమణప్రసాద్ దేశవ్యాపితంగా సాగుతున్న కృషిని వివరిస్తూ - సాహిత్య రంగంలో ఆంధ్ర, తెలంగాణాల్లో “జనసాహితీ” పేరుతోను, కళారంగంగా ఆంధ్రలో ‘ప్రజాకళాకారుల సమాఖ్య’గానూ, తెలంగాణలో - “అరుణోదయ” పేరుతోను; తమిళనాడులో సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాల్లో “తమిళనాడు మక్కుల్ కళై ఇలక్కియ మన్రమ్” పేరుతోనూ పనిచేస్తున్నామని మిగతా రాష్ట్రాల్లో కృషి సాగుతోందని - ఈ సభల స్ఫూర్తితో మరింత ముందుకు తీసుకువెళ్ళాల్సిన అవసరం వుందని చెప్పారు.

గౌతమ్ ముఖర్జీ, పత్రలేఖనాథ్ (బెంగాల్); బసుదేవదాస్, భవాని (ఒరిస్సా); అజముల్లా అన్సారీ (బీహార్); కొత్తపల్లి రవిబాబు, దివికుమార్, ఆర్. వాసుదేవరావు (ఆంధ్ర); భట్టు లక్ష్మీనారాయణ, ఈ.శ్రీను, రమణప్రసాద్ (తెలంగాణ); గుణశేఖర్ (తమిళనాడు); పిండే (మహారాష్ట్ర); సుజయ్ రాయ్, శియాశరణ్ శర్మ (ఝార్ఖండ్)లతో కూడిన 15 మంది సభ్యులతో కార్యనిర్వాహక కమిటీని ఎన్నుకున్నారు. ఈ కమిటీకి అధ్యక్షులుగా గౌతమ్ ముఖర్జీ, ఉపాధ్యక్షులుగా దివికుమార్, ప్రధాన కార్యదర్శిగా కె. రవిబాబు, కార్యదర్శిగా శియా శరణ్ శర్మ, కోశాధికారిగా రమణప్రసాద్ ఎన్నికయ్యారు.

సదస్సులోనూ, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలలోనూ హిందీ, ఇంగ్లీషు నుండి తెలుగులోకి రాధిక, దివికుమార్, బెంగాల్ నుండి తెలుగులోకి బాలాజీ, ఇతర భాషల నుండి తమిళంలోకి, తమిళం నుండి తెలుగుకి రమణప్రసాద్లు అనువాదం చేశారు.

అనంతరం ప్రజలపై జరిగే పీడన, అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా గొంతెత్తే ప్రజా రచయితలు, కళాకారులపై, భౌతిక దాడులు, అరెస్టులను నిరసిస్తూ, ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యాబోధన మాతృభాషలో జరగాలని

డిమాండ్ చేస్తూ ఎన్ఆర్సి, సిపిఎలను నిరసిస్తూ సభ తీర్మానాలను ఆమోదించింది.

8 రాష్ట్రాల నుండి 65 మంది రచయితలు, కళాకారులు హాజరయ్యారు. కొన్ని రాష్ట్రాల ప్రతినిధులు రైళ్ళు రద్దుకావడం వలన సదస్సుకు హాజరు కాలేకపోయారు.

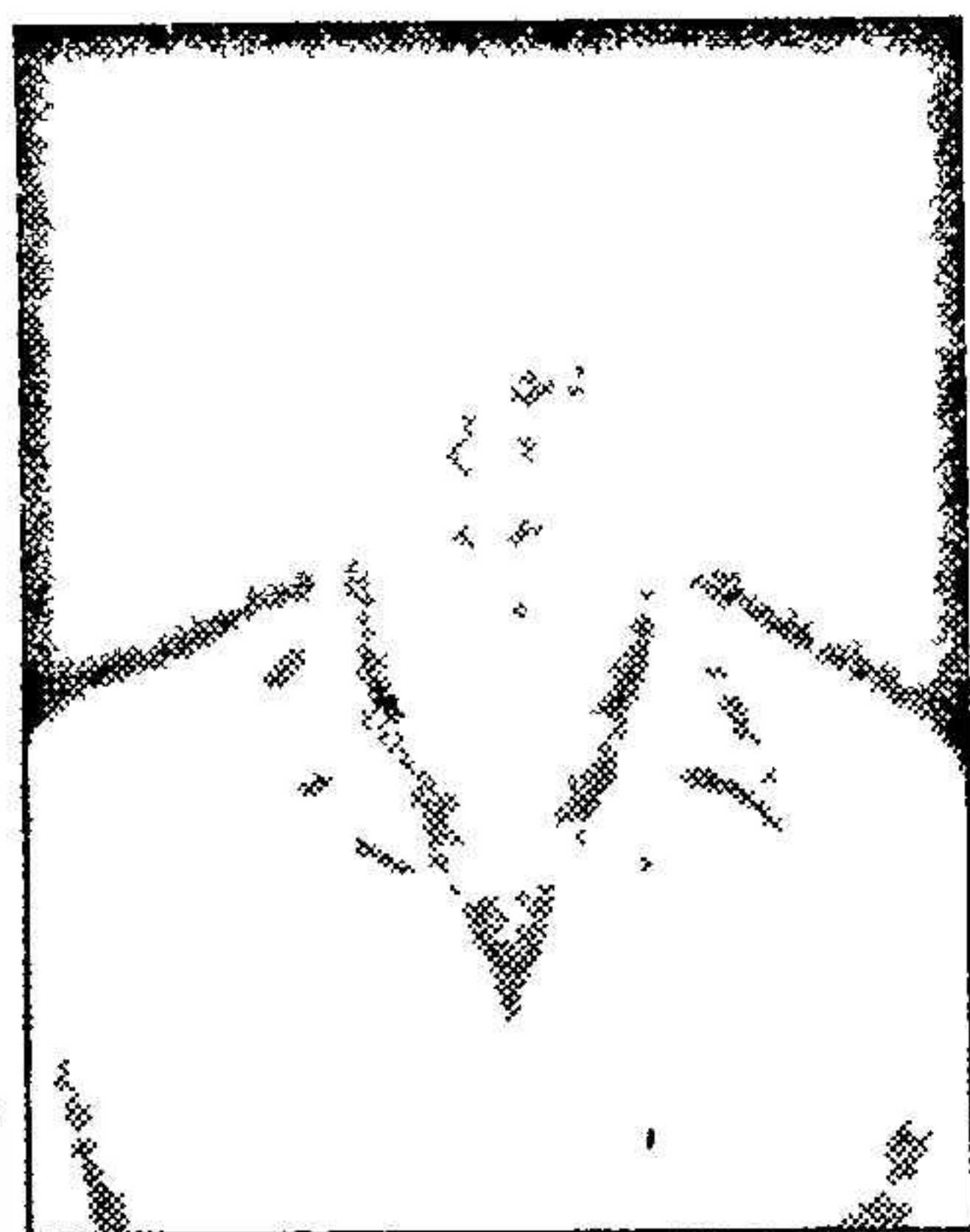
22-12-2019న విజయవాడ రాగూరు గ్రంథాలయంలో, గ్రంథాలయంవారు ఏర్పాటుచేసిన ‘గ్రంథాలయం - జ్ఞానోదయం’ అనే నెలవారీ కార్యక్రమాల్లో మొదటి కార్యక్రమంగా ‘వేమన సాహిత్య పరిశీలన’ అనే అంశంపై తూములూరు రాజేంద్రప్రసాద్ అధ్యక్షతన సాయంత్రం 4 గంటలకు సభ జరిగింది.

‘ప్రజాసాహితీ’ ప్రధాన సంపాదకుడు కొత్తపల్లి రవిబాబు వేమనపై మాట్లాడుతూ సి.పి. బ్రౌన్ సేకరించి అచ్చువేసిన వేమన పద్యాలు పుస్తకాన్ని ఆనాటి పండితులు మదరాసు విశ్వవిద్యాలయ గోడౌన్లో పడేసారనీ, ఆవిధంగా వేమన హేతువాద భావాలను తొక్కియడానికి ప్రయత్నించారన్నారు. గతంలో లోకాయత, చార్వాకుల పుస్తకాలు అలాగే ధ్వంసం చేశారన్నారు. పాత రచయితల్లో మిగుల్చుకోవలసినదీ, వదుల్చుకోవలసినవీ నిర్ణయించుకోవాలన్నారు. పాత కొత్తల మేలు కలయిక సూత్రాన్ని పాటించాలన్నారు. వేమన సార్వకాలిక, సార్వజనీన సత్యాలు చెప్పడంవల్ల ఈనాటికీ సజీవంగా వున్నాడన్నారు.

కార్యక్రమంలో ఇంకా పోగుల విజయశ్రీ, కంఠ బంగారాజు, ఘంటా విజయకుమార్, కొండ్రెడ్డి వెంకటేశ్వరరెడ్డి పాల్గొనగా గ్రంథాలయాధికారి నాగరాజు వందన సమర్పణ చేశారు.

22-12-2019న విజయవాడ చంద్ర రాజేశ్వరరావు గ్రంథాలయంలో జాతీయ పౌరపట్టిక, పౌరసత్వ సవరణ చట్టంపై జరిగిన రౌండ్ టేబుల్ సమావేశాన్ని ప్రముఖ సాహిత్య విమర్శకుడు గుంటూరు లక్ష్మీనరసయ్య నిర్వహించారు. రచయితలు ఎక్కువ సంఖ్యలో పాల్గొన్న ఈ సమావేశంలో జనసాహితీ తరపున దివికుమార్, రవిబాబు పాల్గొన్నారు. బి.జె.పి. ప్రభుత్వం పై చట్టాలను రద్దుచేసినా, అది చేస్తున్న హిందుత్వ ప్రచారాన్ని అడ్డుకుంటూ ప్రజానీతిని కొనసాగించాల్సిన అవుసరం వుందన్నారు. ఈ సమావేశంలో చల్లపల్లి స్వరూపరాణి, మాతృక రమాసుందరి, ఖాదర్, వడ్డమూడి పద్మ, ఉషా ఎస్ దానీ, సి. ఉమామహేశ్వరరావు, బోసు, ప్రసాదమూర్తి, నూకతోటి రవికుమార్ మొదలగువారు మాట్లాడారు. ✽

గోరంట్ల వెంకటేశ్వరరావుగారి 7వ వర్ధంతి

గోరంట్ల వెంకటేశ్వరరావుగారు 30-6-27న ఇంకొల్లు మండలం ఇడుపులపాడు గ్రామంలో జన్మించారు. చిన్న వయసులోనే కాంగ్రెస్ సేవాదళ్ నాయకునిగా అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహించి మంచి కార్యకర్తగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. అగ్రనాయకులతో పరిచయాలుండేవి. తర్వాత హిందీ చదువుకోసం పామర్రు దగ్గర విద్యావనం వెళ్ళారు.

అక్కడ చదువు పూర్తయ్యాక చీరాలలో కొంతకాలం హిందీ ప్రైవేట్లు చెప్పారు. 21-4-1956 సం॥లో కొత్తపల్లి వేంకటకృష్ణవర్మగారమ్మాయి వాణీదేవితో వీరి వివాహం జరిగింది. చీరాల హైస్కూలులో హిందీ పండిట్గా చేరారు. సమర్థులైన ఉపాధ్యాయునిగా పేరుపొందారు. 1991లో రిటైర్ అయ్యారు.

1.1.2013న వీరు మరణించారు. సంస్మరణార్థం కుటుంబసభ్యులు వారి ప్రథమవర్ధంతి సందర్భంగా ‘ప్రజాసాహితీ’ శాశ్వతనిధికి 25,000/-లు అందచేశారు.

వారి 7వ వర్ధంతి సందర్భంగా ‘ప్రజాసాహితీ’ వారిని గుర్తు చేసుకుంటోంది. ✽

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ ప్రచురణలు (సశేషం)

16. ఈ జంటనగరాలు - హేమంత శిశిరాలు : పాతబస్తీ విలాసము : రచన - ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్య

పండిత ప్రజాకవి ఉత్పల జంటనగరాలపైనా, పాతబస్తీపైనా రాసిన కథాకావ్యాలు ఇవి. నగర జీవితంపై, నగరంలోని వికృతులపై చాలమంది కవులు కవితలు రాశారు. ఉత్పల ఏకంగా కావ్యాలే రాశారు. పద్యకవితే ఐనా తేలిగ్గా అర్థమవుతాయి. వీరి కథాగేయాలు 'చందమామ'లో కూడా ప్రచురించారంటే అవి ఎంత సులభతరమో ఊహించవచ్చు.

1/8 డెమ్మీ 208 పుటలు. వెల : రూ. 75/- ఈ జంటనగరాలు నాలుగోముద్రణ : ఫిబ్రవరి 2019; పాతబస్తీ విలాసము - మూడోముద్రణ - ఫిబ్రవరి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 32.

17. సుగ్రీవ విజయము - యక్షగానము. రచన - కందుకూరి రుద్రకవి

16వ శతాబ్ది ఉత్తరార్ధానికి చెందిన రుద్రకవి రాసిన 'సుగ్రీవ విజయం' తెలుగులో తొలి యక్షగానంగా గుర్తిస్తున్నారు.

యక్షగాన కళారూప చరిత్ర, తెలుగు సాహిత్యంలో దాని గురించిన ప్రస్తావనలు, ఈ ప్రక్రియలో వచ్చిన మార్పులు, చేసిన చేర్పులు, 'సుగ్రీవ విజయము' విశిష్టత మొదలగు ఎన్నో విషయాలతో కూడిన ఆముఖము ఆచార్య జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యం 26 పుటల వ్యాసంలో రాశారు.

1/8 డెమ్మీ 62 పుటలు. వెల : రూ. 30/- ద్వితీయముద్రణ : ఫిబ్రవరి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 33.

18. శ్రీకృష్ణ సత్యభామా విజయము లేక నరకాసుర వధ - యక్షగానము. రచన - సంగిశెట్టి మల్లయ్య

యక్షగాన ప్రక్రియ పలు కళల కలయిక. గాత్రం, సంగీతం, నృత్యం, నటన కలగలసిన విన్యాసం. పండిత పామర రంజకమైనది. సంగిశెట్టి మల్లయ్య దీనిని 1970లో రాశారు. 1978లో మొదటి ముద్రణ విడుదల చేశారు.

1/8 డెమ్మీలో 94 పుటలు. వెల : రూ. 40/- ద్వితీయ ముద్రణ : ఫిబ్రవరి 2019.

19. ఉమర్ ఖయ్యాం రుబాయీలు : తెలుగు పద్యానువాదం - డా॥ బూర్గుల రామకృష్ణరావు

11వ శతాబ్దపునాటి పారసీభాష రుబాయీ అన్ని భాషలకు విస్తరించింది. పారశీకమూలం నుండి వాటిని తెలుగులోకి అనువదించిన కవులలో ముఖ్యులు బూర్గుల రామకృష్ణరావు (1899-1967). వాటిని 1987లో బూర్గుల రంగనాథరావు ప్రచురించారు.

ఈ రుబాయీల సృష్టికర్త ఉమర్ ఖయ్యాము పారశీక సాహిత్యంలో మహాకవి, తత్వవేత్త. వీరి రుబాయీలు సూఫీ మతతత్వంతో కూడి, మార్మికత నిండినట్టివి. హైదరాబాదు రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసిన బూర్గుల రామకృష్ణరావు బహుభాషావేత్త. ఆయన నేరుగా

పారశీకభాష నుండి తెలుగులోకి అనువదించిన 10 రు సంపుటి ఇది.

దువ్వూరి రామిరెడ్డి 'పానశాల'లోని అనువాదం 'ఇపురాతన పాంథశాల....' రుబాయీకి బూర్గుల అనువాదం.

"జగమొక ప్రాతసత్రమనిశమ్మిట పాంథలు పడి పో పగలును రాత్రియున్ ద్వివిధ వర్ణజవాశ్చ మం ప్రి యం మొగసలి! వంద 'జంషిదు'లు మున్నిట దీప్తికి కొల్లకూ వగవకు మిట్ట సౌధమున వాసమొనర్చిరి వంద మూ దీనికి పరిచయము దివాకర్ల వెంకటాచార్య రాశారు

1/8 డెమ్మీలో 48 పుటలు. వెల : రూ. 25/- రెండవ ఫిబ్రవరి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 35.

20. జనని : తెలంగాణ ఉద్యమ కవితాసంకలనం - సంకలనకర్తలు - రుద్రశ్రీ, వెన్నెల

తెలంగాణ ప్రజలు, ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం కోరిక నడిపిన పెద్ద ఉద్యమం సందర్భంగా రాసిన కవితల సంగ్రహం దీనిని మొదట 1969లోనే జనగామకు చెందిన 'జనని' పేరుతో ఒక కవితాసంకలనం ప్రచురించారు. దాని ముద్రణ ఇది. దీనిలోని 37 కవితలలో 18 కవిత్వ కావ్యజీవితం ఈ సంకలనంలో పేర్వార జగన్నాథం, ఇందుర్తి ప్రభాకర్, ము రామారెడ్డి, నీలా జంగయ్య, సంపత్కుమార్, వెన్నెల, రుద్రశ్రీ మొదల కవితలున్నాయి.

1/8 డెమ్మీ 104 పుటలు. వెల : రూ. 35/- రెండవ ఫిబ్రవరి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 36.

21. కాళోజీ రామేశ్వరరావు తెలుగు కవితలు - కవితల అనువాదాలు

తెలుగు సాహిత్య లోకంలో కాళోజీ రామేశ్వరరావు, నారాయణరావు సోదరులు తెలియనివారుండరు. వీరిలో రామేశ్వరరావు తెలుగులోనేగాక, ఉర్దూలోనూ కవితలు రాశారు. రామేశ్వరరావు వేయినెలల జీవితం నిండిన సందర్భంగా ఆగస్టు 1991 కవితలను ఆగస్టు 1991లో ప్రచురించారు.

దీనికి 'తులాభారం' పేరుతో పేర్వారం జగన్నాథం, సంపత్కుమారాచార్య, సదాశివ పరిచయ వాక్యాలు రాశారు.

1/8 డెమ్మీ 56 పుటలు. వెల : రూ. 25/- రెండవ ఫిబ్రవరి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 37.

22. అక్క మహాదేవి వచనములు - అనువాదం రేకళిగెమరం వీరయ్య

12వ శతాబ్దానికి చెందిన వీరశైవ యోగిని అక్కమహాదేవి. వీరశైవ సంప్రదాయానికి చెందిన ఈమె 'వచనములు' సారస్వతంలో ప్రసిద్ధమైనవి. అటు గద్యము, అటు పద్యము భావగీతాలను 'వచనా' అని పిలిచారు. ఈమె 'వచనా'లో విమర్శకంటే ఆత్మవిశ్లేషణ, విమర్శ ఎక్కువగా వుంటుంది. తాను భావించుకొన్న శ్రీశైల చెన్నమల్లికార్జునుడే ఆమె వచనాలలో ముఖ్యం.

కన్నడం నుండి ఈ 341 వచనములను మొదట అనువదించారు. వీటి మొదటిముద్రణ 1982లో శివాచార్య హైదరాబాదువారు ప్రచురించారు.

1/8 డెమ్మీ 238 పుటలు. వెల : రూ. 100/- రెండవ ముద్రణ : ఫిబ్రవరి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 38.

23. కథాకళి - కథాసంపుటి : రచయిత : బెల్లంకొండ చంద్రమౌళిశాస్త్రి

రచయిత 1946-61 మధ్య రాసిన 11 కథల సంపుటి ఇది. స్వాతంత్ర్యోద్యమానికి చెందిన అంశాలనూ, స్వాతంత్ర్యపూర్వపు, స్వాతంత్ర్యం తరువాత తెలుగునాట గల స్థితిగతులను ఈ కథల్లో చిత్రించారు. ఇవి అప్పట్లో 'ప్రజాబంధు', 'ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక', 'గోలకొండ పత్రిక', 'కృష్ణాపత్రిక', 'స్వతంత్ర' మొదలగు పత్రికలలో ప్రచురితం. 1962లో మొదట ముద్రితం.

1/8 డెమ్మీ, 86 పుటలు. వెల : రూ. 40/- రెండవముద్రణ : మార్చి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 39.

24. కథానికాగుచ్చం - పది ఉత్తమ పోటీ కథలు

1953లో హైదరాబాదు పౌరసంబంధాల సమాచారశాఖవారు నిర్వహించిన పోటీలో ఎన్నుకున్న పది ఉత్తమ కథల సంకలనం ఇది. ఎక్కువగా మధ్యతరగతి జీవితాన్ని చిత్రించిన ఈ 9 కథలను ఎ.ఆర్.కృష్ణ, పాలగుమ్మి రామారావు, హేమలతా కోటేశ్వరరావు, కె. లింగరాజు, ధరణికోట శ్రీనివాసులు, ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి, ఊటుకూరు రంగారావు, రుక్మిణీ గోపాల్, చిల్లర భావనారాయణరావు, శౌరి కృష్ణమూర్తి రాశారు. 1953లో మొదటిముద్రణ.

1/8 డెమ్మీ 88 పుటలు. వెల : రూ. 40/- రెండవముద్రణ : మార్చి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 40.

25. హీరాలాల్ రాయ్ కథలు

1958లో దేశోద్ధారక గ్రంథమాల ప్రచురించిన 'బ్రతుకుబాటలు' కథాసంపుటిని, ఖమ్మంజిల్లా రచయితల సంఘం 1960లో ప్రచురించిన 'పరిష్కారం' కథాసంపుటిని కలిపి 'హీరాలాల్ రాయ్ కథలు'గా ప్రచురించారు.

హీరాలాల్ మోరియాగా ప్రసిద్ధులైన ఈ రచయిత 1942 నుండి వందలాది కథలు రాశారు. 1947 తర్వాత మధ్యతరగతి జీవితాలు, ఉద్యోగ జీవితాలు, స్త్రీల ఉద్యోగాలు, కులాంతర, మతాంతర, భాషాంతర ప్రేమలు, త్యాగాలు, ప్రజల జీవన సమస్యలు వీరి కథల్లో కథావస్తువులు.

'బ్రతుకుబాటలు'లో మొత్తం 15 కథలున్నాయి. దీనికి ప్రసిద్ధ విమర్శకుడు డి. రామలింగం 'పరిచయం' రాశారు. ఉర్దూ, హిందీ భాషలలో రాసిన మోరియా కథలను తెలుగులోకి, ఆంగ్లంలోకి అనువదించినట్లు ఆయనే 'స్వీయవాక్యాలు'లో తెలియచేశారు.

'పరిష్కారం' కథాసంపుటిలో ఆరు కథలున్నాయి. దీనికి ఖమ్మంజిల్లా రచయితలసంఘం కార్యదర్శి ఊటుకూరు రంగారావు, దేవులపల్లి రామానుజరావు ముందుమాటలు రాశారు.

1/8 డెమ్మీలో 176 పుటలు. వెల : రూ. 75/- ద్వితీయ ముద్రణ : మార్చి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 41.

26. పూల పాటలు

1952లో సికింద్రాబాదు రాజశ్రీ సాహిత్య కళాపీఠము దీనిని మొదట ప్రచురించింది. తెలంగాణకు చెందిన ఆరుగురు కవులు రాసిన భావగీతాలు ఇవి. దీనిలో ఆకెళ్ళ సుబ్రహ్మణ్యకవి గీతాలు పదమూడు,

దాశరథివి ఎనిమిది, బి. రామరాజువి ఆరు, సి. నారాయణరెడ్డివి పదమూడు, చిల్లర భావనారాయణరావువి నాలుగు, భాగి నారాయణ మూర్తివి ఐదు గీతాలున్నాయి.

1/8 డెమ్మీ 60 పుటలు. వెల : రూ. 25/- రెండవముద్రణ : మార్చి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 42.

27. శరధార - ఊటుకూరు రంగారావు పద్య కవితలు

ఖమ్మంజిల్లా అభ్యుదయ సాహిత్యకారులలో ఒకరైన ఊటుకూరు రంగారావు తన 20వ ఏట తెలంగాణ రైతాంగ సాయుధ పోరాటంలో నిజాం నిరంకుశ పాలనను వ్యతిరేకిస్తూ రచనలు చేశారు. రజాకార్లకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలను చైతన్యపరిచే వందలాది గేయాలు రాశారు. "నా కవితా సుధాధారల్లో / ఈ దరిద్ర ప్రపంచాన్ని / స్వర్గంగా మార్చేస్తా / నాకెవ్వరి భయంలేదు.... / నా కొకరి దయ పనికిరాదు / తప్పక పాడేస్తా నొక / నిప్పుల తుపాను గీతం" అంటూ నినదించాడు.

1929లో జన్మించి, 33వ ఏటనే 1963లో గుండెపోటుతో మరణించిన రంగారావు ఖండకావ్యమిది. దీనిని 1964లో ఖమ్మంలోని భారత సాహిత్య కళాపరిషత్తు ప్రచురించింది. ఇది పునర్ముద్రణ. అయితే ఆయన ఆనాటి ఉద్యమకాలంలో రాసిన గేయాలు కూడ ముద్రించాల్సిన కర్తవ్యం మిగిలేవుంది.

1/8 డెమ్మీ 36 పుటలు. వెల : రూ. 25/- రెండవ ముద్రణ : మార్చి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 43.

28. మనోరమ. ఉదయరాజు శేషగిరిరావు భావకవిత

1907లో జన్మించి, ఎం.ఏ. చదివి సంస్కృతాంధ్రాంగ్ల భాషలలో ప్రావీణ్యం సంపాదించి, కళాశాల అధ్యాపకులుగా పనిచేసిన శేషగిరిరావు 1928లో తన 21వ ఏట రచించిన భావకవిత పద్యాలతో కూడిన కావ్యం ఇది. దీనిని 1963లో సుప్రసన్నాచార్య, చెళ్ళపిళ్ళ వెంకటశాస్త్రి గార్ల ముందుమాటతో ముద్రించారు. ఇది పునర్ముద్రణ.

1/8 డెమ్మీలో 48 పుటలు. వెల : రూ. 25/- రెండవముద్రణ : మార్చి 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 44.

29. ప్రత్యాష : వివిధ రచయితల పద్య, గేయ సంకలనం

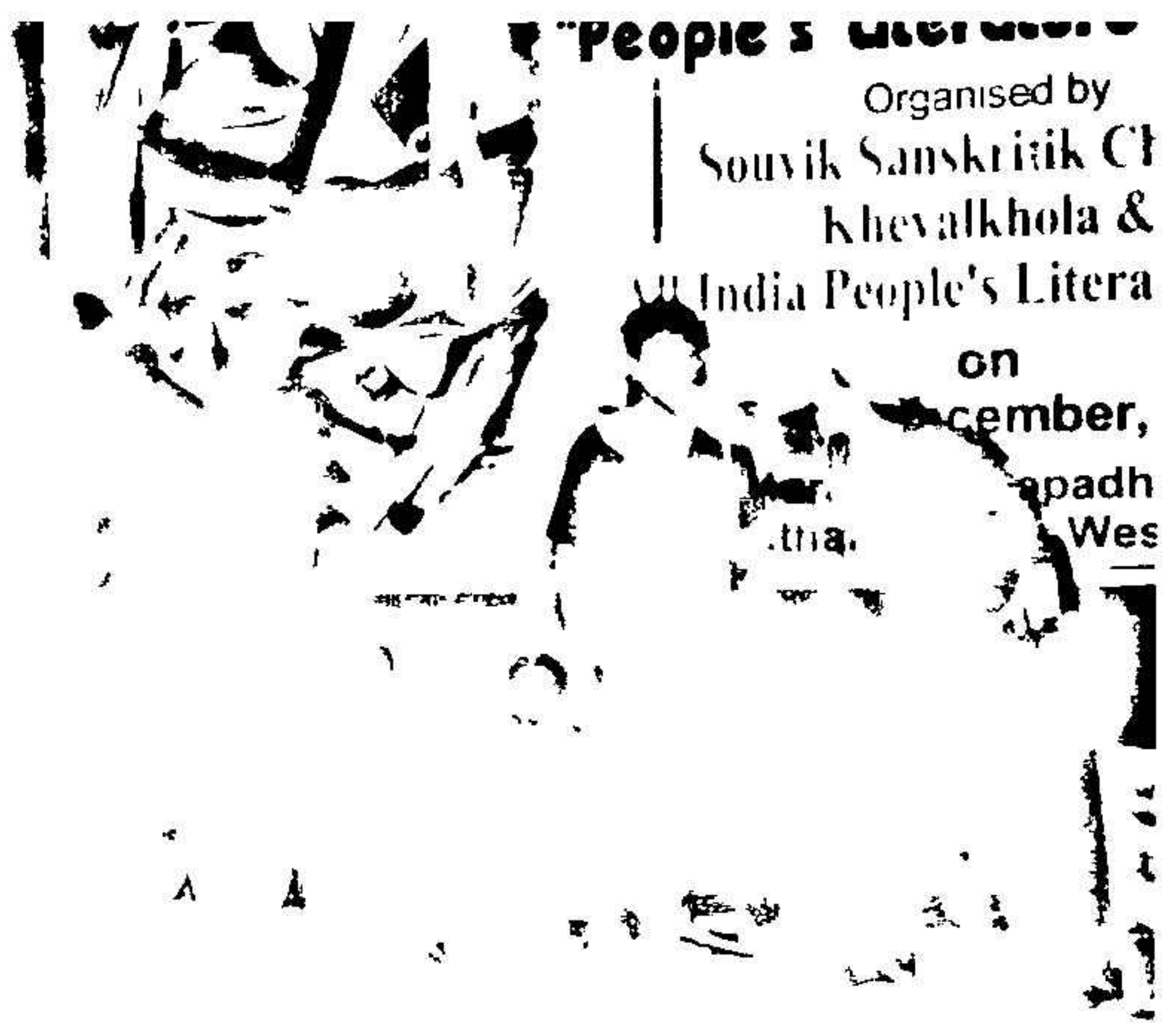
1939లో స్థాపింపబడిన సాధన సమితి 1950లో ప్రచురించిన 18వ ప్రచురణ ఇది. ముద్దుకృష్ణ సంకలనం చేసిన 'వైతాళికులు' కవితాసంకలనం ప్రేరణతో తెలంగాణకు చెందిన 26 మంది కవులు, ఇద్దరు కవయిత్రుల రచనలతో కూడిన పద్య, గేయ సంకలనం. చివర్లో వారి పరిచయాలున్నాయి. వీరుందరూ 1896-1927 మధ్య జన్మించినవారే.

లబ్ధప్రతిష్ఠులైన దాశరథి కృష్ణమాచార్యుల తొలి రచనలు, భాగి నారాయణమూర్తి, పొట్లపల్లి రామారావు, గడియారం రామకృష్ణశర్మ, పల్లా దుర్గయ్య, పిల్లలమర్రి వేంకట హనుమంతరావు, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనం, వెల్దుర్తి మాణిక్యరావు, దేవులపల్లి రామానుజరావు, కాళోజీ నారాయణరావు, వానమామలై వరదాచార్యులతో పాటు మరో 14 మంది కవుల రచనలున్నాయి. ఇద్దరు కవయిత్రులు పర్వా జానకీదేవి, సోమరాజు ఇందుమతీదేవి కవితలున్నాయి.

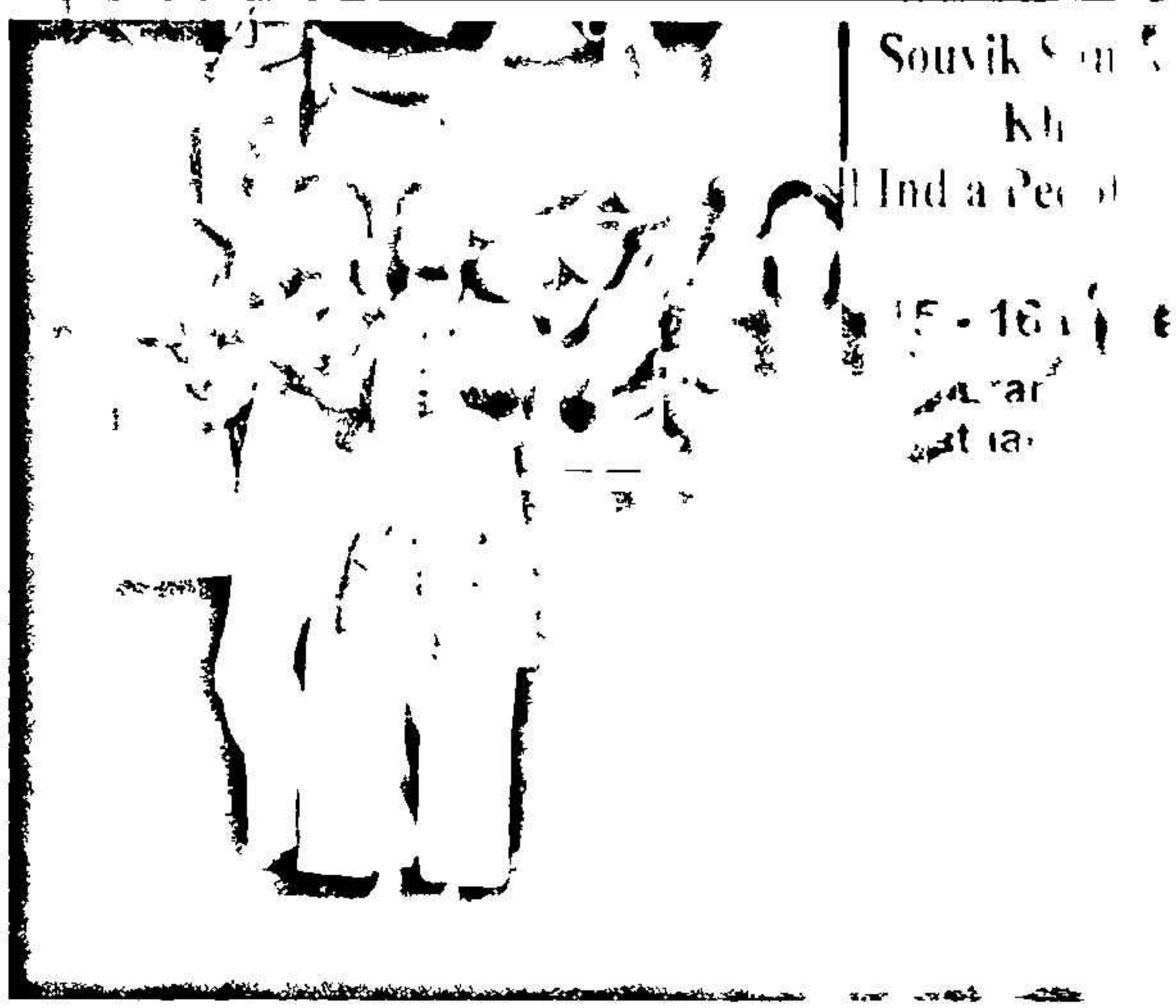
వీటిలో "భావకవితా ఛాయలున్నప్పటికీ, అభ్యుదయ భావకాంతులే ఎక్కువగా ఉన్నాయి."

1/8 డెమ్మీలో 132 పుటలు. వెల : రూ. 30/- రెండవ ముద్రణ : ఏప్రిల్ 2019. ప్రచురణ సంఖ్య : 45. (ఇంకా వున్నాయి) ✽

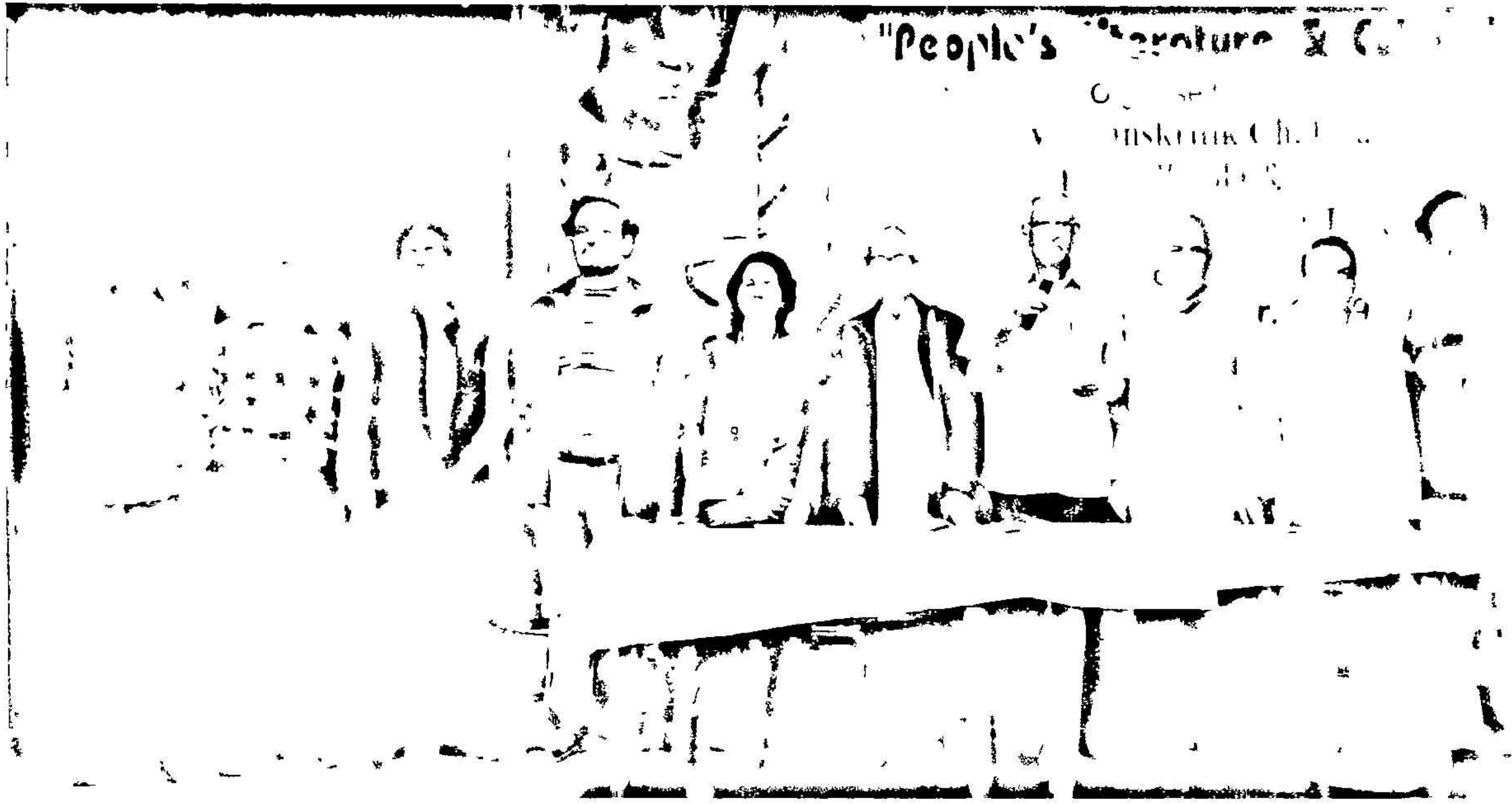
People's Literature
Organised by
Souvik Sanskritik Ch
Khevalkhola &
All India People's Litera
on
ember,
apadh
Wes

Souvik Sanskritik Ch
Kh
All India People's
15-16
ar
at

“పిక్సిక్ ఆన్ ద బాటిల్ ఫీల్డ్” నాటకం

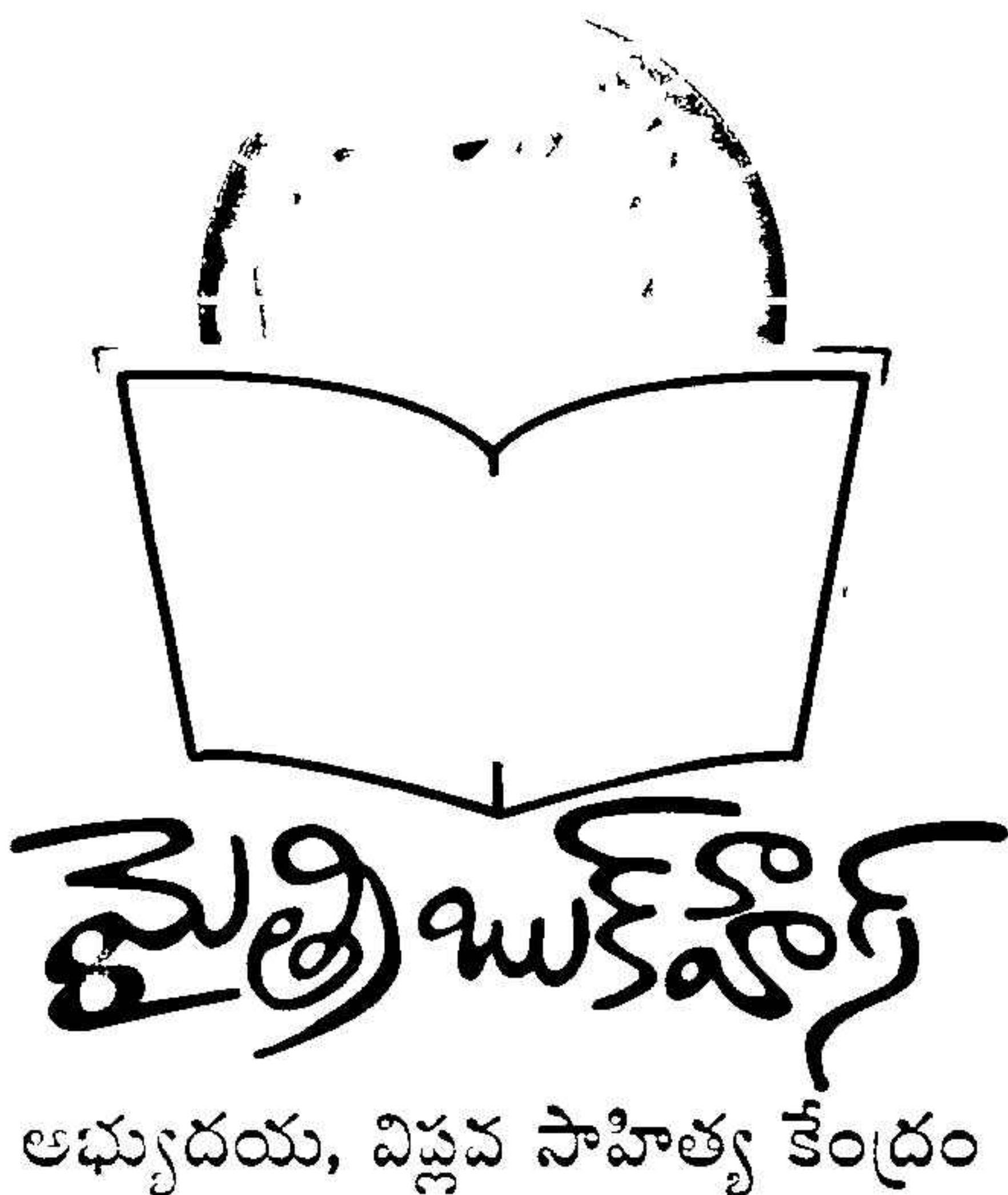
“కెనోనా మానుష్” నాటకం

People's Literature
Organised by
Souvik Sanskritik Ch
Khevalkhola &
All India People's Litera
on
ember,
apadh
Wes

అఖిల భారత ప్రజాసాహిత్య, సాంస్కృతిక వేదిక నూతన కార్యవర్గం

ప్రజా విజయవాడ పుస్తక ప్రదర్శన

3-1-2020 నుండి 12-1-2020 వరకు

పి.డబ్ల్యు.డి. గ్రౌండ్స్ లో

మా స్టోల్ ను తప్పక సందర్శించండి

వివరాలకు : 94901 968

మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం!

హిందీ మూలం : **వరుణ్ గ్రోవర్** (హాస్యనటుడు, రచయిత)

ఇంగ్లీషు నుండి : **కొత్తపల్లి రవిబాబు**

నియంతలు వస్తుంటారు, పోతుంటారు
మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం!
బాప్సవాయువుతో మమ్ములను అంధులుగా మారుస్తావు
మేము తాగే నీటిని విషతుల్యం చేస్తావు
మా అనురాగం వాటిని మధురంగా మార్చగా
వాటిని ఒక్క గుక్కలో త్రాగేస్తాం - కాని
మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం!
ఈ మనదేశంలోనే
రామ్ ప్రసాద్, బిస్మిల్ గా కూడా వుంటాడు
మాతృభూమిని నీవెట్లా విభజిస్తావు?
ప్రతి భారతీయుని రక్తం, త్యాగంతో నిండిన నేల ఇది
మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం!
ఎన్ని లారీలనైనా మాపై ప్రయోగించు
అన్ని ట్రైన్లనూ ఆపేసెయ్
మేము సంద్రంలా ప్రవహిస్తాం - కాని
మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగానే చూపం -
మా గుడారాలిక్కడే వేసుకుంటాం
రాజ్యాంగాన్ని రక్షించుకుంటాం
జాతీయగీతాన్ని కూడా గానం చేస్తాం కాని
మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం
అప్పటికీ కులం, మతం పేరుతో మమ్మల్ని చీల్చాలని చూస్తావు
ఐకమత్యంగా నిలబడి ఆహారం కోసం,
సత్యం కోసం పోరాడతాం కాని
మా పౌరసత్వ రుజువులు చూపంగాక చూపం.

ప్రజాసాహితీ

30-7-6, అనపర్తివారి వీధి,

అన్నదాన సమాజం రోడ్డు, దుర్గాఅగ్రహారం

విజయవాడ - 520002.

ఫోన్ : 7075957010.

ప్రింటెడ్

To,

గుం-122 7/09-6/10

డా॥కొల్లా రాజమోహన్

చీరాల రోడ్,

చిలకలూరిపేట పోస్టు

గుంటూరు జిల్లా

బుక్ పోస్ట్

ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸೇವಾ ಇಲಾಖೆ

ಪುಸ್ತಕ ಸಂಖ್ಯೆ	KLVA103M239
ಪುಸ್ತಕ ವಿರುದ್ಧ	ಪ್ರತಿಪಾಟನ
ತಾರೀಖು	07 February 2025
ಮುಂದು ಲಕ್ಷ	yes
ವಿರುದ್ಧ ಲಕ್ಷ	yes
ಮೊತ್ತದ ವಿವರ	45
ವಿರುದ್ಧ ಸೇವೆ	no
ಭಾಷೆ ವಿವರ	no
ಲೇಖನ ವಿವರ	no
ಕರ್ನಾಟಕ ಸೇವೆ	mary
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	mary
ಪ್ರಾ. ಸೇವೆ	akshaya
ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಸೇವೆ	thasin
ವಿವರಣೆ ವಿವರ	
ಲೇಖನ ವಿವರ	
ಪ್ರಾ. ಸೇವೆ	
ಪರಿಶೀಲನೆ	Good